

כ"ה

גליון ס"ה // י"ט-כ"ה מנחם-אב

למשקד

על דלתתי יום יום

שעורי השבוע – נ"ך ומשניות
בתקנת מורנו ורבינו הרב יצחק גינזבורג שליט"א

שבוע פרשת ראה תשפ"ו

נ"ך: דברי-הימים א ב"ב-ב"ח

משנה: מנחות פרק י"א

שיעור שבועי: שבע הדרכים הטהורות בעבודת ה'

הוספות: חת"ת והפטרה // לוח הילולא דצדיקיא // סיפור חסידי

הקדמת המערכת

שבוע טוב ומברך, לכל אנ"ש והתמימים שיחיו, השוקדים על דלתות התורה הקדושה ורבינו שליט"א יום יום!

השבוע, י"ט-כ"ב מנחם-אב, שבוע פרשת ראה, נמשיך בחסד ה' בלימוד הנ"ך את ספר דברי הימים א' (פרקים כ"ב-כ"ח), בו נלמד על ההכנות הכבירות וההערכות של דוד המלך לבניין בית המקדש, הציווי לשלמה בנו, וסדרי המשמרות של הלויים והכוהנים. במשנה נלמד השבוע את מסכת מנחות (פרק י"א), העוסקת בהלכות לחם הפנים, סדרי אפיתו, סידורו על השלחן הטהור וחלוקתו לכהנים.

בשיעור השבועי נתעמק בנושא חשוב – "הדרכים הטהורות בעבודת ה'", המאיר דרך שבע החיות הטהורות את שבע הדרכים הכשרות לעבודת ה' בעם ישראל (עם רמז...). השבוע נציין תאריך מיוחד ביותר – כ' במנחם-אב, יום ההילולא של כ"ק הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסון זיע"א, אביו של הרבי, שנזכה ללכת באורחותיו וללמוד מתורתו. במדור "סיפור חסידי" נתוודע השבוע לדמותו המופלאה של מרן כ"ק אדמו"ר רבי אהרן מבעלזא זיע"א (אשר יום ההילולא שלו חל השבוע, בכ"א מנחם-אב), ונלמד סיפור מופת מרתק על כוחן של עצות צדיקים, מידת הקירוב והשפעת הברכה המלווה גם לדורות הבאים. בברכת לימוד תורה פורה ומרתק, שיהיו דברי תורה חדשים ומתוקים בפינו תמיד, המערכת

***

למנויים, לקבלת הגליון באימייל, לתרומות, הקדשות, הערות והארות – lishcod@gmail.com

טבלת הלימוד לחדש מנחם-אב

ראשון	שני	שלישי	רביעי	חמישי	שישי	שבת-קדש
כ"ז תמוז דבהי"א א'	כ"ח תמוז דבהי"א ב'	כ"ט תמוז דבהי"א ג'	א' אב דבהי"א ד'	ב' אב דבהי"א ה'	ג' אב דבהי"א ו'	ד' אב דברים דבהי"א ז' מנחות פ"ח
ה' אב דבהי"א ח'	ו' אב דבהי"א ט'	ז' אב דבהי"א י'	ח' אב דבהי"א י"א	ט' אב דבהי"א י"ב	י' אב דבהי"א י"ג	י"א אב ואתחנן דבהי"א י"ד מנחות פ"ט
י"ב אב דבהי"א ט"ו	י"ג אב דבהי"א ט"ז	י"ד אב דבהי"א י"ז	ט"ו אב דבהי"א י"ח	ט"ז אב דבהי"א י"ט	י"ז אב דבהי"א כ'	י"ח אב עקב דבהי"א כ"א מנחות פ"י
י"ט אב דבהי"א כ"ב	כ' אב דבהי"א כ"ג	כ"א אב דבהי"א כ"ד	כ"ב אב דבהי"א כ"ה	כ"ג אב דבהי"א כ"ו	כ"ד אב דבהי"א כ"ז	כ"ה אב ראה דבהי"א כ"ח מנחות פ"יא
כ"ו אב דבהי"א כ"ט	כ"ז אב דבהי"א א'	כ"ח אב דבהי"א ב'	כ"ט אב דבהי"א ג'	ל' אב דבהי"א ד'	א' אלול דבהי"א ה'	ב' אלול שופטים דבהי"א ו' מנחות פ"יב

יום ראשון // י"ט מנחם-אב

הומש - ראשון פרשת ראה

(פרק י"א) (כו) {פרשת ראה} {ס} רֵאָה אֶנֶכִּי נָתַן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה:

חזו דאנא יתיב קדמיכון יומא דין ברכן ולוטין.

ראה אנכי - ברכה וקללה - האמורות בהר גריזים ובהר עיבל (דברים כ"ז, י"ב-כ"ו).

(כו) אֶת־הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמָעוּ אֶל־מִצְוֹת יְיָ הוֹחַ אֶל־חֵיכֶם אֲשֶׁר אֶנֶכִּי מִצְוֶה אֹתְכֶם הַיּוֹם:

ית ברכן אם תקבלון לפקודיא דיי אלהכון דאנא מפקיד יתכון יומא דין.

את הברכה - על מנת אשר תשמעו וגו'.

(כח) וְהִקְלָלָה אִם־לֹא תִשְׁמָעוּ אֶל־מִצְוֹת יְיָ הוֹחַ אֶל־חֵיכֶם וְסַרְתֶּם מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֶנֶכִּי מִצְוֶה אֹתְכֶם הַיּוֹם לָלֶכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יְדַעְתֶּם:

ולוטין אם לא תקבלון לפקודיא דיי אלהכון ותסטון מן אורחא דאנא מפקיד יתכון יומא דין למקד בתר טענות עממיא דלא ידעתון.

מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום ללכת וגו' - הא למדת, העובד עבודה זרה הרי הוא סר מכל הדרך שנצטוו ישראל, מכאן אמרו, המודה בעבודה זרה ככופר בכל התורה כולה.

(כט) {ס} וְהָיָה כִּי יִבְיֹאֵךְ יְיָ הוֹחַ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה בֹּא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ וְנָתַתָּה אֶת־הַבְּרָכָה עַל־הַר גְּרִיזִים וְאֶת־הַקְּלָלָה עַל־הַר עֵיבָל:

ויחי ארי ועילגך יי אלהך לארעא דאת עליל לתמן למירמיה ותמין ית מברכיא על טורא דגריזין ונת מלמטיא על טורא דעיבל.

ונתת את הברכה - כתרגומו: ית מברכיא, את המברכים. **על הר גריזים -** כלפי הר גריזים, הופכים פניהם ופתחו בברכה: ברוך האיש אשר לא יעשה פסל מסכה וגו' (דברים כ"ז, י"ב-כ"ו). כל האזורים שבפרשה אמרו תחילה בלשון ברוך, ואחר כך הפכו פניהם כלפי הר עיבל ופתחו בקללה.

(ל) הֲלֹא־הָיָה בְּעֶבֶר תִּירְדֵּן אַחֲרַי דֶּרֶךְ מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ בְּאֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַיֵּשֶׁב בְּעֶרְבָה מִוֶּל הַגִּלְגָּל אֲצִל אֵלוֹנֵי מֹרָה:

הלא אנון בעברא דירדנא אחורי אורח מעלני שמשא בארע כנענאה דיתבי במישרא לקביל גלגלא בסטר מישרי מורה.

הלא המה - נתן בהם סימן. **אחרי** - אחר עֲבַרְת הירדן, הרבה הלאה למרחוק, וזהו לשון אחרי. כל מקום שנאמר אחרי מופלג הוא. **דרך מבוא השמש** - להלן מן הירדן לצד מערב. וטעם המקרא מוכיח שהן שני דברים, שננקדו בשני טעמים, אחרי נקוד בפשטא, ודרך נקוד במשפל, והיא דגש. ואם היה אחרי דרך דיבור אחד, היה נקוד אחרי במשרת בשופר הפוך. **מול הגלגל** - רחוק מן הגלגל. **אלוני מורה** - הוא שכם, שנאמר, עד מקום שכם עד אלון מורה (בראשית י"ב:ו').

(לא) **כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן לָבֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְיָ הָנִיחַ אֱלֹהֵיכֶם נָתַן לָכֶם וַיִּרְשְׁתֶּם אֹתָהּ וַיִּשְׁכְּתֶם־בָּהּ:**

ארי אתון עֲבָרִין ית ירדנא למיעל למירת ית ארעא דיי אלהכון יהיב לכון ומירתון יתה ותתבון בה.
כי אתם עוברים את הירדן לבא וגו' - ניסים של ירדן יהו סימן בידכם שתבואו ותירשו.

(לב) **וַשְׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל־הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי נָתַן לְפָנֵיכֶם חַיִּים:**

ותשרון למעבד ית כל קיימא וית דינא דאנא יהיב קדמיכון יומא דין.
(פרק י"ב) (א) **אֱלֹהֵי הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת בְּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן יְיָ הָנִיחַ אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לְךָ לָרֶשֶׁתָּהּ כָּל־חַיִּים אֲשֶׁר־אַתֶּם חַיִּים עַל־הָאָרֶץ:**

אלין קיימא ודינא דתשרון למעבד בארעא דיהב יי אלהא דאבתהך לך למירתה כל יומיא דאתון קיימין על ארעא.
(ב) **אֲבָד תֹּאבְדוּן אֶת־כָּל־הַמִּקְלָמוֹת אֲשֶׁר עָבְדוּ־שָׁם הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אַתֶּם יֹרְשִׁים אַתֶּם אֲלֹהֵיהֶם עַל־הַתְּרִים הָרָמִים וְעַל־הַנִּבְעוֹת וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן:**

אבדא תאבדון ית כל אתריא דפלחו תמן עממא דאתון ירתין יתהון ית טענתהון על טוריא רמא ועל רמתא ותחות כל אילן עבוף.

אבד תאבדון - אבד ואחר כך תאבדון, מיכאן לעוקר עבודה זרה שצריך לשרש אחריה. **את כל המקומות אשר וגו'** - ומה תאבדון מהם, את אלהיהם אשר על ההרים.

(ג) **וְנִתְּצֹתֶם אֶת־מִזְבְּחֹתָם וְשִׁבְרֹתֶם אֶת־מִצְבְּתָם וְאֲשִׁרְיָהֶם תִּשְׂרֹפוּן בָּאֵשׁ וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּגְדְּעוּן וְאֲבַרְתֶּם אֶת־שִׁמְם מִן־הַמָּקוֹם הַהוּא:**

ותתדעון ית איגוריהון ותתברון ית קמתהון ואשיריהון תיקדון בגורא וצלמי טענתהון תקצצון ותברון ית שוקהון מן אתרא ההוא.

מזבח - של אבנים הרבה. **מצבה** - של אבן אחת, והוא בימוס ששנינו במשנה, אבן שחצבה מתחילה לבימוס (משנה עבודה זרה ג', ד'). **אשירה** - אילן הנעבד. **ואבדתם את שמם** - לכנות לה שם לגנאי: בית גליא קורין בית קריא, עין כל קורין עין קוז. (ג-ה) **לא תעשון כן** - להקטיר לשמים בכל מקום, כי אם במקום אשר

יבחר. דבר אחר, ונתצתם את מזבחותם ואבדתם את שמם, לא תעשון כן - אזהרה למוחק את השם, ולנותץ אבן מן המזבח או מן העזרה. אמר ר' ישמעאל, וכי תעלה על דעתך שישראל נותצין למזבחות? אלא: שלא תעשו כמעשיהם ויגרמו עוונותיכם למקדש אבותיכם שיחרב (ספרי דברים י"ב:ד').

(ד) **לֹא-תַעֲשׂוּן בְּן לִי-הָיָה אֶל-הֵיכָל:**

לא תעבדון בן קדם יי אלהכון.

(ה) **כִּי אִם-אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחַר יְיָ הָיָה אֶל-הֵיכָל מִכָּל-שְׂבָטֵיכֶם לָשׂוּם אֶת-שִׁמּוֹ שָׁם לְשִׁכְנוֹ תִּדְרָשׁוּ וּבֵאתָ שָׁמָּה:**

אלהין לאתרא דיתרעי יי אלהכון מכל שבטיכון לאשראה שכינתיה תמן לבית שכינתיה תתבעון ותיתון לתמן. **לשכנו תדרשו** - זה משכן שילה.

(ו) **וַהֲבֵאתֶם שָׁמָּה עֲלֵיתִיכֶם מִזְבְּחֵיכֶם וְאֵת מַעֲשְׂרֵיתֵיכֶם וְאֵת תְּרוּמַת יְדְכֶם וְגִדְרֵיכֶם וְגִדְּבֹתֵיכֶם וּבְכֹרֹת בְּקָרְכֶם וְצֹאנְכֶם:**

ותיתון לתמן עלותכון ונגסת קודשיכון וית מעשריכון וית אפרשות ידכון וגדריכון וגדבחותון ובכורי תוריכון וענכון. **וזבחיכם** - שלמים של חובה. **מעשרותיכם** - מעשר בהמה ומעשר שיני, לאכול לפני מן החומה. **תרומת ידכם** - אלו בכורים, שנאמר בהן 'יד', ולקח הכהן הטנא מידך (דברים כ"ו, ד'). **ובכרת בקרכם** - לתתם לכהנים, ויקריבום שם.

(ז) **וְאֶכְלֶתֶם-שָׁם לִפְנֵי יְיָ הָיָה אֶל-הֵיכָל וּשְׂמֹחֶתֶם בְּכָל מַשְׁלַח יְדְכֶם אֲתֶם וּבְתֵיכֶם אֲשֶׁר בְּרַכָּהּ יְיָ הָיָה אֶל-הֵיכָל:**

ותיכלון תמן קדם יי אלהכון ותחדון בכל אושטות ידכון אתון ואנש בתיכון דברכה יי אלהך. **אשר ברכך** - לפי הברכה הבא.

(ח) **לֹא תַעֲשׂוּן כָּכָל אֲשֶׁר אָנַחְנוּ עֲשִׂים פֶּה הַיּוֹם אִישׁ כָּל-הַיֵּשֶׁר בְּעֵינָיו:**

לא תעבדון ככל דאנחנא עבדין כא יומא דין גבר כל דכשר בעיניהו.

לא תעשון ככל אשר אנחנו עשים פה - מוסב למעלה על, כי אתם עוברים וגו' (דברים י"א, ל"א) - כשתעברו את הירדן מיד אתם מותרין להקריב בבמה, כל ארבע עשרה שנה של כיבוש וחילוק. ובבמה לא תקריבו כל מה שאתם מקריבין פה היום במשכן שהוא עמכם ונמשח, והוא כשר להקריב בו חטאות ואשמות נדרים ונדבות, אבל בבמה אין קרב אלא הנידר והנידב. וזהו: **איש כל הישר בעיניו** - נדרים ונדבות שאתם מתנדבים על ידי שישר בעיניכם להביאם, ולא על ידי חובה, אותם תקריבו.

(ט) **כִּי לֹא-בֵאתֶם עַד-עֶפְתָּה אֶל-הַמְּנוּחָה וְאֶל-הַנַּחֲלָה אֲשֶׁר-יְיָ הָיָה אֶל-הֵיכָל נִתֵּן לָךְ:**

ארי לא אתיתון עד כען לבית גיחא ולאחסנתא דיי אלהך יהיב לך.

כי לא באתם - כל אותם י"ד שנה. **אל המנוחה** - זה שילה. **נחלה** - זו ירושלם. **עד עתה** - כמו, עדיין.

(י) **וְעִבְרַתְּם אֶת-הַיָּרְדֵּן וַיֵּשְׁבֻתְּכֶם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר-יִתְּנָה אֱלֹהֵיכֶם מִנְחִיל אֶתְכֶם וְהָנִיחַ לָכֶם מִכָּל-אֹיְבֵיכֶם מִסָּבִיב וַיֵּשְׁבֻתְּכֶם-בְּטוֹחַ:**

ותעבדו את ירדן ותתבונ בארץ די אלהבון מחסין יתבון ויניח לבון מכל בעלי דבכיבון מסחור סחור ותתבון לרוחצן.

ועברתם את הירדן וישבתם בארץ - שתחלקוה, ויהא כל אחד מכיר את חלקו ואת שבתו. **והניח לכם** - לאחר כיבוש, וחילוק, ומנוחה מן הגוים אשר הניח י"ל לנסות במ את ישראל (שופטים ג', א'), ואין זו אלא בימי דוד.

המנוחה והנחלה

"כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה". חז"ל מפרשים "אל המנוחה - זו שילה. ואל הנחלה - זו ירושלים". כלומר, כאשר היה המשכן בנוי בשילה, זו היתה "מנוחה" ראשונה, ואז היה אסור להעלות קרבן בכל מקום אחר. אחר כך, מאז שנבנה המקדש בירושלים, שוב אסור להקריב בכל מקום אחר, וזו היא ה"נחלה" העולמית. הביטוי "אל המנוחה ואל הנחלה" מזכיר את הפסוקים הראשונים בפרשה "את הברכה... ואת הקללה" (ובשניהם ראשי התבות הם אהוה = טוב). האם יש קשר בין הדברים? אכן, מנוחה היא דבר מבורך וטוב, כמו שכתוב "וירא מנוחה כי טוב" - זהו טוב גלוי. אבל כדי להגיע ל"נחלה" צריך לעבור את הקללה, כלומר צריך לגלות את העצמה הטמונה בצד השלילי ולהפוך אותה לטובה. היום אנחנו נמצאים בירושלים, אבל עוד לא הגענו "אל המנוחה ואל הנחלה". המקום הפיזי אינו מספיק. עלינו להתמודד עם הקללה, לגלות בתוכנו את הכוחות העמוקים שהופכים אותה לברכה, ואז לזכות לנחלת עולם במלכות בית דוד ובנין בית המקדש.

תהלים - פרקים צ'-צ"ו

תניא יומי - אגרת הקדש ו'

ו זורע צדקה שכר אמת (במשלי י"א). פי' ששכר זריעת הצדקה היא מדת אמת וכתוב תתן אמת ליעקב ושבחא דקוב"ה מסדר נביא כו' כמ"ש בזה"ק פירוש שהקב"ה הוא הנותן מדת אמת ליעקב וצריך להבין וכי אין אמת ביעקב ח"ו עד שהקב"ה יתן לו מלמעלה, אך הנה מודעת זאת דמדת יעקב היא מדת רחמנות ועבודת ה' במדת רחמנות היא הבאה מהתעוררות רחמים רבים בלב האדם על ניצוץ אלקות שבנפשו הרחוקה מאור פני ה' כאשר הולך בחשך הבלי עולם והתעוררות רחמנות זו היא באה מהתבונה והדעת בגדולת ה' איך שאפילו העולמות העליונים למעלה מעלה עד אין קץ כלא ממש חשיבי קמיה כי כל שפעם וחיותם אינו רק מזוי והארה מאות אחד משמו יתברך כמאמר ביו"ד

נברא עוה"ב כו'. והנה בזיו והארה זו שהוא התפשטות החיות משמו יתברך להחיות עליונים ותחתונים הוא שיש הבדל והפרש בין עליונים לתחתונים שעולם הזה נברא בה' וכו' וכן כל שינויי הפרטים שבכל עולם ועולם הוא לפי שינויי צירופי האותיות וכן שינויי הזמנים בעבר הוה ועתיד ושינויי כל הקורות בחילופי הזמנים הכל משינויי צירופי האותיות שהן הן המשכת החיות ממדותיו ית"ש (כמ"ש בלק"א ח"ב פי"א) אבל לגבי מהותו ועצמותו יתברך כתיב אני ה' לא שנית בי בין בבחינת שינויי ההשתלשלות מרום המעלות עד למטה מטה שכמו שהוא יתברך מצוי בעליונים כך הוא ממש בשוה בתחתונים (וכמ"ש בלק"א ח"א פנ"א) ובין בבחינת שינויי הזמן שכמו שהיה הוא לבדו הוא יחיד ומיוחד לפני ששת ימי בראשית כך הוא עתה אחר הבריאה והיינו משום שהכל כאין ואפס ממש לגבי מהותו ועצמותו וכמו אות אחד מדבורו של אדם או אפילו ממחשבתו לגבי כללות מהות הנפש השכלית ועצמותה עד"מ לשכך את האזן ובאמת אין ערוך אליך כתיב וכמ"ש במ"א (בלק"א ח"ב פ"ט) ע"ש. וזהו שאומרים המלך המרום לבדו מאז פירוש כמו שמאז קודם הבריאה היה הוא לבדו הוא כך עתה הוא מרומם כו' ומתנשא מימות עולם פי' שהוא רם ונשא למעלה מעלה מבחינת זמן הנקרא בשם ימות עולם והיינו לפי שחיות כל ימות עולם הוא רק מבחינת המלך כו' וכמ"ש במ"א. ואי לזאת הרחמנות גדולה מאד מאד על הניצוץ השוכן בגוף החשוך והאפל משכא דחויא העלול לקבל טומאה ולהתגאל בכל התאוות ר"ל לולי שהקב"ה מגן לו ונותן לו עוז ותעצומות ללחום עם הגוף ותאותיו ולנצחן וז"ש ארון עוזנו כו' מגן ישענו כו'.

לוח היום-יום

י"ט מנחם-אב

המתפללים בארבעה זוגות תפילין כך נוהגים, (א) מניחים תפילין של יד ותפילין של ראש הרש"י קודם אמירת פרק "איזהו", ומתפללים בהם עד אחרי "אך צדיקים" גו'. (ב) מסירים תפילין של ראש דרש"י, ומניחים - בלא ברכה - תפילין של ראש דשמושא רבא וקוראים "שמע" גו' עד "אמת" ואומרים מזמורי תהלים כפי שנחלק לימי החודש והמהדרים היו לומדים אותם עם פירש"י ומצודות. (ג) אחר כך מניחים תפילין דרבינו תם - בלא ברכה - וקוראים "שמע" גו' עד "אמת", פרשת "קדש" גו' והזכירות שנדפסו בסידור ולומדים פרק משניות כל אחד לפי הבנתו. (ד) מסירים תפילין של ראש דרבינו תם ומניחים תפילין של ראש דראב"ד - בלא ברכה - וקוראים "שמע" גו' עד "אמת" ולומדים פרשה חומש עם פירוש רש"י - מפרשת השבוע: יום א' עד שני ביום ב' פרשה ב' וכו'.

נ"ך יומי - דברי-הימים-א פרק כ"ב

(א) {ס} וַיֹּאמֶר דָּוִיד זֶה הוּא בֵּית יְהוָה הָאֱלֹהִים וְזֶה-מִזְבֵּחַ לַעֲלֹה לְיִשְׂרָאֵל:

ויאמר דויד זה הוא בית י"י האלהים וזה מזבח לעולה לישראל - מכאן ואילך שכל שמבקש י"י להקריב לו קרבן יצא ויקריב על אותו מזבח.

(ב) {פ} וַיֹּאמֶר דָּוִיד לְכַנּוֹס אֶת-הַגִּירִים אֲשֶׁר בָּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲמֵד חֲצֹבִים לַחֲצוֹב אֲבָנֵי גִזִּית לְבָנוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים:

לכנוס את הגרים - גרים שנתגירו שלא רצה להעביד בישראל עבודת פרך וכן מצינו בשלמה למטה, ויספר שלמה וגו' ויעש מהם שבעים אלף נושא סבל וגו' (דברי הימים ב ב', י"ז) ועוד כתיב וכל העם הנותר מן החתי וגו' (דברי הימים ב ח', ז') ב' פסוקים, ועוד כתיב ומן בני ישראל לא נתן שלמה לעבדים וגו' (דברי הימים ב ח', ט').

(ג) וּבְרֹזֶל | לָרֶב לְמַסְמְרִים לְדַלְתוֹת הַשְּׁעָרִים וּלְמַחְבְּרוֹת הַכֵּין דָּוִיד וַנְּחַשֵׁת לָרֶב אֵין מִשְׁקָל:

למסמרים לדלתות השערים - נעגל בלשון אשכנז. **ולמחברות** - הכין דוד הברזל שמחברין ומחזיקים הדלתות והשערים בהם.

(ד) וַעֲצֵי אֲרָזִים לְאֵין מִסְפָּר כִּי־הֵבִיאוּ הַצִּידָנִים וְהַצָּרִים עֲצֵי אֲרָזִים לָרֶב לְדָוִיד:

והצורים - עם חירם מלך צור.

(ה) {פ} וַיֹּאמֶר דָּוִיד שְׁלֹמֹה בְנִי נָעַר וְרָךְ וְהִבֵּית לְבָנוֹת לַיְיָהוָה לְהַגְדִּיל | לַמַּעֲלָה לְשֵׁם וּלְתַפְאֶרֶת לְכָל־הָאֲרָצוֹת אֲבִינָה נָא לוֹ וַיֵּכֶן דָּוִיד לָרֶב לְפָנָי מוֹתוֹ:

נער ורך - לפי שאפילו בן מ"ב שנה קרוי נער דכתיב ויהושע בן נון נער לא ימיש וגו' (שמות ל"ג, י"א) שהרי יהושע לא מלך אחרי משה כי אם כ"ח שנה וחי ק"י שנה נמצא בשנת ל"א שנה כשהיו ישראל במדבר העיד עליו הכתוב ויהושע בן נון נער מאז היה בן מ"ב שנה על כן הוצרך לכתוב רך שלא היה כי אם בן י"ב שנה כשמלך. **להגדיל למעלה** - גדל מאד שהגביהו שלמה עד מאה ועשרים אמה כדכתיב והאולם על פני היכל הבית וגו' (מלכים א ו', ג').

(ו) וַיִּקְרָא לְשֹׁלֹמֹה בְנֵו וַיִּצְוֵהוּ לְבָנוֹת בֵּית לַיְיָהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: {ז} {ס} וַיֹּאמֶר דָּוִיד לְשֹׁלֹמֹה [בְּנִי] (בנו) אֲנִי הָיָה עִם־לִבִּי לְבָנוֹת בֵּית לְשֵׁם יְיָהוָה אֱלֹהֵי: (ח) וַיְהִי עָלַי דְּבַר־יְיָהוָה לֵאמֹר דָּם לָרֶב שְׁפַכְתָּ וּמִלְחָמוֹת גְּדֹלוֹת עָשִׂיתָ לְאַתְכֵּנָה בֵּית לְשָׁמִי כִּי דָמִים רַבִּים שְׁפַכְתָּ אֲרָצָה לְפָנָי: (ט) הִנֵּה־בִּן נוֹלָד לָךְ הוּא יִהְיֶה אִישׁ מְנוּחָה וְהִנֵּיחוֹתִי לוֹ מִכָּל־אוֹיְבָיו

מִסְכִּיב בִּי שְׁלֹמֹה יִהְיֶה שְׁמוֹ וְשָׁלוֹם וְשָׁקֵט אֶתֵּן עַל-יִשְׂרָאֵל בְּיָמָיו: (י)
 הוּא-יִבְנֶה בַּיִת לְשִׁמִּי וְהוּא יִהְיֶה-לִּי לְבֵן וְאֶנִּי-לוֹ לְאָב וְהַכִּינוֹתִי כִּסֵּא
 מַלְכוּתוֹ עַל-יִשְׂרָאֵל עַד-עוֹלָם: (יא) עֲתָה בָנִי יְהִי יִהְיֶה עִמָּךְ וְהַצַּלְחָתְךָ
 וּבְנִיתָ בֵּית יִהְיֶה אֶל-לִהְיוֹךְ כַּאֲשֶׁר דִּבַּר עָלֶיךָ: (יב) אַךְ יִתֵּן-לְךָ יִהְיֶה
 שִׁכְלִי וּבִינָה וַיִּצְוֶךָ עַל-יִשְׂרָאֵל וְלִשְׁמֹר אֶת-תּוֹרַת יִהְיֶה אֶל-לִהְיוֹךְ: (יג) אִזּו
 תִּצְלִיחַ אִם-תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת-הַחֻקִּים וְאֶת-הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה
 יִהְיֶה אֶת-מֹשֶׁה עַל-יִשְׂרָאֵל חֹזֵק וְאַמֵּץ אֶל-תִּירָא וְאֶל-תַּחַת: (יד) וְהִנֵּה
 בָּעֲנִי הַכִּינוֹתִי לְבֵית-יִהְיֶה זֶהָב כַּפָּרִים מֵאֶת-אֶלֶף וְכֶסֶף אֶלֶף אֲלָפִים
 כַּפָּרִים וְלִנְחָשֶׁת וְלַבְּרוֹזֶל אֵין מִשְׁקָל כִּי לָרֹב הָיָה וְעַצִּים וְאַבְנִים הַכִּינוֹתִי
 וְעָלִיהֶם תּוֹסִיף: (טו) וְעִמָּךְ לָרֹב עֲשֵׂי מְלָאכָה חֲצָבִים וְחֲרָשֵׁי אֶבֶן וְעֵץ
 וְכָל-חֶקֶם בְּכָל-מְלָאכָה: (טז) לְזֹהָב לְכֶסֶף וְלִנְחָשֶׁת וְלַבְּרוֹזֶל אֵין מִסְפָּר
 קוֹם וַעֲשֵׂה וִיחִי יִהְיֶה עִמָּךְ: (יז) וַיִּצֹו דָּוִיד לְכָל-שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲזֹר
 לְשְׁלֹמֹה בָנוּ: (יח) {ס} הֲלֹא יִהְיֶה אֶל-לִהְיוֹכֶם עִמָּכֶם וְהִנֵּחַ לָכֶם מִסְכִּיב
 כִּי אֶתֵּן בְּיָדִי אֶת יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵי יִהְיֶה וְלִפְנֵי עָמּוֹ:
 (יט) עֲתָה תָנוּ לְבַבְכֶם וְנַפְשְׁכֶם לְדָרוֹשׁ לִי-יִהְיֶה אֶל-לִהְיוֹכֶם וְקוֹמוּ וּבְנוּ
 אֶת-מִקְדָּשׁ יִהְיֶה הָאֵל-לֵהִים לְהָבִיא אֶת-אֲרוֹן בְּרִית-יִהְיֶה וְכָלִי קֹדֶשׁ
 הָאֵל-לֵהִים לְבַיִת הַנִּבְנֶה לְשֵׁם-יִהְיֶה:

יום שני // כ' מנחם-אב

הילולת הרה"ק רבי לוי יצחק שניאורסאהן זי"ע

הומש - שני פרשת ראה

(פרק י"ב) (יא) {שני} וְהָיָה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחָרְ יְיָ הוּא אֶל־הֵיכָלְכֶם בּוֹ לִשְׁכֹּן שְׁמוֹ שָׁם שָׁמָּה תֵּבִיאוּ אֶת כָּל-אֲשֶׁר אֲנֹכִי מֵצִוָּה אֶתְכֶם עוֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם מַעֲשֵׂי־רְיָכֶם וְתִרְמַת יָדְכֶם וְכָל מִבְּחַר נְדָרֵיכֶם אֲשֶׁר תִּדְּרוּ לַיהוָה:

ויהי אתרא דיתרעי יי אלהכון ביה לאשראה שכינתיה תמן לתמן תיתון ית כל דאנא מפקיד יתכון עלותכון ונגסת קודשיכון מעשריכון ואפרשות ידכון וכל שפר נדריכון דתדרון קדם יי.

אז, **והיה המקום וגו'** - בנו לכם בית הבחירה בירושלם, וכן הוא אומר בדוד, ויהי כי ישב המלך בביתו וי"י הניח לו מכל אויביו מסביב. ויאמר המלך אל נתן הנה אנכי יושב בבית ארזים, וארון י"י יושב בתוך היריעה (שמואל ב ז:א-ב). **שמה תביאו וגו'** - למעלה (דברים י"ב, ו') אמור לעניין שילה, וכאן אמור לעניין ירושלם, ולכך חלקן הכתוב ליתן היתר בין זו לזו. משחרבה שילה ובאו לנוב, וחרבה נוב ובאו לגבעון, היו הבמות מותרות עד שבאו לירושלים. **מבחר נדריכם** - מלמד שיביא מן המובחר.

(יב) וּשְׁמַחְתֶּם לִפְנֵי יְיָ הוּא אֶל־הֵיכָלְכֶם אַתֶּם וּבְנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וְעַבְדֵיכֶם וְאִמְהֹתֵיכֶם וְחִלּוֹי אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֵיכֶם כִּי אֵין לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה אִתְּכֶם:

ותחדון קדם יי אלהכון אתון ובניכון ובנותכון ועבדיכון ואמהתכון וליואה דבקרויכון ארי לית ליה חולק ואחסנא עמכון.

(יג) הַשָּׁמֶר לָךְ פֶּן-תַּעֲלֶה עִלְתֶּיךָ בְּכָל-מָקוֹם אֲשֶׁר תֵּרְאָה:

אסתמר לך דלמא תסיק עלותך בכל אתרא דתחוי.

השמר לך - ליתן לא תעשה על הדבר. **בכל מקום אשר תראה** - אשר יעלה בלכך. אבל אתה מקריב על פי נביא, כגון אליהו בהר הכרמל.

(יד) כִּי אִם-בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחָר יְיָ הוּא בְּאַחַד שְׁבָטֶיךָ שָׁם תַּעֲלֶה עִלְתֶּיךָ וְשָׁם תַּעֲשֶׂה כֹל אֲשֶׁר אֲנֹכִי מֵצִוָּה:

אלהין באתרא דיתרעי יי בחדא מן שבטך תמן תסיק עלותך ותמן תעביר כל דאנא מפקיד לך.

באחד שבטיך - בחלקו של בנימן. ולמעלה הוא אומר, מכל שבטיכם (דברים י"ב, ה'). הא כיצד? כשקנה דוד את הגורן מן ארונה היבوسی, גבה את הזהב מכל השבטים, ומכל מקום, הגורן בחלקו של בנימן היה.

(טו) רָק בְּכָל-אֹת נִפְשְׁךָ תִּזְכָּח | וְאֶכְלֶת בָּשָׂר בְּכַרְכַּת יְיָ הוּא אֶל־הֵיכָלְךָ אֲשֶׁר נָתַן-לָךְ בְּכָל-שְׁעָרֶיךָ תִּטְמֵא וְתִטְהוֹר יֵאָכְלֶנּוּ כַּצִּי וְכֶאֱיִל:

לחוד בָּכָל רְעוּת נִפְשָׁךְ תִּכּוֹס וְתִיכּוֹל בְּשָׂרָא בְּכַרְכְּתָא דִּי אֱלֹהֶךָ דִּיהֵב לָךְ בְּכָל קְרוֹנָה מְסַאבָּא וְדִכְיָא יִיכְלוּנִיה בְּבִשָּׁר מִבְּיָא וְאִילָא.

רק בכל אות נפשך - במה הכתוב מדבר? אם בבשר תאווה להתירה להם בלא הקרבת אימורין, הרי במקום אחר אמור, כי ירחיב י"י {אלהיך} את גבולך וגו', ואמרת אכלה בשר וגו' (דברים י"ב, כ'). במה זה מדבר? בקדשים שנפל בהם מום שיפדו ויאכלו בכל מקום. יכול יפדו על מום עובר? תלמוד לומר: רק. **תזבח ואכלת בשר** - אין לך בהן היתר גיזה וחלב, אלא אכילה על ידי זביחה. **הטמא והטהור** - לפי שבא מכח קדשים, שנאמר בהן: הבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל (ויקרא ז', י"ט), הוצרך להתיר בו שטמא וטהור אוכלין בקערה אחת. **כצבי וכאיל** - שאין קרבן בא מהם. **כצבי וכאיל** - לפוטרו מן הזרוע והלחיים והקיבה (דברים י"ח, ג').

(טז) **רק תדם לא תאכלו על-הארץ תשפכנו במים:**

לחוד דמא לא תיכלון על ארעא תישדנניה במיא.

רק הדם לא תאכלו - אף על פי שאין לך בו זריקת מזבח, לא תאכלנו. **תשפכנו במים** - לומר לך שאין צריך כיסוי. דבר אחר, הרי הוא כמים - להכשיר את הזרעים.

(יז) **לא-תוכל לאכל בשעריך מעשר דגנך ותירשך ויצחקך ובכרת בקרך וצאנך וכל-גדרך אשר תדר וגבכתך ותרומת ידך:**

לית לך רשו למיכל בקרונך מעשר עבונך וחמרך ומשחקך ובכורי תורך ועאנך וכל גדרך דתדר וגבכתך ואפרשות ידך.

לא תוכל - בא הכתוב ליתן לא תעשה על הדבר. כך מתורגם, לית לך רשו. אבל: כי לא תוכל שאתו (דברים י"ד, כ"ד) - מאין יכולת הוא, ומתורגם הוא: לא תיכול. **לא תוכל** - ר' יהושע בן קרחה אומר: יכול אתה, אבל אינך רשאי. כיוצא בו: ואת היבوسی ושב ירושלם לא יוכלו בני ישראל להורישם (יהושע ט"ו, ס"ג) - יכולין היו, אבל אין רשאים היו, אלא חתים היו? אלא, על שם העיר ששמה יבוס. כך מפורש בפירקי דר' אליעזר (פרקי דר' אליעזר ל"ו). והוא שנאמר, כי אם הסירך העיורים והפסחים (שמואל ב ה', ו') - צלמים שכתבו עליהם את השבועה. **ובכרת בקרך** - אזהרה זו לכהנים. **ותרומת ידך** - אלו בכורים.

(יח) **כי אם-לפני יתוה אלהיך תאכלנו במקום אשר יבחר יתוה אלהיך בו אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי אשר בשעריך ושמחת לפני יתוה אלהיך בכל משלח ידך:**

אלהין קדם יי אלהך תיכלניה באתרא דיתרעי יי אלהך ביה את וברך וברכתך ועבדך ואמתך וליוצא דבקרונך ותחדי קדם יי אלהך בכל אושטות ידך.

לפני יי - לפני מן החומה. **והלוי אשר בשעריך** - אם אין לך לתת לו מחלקו, כגון מעשר ראשון, תן לו מעשר עני. אין מעשר עני - הזמינהו על שלמך.

(יט) הַשֹּׁמֵר לֹךְ פֶּן-תַּעֲזֹב אֶת-חֻלּוֹי כָּל-יָמֶיךָ עַל-אֲדָמְתֶּךָ:

אסתמור לך דלמא תרחיק ית ליוואה כל יומך על ארעה.

השומר לך - ליתן לא תעשה על הדבר. **על אדמתך** - אבל בגולה אינך מוזהר עליו יותר מעניי ישראל.

(כ) {ם} כִּי-יִרְחִיב יִתְחַנֵּה אֶל-חֵיקְךָ אֶת-נֶבֶלְךָ כַּאֲשֶׁר דִּבַּר-לְךָ וְאָמַרְתָּ אֲכַלָּה בָּשָׂר כִּי-תֵאָוֶה נַפְשְׁךָ לֶאֱכֹל בָּשָׂר בְּכָל-אֹת נַפְשְׁךָ תֹאכַל בָּשָׂר:

ארי יפתי יי אלהך ית תחומך כמא דמליל לך ותימר איכול בשרא ארי תתרעי נפשך למיכל בשרא בכל רעות נפשך תיכול בשרא.

כי ירחיב - לימדה תורה דרך ארץ שלא יתאוה אדם לאכול בשר אלא מתוך רחבת ידים ועושר. **בכל אות נפשך וגומ'** - אבל במדבר נאסר להם בשר חולין, אלא אם כן מקדישה ומקריבה שלמים.

(כא) כִּי-יִרְחַק מִמֶּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יִתְחַנֵּה אֶל-חֵיקְךָ לְשׁוֹם שְׁמוֹ שֶׁם וּזְבַחְתָּ מִבְּקָרְךָ וּמִצֹּאנֶךָ אֲשֶׁר נָתַן יִתְחַנֵּה לְךָ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתְךָ וְאָכַלְתָּ בִשְׂעָרֶיךָ בְּכָל אֹת נַפְשְׁךָ:

ארי יתרחק מנך אתרא דיתרעי יי אלהך לאשראה שכינתיה תמן ותבוס מתורך ומענה דיהב יי לך כמא דפקידתך ותיכול בקרך בכל רעות נפשך.

כי ירחק ממך המקום - ולא תוכל לבא ולעשות שלמים בכל יום כמו עכשיו שהמשכן הולך עמהם. **וזבחת כאשר צויתך** - למדנו שיש ציווי בזביחה היאך ישחוט, והן הילכות שחיטה שנאמרו למשה על פה בסיני.

(כב) אַךְ כַּאֲשֶׁר יֹאכַל אֶת-הַצִּבִּי וְאֶת-הָאֵיל כֵּן תֹאכְלֶנּוּ הַטֶּמֶא וְהַטְּהוֹר יַחְדָּו יֹאכְלֶנּוּ:

כרם כמא דמתאכיל בשר טביא ואילא כן תיכלניה מסאבא ודכיא כחדא ייכלניה.

אך כאשר יאכל את הצבי וגו' - אינך מוזהר לאוכלו בטהרה. אי מה צבי ואיל, חלבו מותר, אף חולין חלבן מותר? תלמוד לומר, אך.

(כג) רַק חֹזֶק לְבַלְתִּי אֲכַל תֶּדֶם כִּי תֶדֶם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְלֹא-תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם-הַבָּשָׂר:

לחוד תקף בדיל דלא למיכל דמא ארי דמא הוא נפשא ולא תיכול נפשא עם בשרא.

רק חזק לבלתי אכל הדם - ממה שנאמר, חזק, אתה למד שהיו שטופין בדם לאוכלו, לפיכך הוצרך לומר: חזק, דברי ר' יהודה. ר' שמעון בן עזאי אומר: לא בא אלא להזהירך וללמדך עד כמה אתה צריך להתחזק במצות: אם הדם שהוא קל לשמור ממנו, שאין אדם מתאוה לו, הוצרך לחזקך באזהרתו, קל וחומר לשאר מצות. **ולא תאכל הנפש עם הבשר** - אזהרה לאבר מן החי.

(כד) לֹא תֹאכְלֶנּוּ עַל-הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמַּיִם:

לא תיכלניה על ארעא תישדניה כמאי.

לא תאכלנו - אזהרה לדם התמצית.

(כח) **לֹא תֹאכְלֶנּוּ לְמַעַן יִיטֵב לָךְ וּלְבִנְיָךְ אַחֲרֶיךָ כִּי־תַעֲשֶׂה תִישָׁר בְּעֵינֵי יְיָ־הוֹה:**

לא תיכלנו בדיל דייטב לך ולבניך בדרך ארי תעביר דקשר קדם יי.

לא תאכלנו - אזהרה לדם האיברים. **למען ייטב לך וגומ'** - צא ולמד מתן שכר של מצוות, אם הדם שנפשו של אדם חתה ממנו, הפורש ממנו זוכה לו ולבניו אחריו, קל וחומר לגזל ועריות שנפשו של אדם מתאוה להם.

(כו) **רַק קִדְּשִׁיךָ אֲשֶׁר־יְהִי לָךְ וּנְדָרֶיךָ תִּשָּׂא וּבָאתָ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְיָ־הוֹה:**

לחור קודשך דיהון לך ונדרך תפול ותיתי לאתרא דיתרעי יי.

רק קדשך - אף על פי שאתה מותר לשחוט חולין, לא התרתי לך לשחוט את הקדשים ולאוכלן בשעריך בלא הקרבה, אלא הביאם לבית הבחירה. ועוד דרשו רבותינו (ספרי דברים י"ב, כ"ו), רק קדשך - בא ללמד על קדשים שבחוצה לארץ, וללמד על התמורות ועל וולדות קדשים שיקרבו.

(כז) **וַעֲשִׂיתָ עֲלֵתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהָדָם עַל־מִזְבֵּחַ יְיָ־הוֹה אֶל־לֶחֶיךָ וְדָם־זִבְחֶיךָ יִשְׁפֹךְ עַל־מִזְבֵּחַ יְיָ־הוֹה אֶל־לֶחֶיךָ וְהַבָּשָׂר תֹּאכַל:**

ותעביר עלותך בשרא ודמא על מדבחא דיי אלהך ודם נכסת קודשך ושתפך על מדבחא דיי אלהך ובשרא תיכול. **ועשית עלתך** - אם עולות הן, תן הבשר והדם לגבי מזבח. ואם זבחי שלמים הם, ודם זבחך ישפך על המזבח תחילה, ואחר כך והבשר תאכל.

(כח) **שָׁמֹר וְשָׁמַעְתָּ אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְךָ לְמַעַן יִיטֵב לָךְ וּלְבִנְיָךְ אַחֲרֶיךָ עַד־עוֹלָם כִּי תַעֲשֶׂה תִּטּוֹב וְתִישָׁר בְּעֵינֵי יְיָ־הוֹה אֶל־לֶחֶיךָ:**

טר ותקביל ית כל פתגמאי האליו דאנא מפקיד לך בדיל דייטב לך ולבניך בדרך עד עלמא ארי תעביר דתקין ודקשר קדם יי אלהך.

שמר - זו משנה, שאתה צריך לשמרה בבטנך שלא תשכח, כעניין שנאמר, כי נעים כי תשמרם בבטנך (משלי כ"ב, י"ח), ואם שנית איפשר שתשמע ותקיים. הא כל שאינו בכלל משנה, אינו בכלל מעשה. **את כל הדברים האלה** - שתהא חביבה עליך מצוה קלה כמצוה חמורה. **הטוב** - בעיני שמים. **והישר** - בעיני כל אדם.

צמצום והרחבה

ראינו שבלעם אינו שייך לשום עם, "בלא עם", מרגיש 'משוחרר' מהזדהות עם אומה מסוימת. אבל יותר מזה: הוא שולל באופן עקרוני את המציאות של כל עם באשר הוא, בלעם - בל עם. אוניברסליות קיצונית הרוצה למחוק את סעיף הלאום מתעודת הזהות. כל אדם הוא 'אזרח כדור הארץ' וזהו. יותר מכל, בלעם מתנגד לעם ישראל, "העם" בה"א הידיעה, העם הנבחר. לכל עם יש יחוד, אבל עם ישראל הוא הכי יחודי, שהרי ה' 'בחר בנו [כעם] מכל העמים'. כל בני האדם מכל העמים נמצאים בסוף באותו מישור, אבל עם ישראל במישור אחר, כמו שיאמר בלעם "הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב". את הלאומיות הזו, בלעם לא יכול לסבול, ולכן הוא מלא שנאה ותאוה לקללם. אך בסוף בלעם מתפעל כל-כך מהבדידות היחודית של ישראל עד שהוא רוצה להצטרף אליהם: "הן עם לבדד ישכון... תמות נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמוהו". באמת, גם לעם ישראל יש תכונה בין-לאומית, אוניברסליות טובה. מצד אחד הוא "עם לבדד ישכון", אבל דוקא משום כך הוא פונה ממקומו המיוחד לכל בני האדם ומתקן את כולם, אפילו את בלעם.

תהלים - פרקים צ"ז-ק"ג**תניא - אגרת הקדש ו'**

והנה מודעת זאת דייש ב' מיני דו"ר הראשונות הן הנולדות מהתבונה והדעת בגדולת ה' ובדברים המביאין לידי אהבת ה' ויראתו והאחרונות הן הבאות אחר כך מלמעלה בבחי' מתנה וכמ"ש במ"א ע"פ עבודת מתנה אתן את כהונתכם שהיא מדת אהבה וכן הוא ג"כ ביראה. והנה ודאי אין ערוך כלל בין הראשונות שהן תולדות השכל הנברא לגבי האחרונות שהן מהבורא ית"ש. ולכן הן הן הנקראות בשם אמת כי חותמו של הקב"ה אמת שהוא אמת האמיתי וכל האמת שבנבראים כלא חשיבי קמיה אך איזה הדרך שיזכה האדם לאמת ה' הנה הוא על ידי שיעור רחמים רבים לפני ה' על הניצוץ שבנפשו שהיא מדתו של יעקב מברית מהקצה אל הקצה דהיינו מרום המעלות עד למטה מטה להמשיך אמת ה' לעולם השפל הזה החשוך וכמ"ש כי אשב בחשך ה' אור לי וזהו כי גבר עלינו חסדו כו'. אך התעוררות ר"ר לפני ה' צ"ל ג"כ באמת וגם כשהוא באמת שלו איך יוכל על ידי אמת שלו לעורר רחמים עליונים מאמת ה'. אך העצה לזה היא מדת הצדקה שהיא מדת הרחמים על מאן דלית ליה מגרמיה להחיות רוח שפלים כו' ובאתעדל"ת אתעדל"ע ה' מעורר ישנים ומקיץ נרדמים הם בחי' רחמים רבים וחסדים עליונים הנעלמים לצאת מההעלם אל הגילוי והארה רבה לאור באור החיים אמת ה' לעולם (וזה) [וזהו] לשון זריעה הנאמר

בצדקה להצמיח אמת העליון אמת ה' ובפרט בצדקה וחסד של אמת שעושים עם אה"ק תובב"א לקיים מ"ש אמת מארץ תצמח על ידי זריעת הצדקה בה וחסד ור"ר הנאספים ונלקטים לתוכה הם מעוררים ג"כ חסדים עליונים הצפונים ונעלמים (בנ"א בה) כמ"ש אשר צפנת כו' לכוננה ולהקימה וז"ש בצדקה תכונני:

לוח היום-יום

כ' מנחם-אב

כשם שמצוות תפלין, על דרך משל, יש לה מקום קבוע בראש ובזרוע, ומרגיש כובד התפלה של ראש וההידוק דתפלה של יד כן הוא במצות אהבה ויראה, וכמו שכתב הרמב"ם (יסודי מתורה פרק ב' הלכה א'), "האל הנכבד והנורא הזה מצוה לאהבה וליראה אותו שנאמר "ואהבת את ה' אלוקיך" ונאמר "את ה' אלוקיך תירא", הנה שיעור מצות אלו הוא אשר יורגשו בהרגש גופני בבשר הלב ממש, וכמו אדם הפוגש את אוהבו הנאמן, ולא זו בלבד אז אים זאל ווערען גוט פון דעם (= שיהיה לו טוב מזה), שישכח על כל הדברים המעיקים אותו, אלא עוד שיתעורר בו חיות פנימי בתקוה טובה, כי לבו טוב עליו, וכן במדת היראה נופל עליו פחד גדול ומורא, כי בשעה ההיא הוא נזכר על כל עניניו הלא טובים במחשבה דבור ומעשה, ולבו יכאב בכאב מורגש מיראת העונש ביראת שמים ולפעמים הוא ברגש של ירא בושת או גם יראת הרוממות.

נ"ך יומי - דברי-הימים-א פרק כ"ג

(א) {פ} וְדָוִיד זָקֵן וְשִׁבְעַת יָמִים וַיִּמָּלֶךְ אֶת-שְׁלֹמֹה בְנוֹ עַל-יִשְׂרָאֵל: (ב) וַיֵּאסְף אֶת-כָּל-שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל וְהַכֹּהֲנִים וְחִלּוּיִם: (ג) וַיִּסְפְּרוּ חִלּוּיִם מִפֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמֵעַלָּה וַיְהִי מִסְפָּרָם לְגִלְגָּלָתָם לְגִבּוֹרִים שְׁלֹשִׁים וּשְׁמוֹנֶה אֲלָף: (ד) מֵאֲלָה לְנֹצֶחַ עַל-מְלָאכֶת בֵּית-יְהוָה עֹשִׂים וְאַרְבַּעַת אֲלָף וּשְׁמֹרִים וּשְׁפָטִים שֵׁשֶׁת אֲלָפִים: (ה) וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים שְׁעָרִים וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים מְחַלְלִים לִיְהוָה כְּבָלִים אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְחֵלֶל: (ו) {ס} וַיַּחֲלֶקם דָּוִיד מִחֲלֻקֹּת {ס} לְבָנָי לְוִי לְגִרְשׁוֹן קָהָת וּמֶרָרִי: (ז) {ס} לְגִרְשֹׁנִי לְעֵדֶן וּשְׁמַעִי: (ח) {ס} בְּנֵי לְעֵדֶן תְּרָאֵשׁ יְחִיאֵל וְזֵתָם וַיֹּאֵל שְׁלֹשָׁה: (ט) {ס} בְּנֵי שְׁמַעִי [שְׁלֹמִית] (שְׁלֹמֹת) וַחֲזִיאֵל וְהָרֵן שְׁלֹשָׁה אֵלֶּה רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְלְעֵדֶן: (י) {ס} וּבְנֵי שְׁמַעִי יַחַת זִינָא וַיַּעֲוֹשׁ וּבְרִיעָה אֵלֶּה בְנֵי-שְׁמַעִי אַרְבַּעַת: (יא) וַיְהִי-יַחַת תְּרָאֵשׁ וְזִינָה חֲשִׁנִי וַיַּעֲוֹשׁ וּבְרִיעָה לֹא-הָרְכוּ בָנִים וַיְהִיו לְבֵית אָב לְפָקֶדֶת אַחַת: (יב) {ס} בְּנֵי קָהָת עֶמְרָם יִצְחָר חֶבְרֹן וְעִזִּיאֵל אַרְבַּעַת: (יג) {ס} בְּנֵי עֶמְרָם אֶחָרֹן וּמִשֶּׁה וַיְבַדֵּל אֶחָרֹן לְתַקְדִּישׁוֹ קָדֵשׁ קָדָשִׁים הוּא-וּבָנָיו עַד-עוֹלָם לְתַקְטִיר לִפְנֵי יְהוָה לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֶךְ בְּשֵׁמוֹ עַד-

עולם: (יד) ומשה איש הא־לֹהִים בָּנָיו יִקְרְאוּ עַל־שֵׁבֶט הַלְוִי: (טו) {ם} בְּנֵי מֹשֶׁה גִרְשֹׁם וְאַלְעָזָר: (טז) בְּנֵי גִרְשֹׁם שְׂבוּאֵל הָרָאשׁ: (יז) וַיְהִי בְּנֵי־אַלְעָזָר רַחֲבִיָּה הָרָאשׁ וְלֹא־תִיהָ לְאַלְעָזָר בָּנִים אַחֲרָיו וּבְנֵי רַחֲבִיָּה רְבוּ לְמַעַלָּה: (יח) {ם} בְּנֵי יִצְחָר שְׁלֹמִית הָרָאשׁ: (יט) בְּנֵי חֲבֵרוֹן יִרְיָהוּ הָרָאשׁ אֲמֵרִיָּה הַשֵּׁנִי יַחֲזִיאֵל הַשְּׁלִישִׁי וַיִּקְמַעֶם הָרְבִיעִי: (כ) בְּנֵי עֲזִיאֵל מִיֶּכָה הָרָאשׁ וַיְשִׁיָּה הַשֵּׁנִי: (כא) בְּנֵי מְרָרִי מַחֲלִי וּמוֹשִׁי בְּנֵי מַחֲלִי אֶלְעָזָר וְקִישׁ: (כב) וַיָּמָת אֶלְעָזָר וְלֹא־הָיוּ לוֹ בָּנִים כִּי אִם־בָּנוֹת וַיִּשְׁאֹם בְּנֵי־קִישׁ אַחֵיהֶם: (כג) בְּנֵי מוֹשִׁי מַחֲלִי וְעֵדֶר וִירְמֹת שְׁלוֹשָׁה: (כד) {ם} אֵלֶּה בְּנֵי־לֵוִי לְבֵית אֲבוֹתֵיהֶם רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְפָקוּדֵיהֶם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת לְגִלְגָּלָתָם עִשָׂה תְּמֹלֶאכֶה לַעֲבֹדֶת בֵּית יְיָ הַזֶּה מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְמַעַלָּה: (כה) כִּי אָמַר דָּוִיד הִנֵּנִי יְיָ הִנֵּה אֶל־הַיִּשְׂרָאֵל לַעֲמֹי וַיִּשְׁכֵּן בִּירוּשָׁלַם עַד־לְעוֹלָם: (כו) וְגַם לְלוֹיִם אֵין־לְשָׂאת אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו לַעֲבֹדָתוֹ: (כז) כִּי בְּדַבְּרֵי דָוִיד הָאֲחֵרוֹנִים הָמָּה מִסְפַּר בְּנֵי־לֵוִי מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְלַמַּעַלָּה:

המה מספר בני לוי מבן עשרים שנה ולמעלה - כלומר אז תיקן דוד משמרות

אלו כשיבא שלמה בנו שיהיו מזומנים לו.

(כח) כִּי מַעֲמָדָם לִיד־בְּנֵי אַחֲרֹן לַעֲבֹדֶת בֵּית יְיָ הַזֶּה עַל־הַחֲצֹצְרוֹת וְעַל־הַלְשָׁכוֹת וְעַל־מִתְרַת לְכָל־קֹדֶשׁ וּמַעֲשֵׂה עֲבֹדֶת בֵּית הָאֱלֹהִים:

כי מעמדם ליד בני אהרן וגו' - דוגמא וילוו עליך וישרתוך (במדבר י"ח, ב'). **ועל**

טהרת לכל קדש - שאם יטמא הבית וכליו שיהיו הם ממונים לטהרו שכן מצינו

בחזקיהו כדכתיב ויקבלו הלויים להוציא לנחל קדרון חוצה (דברי הימים ב כ"ט,

ט"ז) וכתיב ויחלו באחד לחדש הראשון לקדש וגו' (דברי הימים ב כ"ט, י"ז).

(כט) וּלְלַחֵם הַמַּעֲרֹכֶת וּלְסֹלֶת לְמִנְחָה וּלְרִקְקֵי הַמִּצֹּת וּלְמַחֲבֶת וּלְמַרְבֶּכֶת וּלְכָל־מְשֹׁרָה וּמִדָּה: (ל) וְלַעֲמֹד בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר לְחֻדוֹת וּלְחֹלֵל לִי־חֹזֶה וְכֵן לָעָרֹב: (לא) וּלְכָל הָעֲלֹת עֲלֹת לִי־חֹזֶה לְשִׁבְתוֹת לְחֻדָּשִׁים וּלְמַעֲרֹדִים בְּמִסְפַּר כְּמִשְׁפַּט עֲלֵיהֶם תִּמְד לִפְנֵי יְיָ הַזֶּה:

ולכל העלות עלות לי"י לשבתות לחדשים - פתרון הם יהיו ממונים על

הלשכות וגם על לשכת בית הטלאים שהקרבות שם והם יביאו אל הכהנים

תמיד בכל יום במספר מה שצריכים בכל יום בין בחול בין בשבתות ובחדשים

ובמועדים שמוסיפים על התמיד כל אלה יביאו במספר כמשפט וגם מסייעים

לכהנים להפשיט הזבח וכן מצינו בחזקיהו רק הכהנים היו למעט ולא יכלו

להפשיט את כל העולות ויחזקום אחיהם הלויים וגו' (דברי הימים ב כ"ט, ל"ד).

(לב) וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת אֹהֶל־מוֹעֵד וְאֶת מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ וּמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי

אַחֲרֹן אַחֵיהֶם לַעֲבֹדֶת בֵּית יְיָ הַזֶּה:

יום שלישי // כ"א מנחם-אב

הומש - שלישי פרשת ראה

(פרק י"ב) (כט) {שלישי} {ם} כִּי־יִכְרִית יְהוָה אֶל־הָיִד אֶת־תְּגוֹזִים אֲשֶׁר
אתה בא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּ אוֹתָם מִפְּנֵי וִירְשָׁתָּ אֹתָם וַיִּשְׁכַּת בְּאַרְצָם:

ארי ושיצי יי אלהך ית עממיא דאת עליל לחמן למירת יתהון מן קדמך ותירת יתהון ותתיב בארעהון.

(ל) הַשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תִּנְקֹשׁ אַחֲרֵיהֶם אַחֲרֵי הַשְׁמָדָם מִפְּנֵי וּפֶן־תִּדְרֹשׁ
לֹא־לְהִיחֶם לֵאמֹר אֵיכָה יַעֲבְדוּ תְּגוֹזִים הָאֵלֹה אֶת־אֲלֹהֵיהֶם וְאֶעֱשֶׂה־כֵּן
גַּם־אֲנִי:

אסתמר לך דלמא תתקיל בתריהון בטר דישתיצון מן קדמך ודלמא תתבע לטעותהון למימר איכדין פלחין עממיא
האלין ית טעותהון ואעביד כן אף אנא.

פן תנקש - אונקלוס תרגם, לשון מוקש. ואומר אני, שלא חש לדקדק בלשון,
שלא מצינו נו"ן בלשון יוקש, ואפילו ליסוד הנופל ממנו, אבל בלשון טירוף
וקישקוש מצינו נו"ן: וארכובותיה דא לדא נקשן (דניאל ה':ו'). ואף זה אני אומר:
פן תנקש אחריהם - פן תטרף אחריהם להיות כרוך אחר מעשיהם. וכן: ינקש
נושה לכל אשר לו, דתלים (תהלים ק"ט, י"א) - מקלל את הרשע להיות עליו
נושים רבים, ויהיו מחזרים ומתנקשים אחר ממנו. **אחרי השמדם מפניך** - אחר
שתראה שאשמידם מפניך, יש לך לתת לב מפני מה נשמדו אילו, מפני מעשים
מקולקלים שבידיהם. אף אתה לא תעשה כן, שלא יבואו וישמידוך. **איכה יעבדו**
- לפי שלא ענש על עבודה זרה, אלא על זבוח וקיסור וניסוך והשתחויה, כמו
שכתוב, בלתי לי"י לבדו (שמות כ"ב, י"ט) - דברים הנעשים לגבוה, בא ולימדך
כאן שאם דרכה של עבודה זרה לעבודה בדרך אחר, כגון פוער לפעור ואבן
מרקוליס, זו היא עבודתו וחייב, אבל זבוח וקיסור וניסוך המים והשתחויה אפילו
שלא כדרכה.

(לא) לֹא־תַעֲשֶׂה כֵּן לִי־הוָה אֶל־הָיִד כִּי כָל־תוֹעֵבֶת יְהוָה אֲשֶׁר שָׂנֵא
עָשׂוּ לֹא־לְהִיחֶם כִּי גַם אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנִיתֵיהֶם יִשְׂרְפוּ בָאֵשׁ
לֹא־לְהִיחֶם:

לא תעביד כן קדם יי אלהך ארי כל דמרחק קדם יי דשני עבדין לטעותהון ארי אף ית בניהון וית בנותהון מוקדין
בגורא לטעותהון.

כי גם את בניהם - גם לרבות את אבותם ואימותיהם. אמר ר' עקיבא, אני ראיתי
גוי אחד שכפתו לאביו לפני כלבו ואכלו (ספרי דברים י"ב, ל"א).

(פרק י"ג) (א) אֵת כָּל־הַדָּבָר אֲשֶׁר אֲנִכִּי מְצִיחַ אֹתְכֶם אֹתוֹ תִשְׁמְרוּ
לַעֲשׂוֹת לֹא־תִסָּף עָלֶיךָ וְלֹא תִגָּרַע מִמֶּנּוּ:

ית כל פתגמא דאנא מפקיד יתכוון יתיה תמרון למעבר לא תיספון עלוהי ולא תמנעון מניה.

את כל הדבר - קלה כחמורה. תשמרון לעשות - לתת לא תעשה על עשה האמורין בפרשה, שכל השמר לשון לא תעשה הוא, אלא שאין לוקין על השמר של עשה. **לא תסף עליו** - חמש טוטפות, חמשה מינין בלולב, ארבע ברכות לברכת כהנים.

(ב) {פ} כִּי־יָקוּם בְּקֶרְבְּךָ נָבִיא אוֹ חֵלֶם חֲלוֹם וְנָתַן אֵלֶיךָ אוֹת אוֹ מוֹפֶת: אֲרִי יָקוּם בֵּינְךָ נָבִיא אוֹ חֵלֶם חֲלָמָא וַיִּתֵּן לְךָ אוֹת אוֹ מוֹפֶת.

ונתן אליך אות או מופת - בשמים, כגון שנאמר בגדעון, ועשית עמדי אות (שופטים ו', י"ז), ואומר: יהי נא חורב על הגיזה וגומ' (שופטים ו', ל"ט). **או מופת** - בארץ.

(ג) וּבָא הָאוֹת וְהַמּוֹפֶת אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלֶיךָ לֵאמֹר נִלְכָּה אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתֶּם וְנַעֲבָדָם:

וַיְהִי אִתָּא וּמוֹפֶת דְּמַלִּיל עִמָּךְ לְמִימַר נִדְּךָ בְּתַר טַעֲוֹת עִמָּמִיָּא דְלֹא יָדַעְתְּנוּ וְנַפְלַחְנוּ.

(ד) לֹא תִשְׁמַע אֶל־דִּבְרֵי הַנָּבִיא הַהוּא אוֹ אֶל־חֹלֶם חֲלוֹם הַהוּא כִּי מִנִּסָּה יִהְיֶה אֱלֹהֶיכֶם אֲתֹכֶם לָדַעַת הִישָׁבֶם אֱלֹהִים אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּכָל־לְבַבְכֶּם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם:

לֹא תִקְבִּיל לְפָתְנִי נָבִיא הַהוּא אוֹ מִן חֵלֶם חֲלָמָא הַהוּא אֲרִי מְנַסִּי יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְתִכּוֹן לְמַדַּע הָאֵימִתִּיכוֹן רַחֲמִין יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּכָל לְבָבוֹן וּבְכָל נַפְשָׁכוֹן.

אף על פי כן, לא תשמע לו. ואם תאמר, אם כן, למה נתן לו הקב"ה ממשלה לעשות אות? כי מנסה י"י אלהיכם אתכם.

(ה) אַחֲרֵי יִהְיֶה אֱלֹהֵיכֶם תֵּלְכוּ וְאִתּוֹ תִּירָאוּ וְאֶת־מִצְוֹתָיו תִּשְׁמְרוּ וּבְקִלּוֹ תִשְׁמְעוּ וְאִתּוֹ תַעֲבֹדוּ וְכוּ תִדְבָּקוּ:

בְּתַר פּוֹלְחָנָא דִּי אֱלֹהֵינוּ תִּהְיֶה וַיְהִי תִדְחָלוֹן וַיִּתּוּ פְּקוּדוֹתַי תִּפְרוֹן וְלְמִימַרְיָה תִּקְבְּלוֹן וְקִדְמוֹתַי תִּפְלַחוּן וְלִדְחָלְתִּיה תִּתְקַרְבוּן.

ואת מצותיו תשמרו - תורת משה. **ובקולו תשמעו** - בקול הנביאים. **ואתו תעבדו** - במקדשו. **ובו תדבקו** - הדבק בדרכיו וגמול חסדים, קבור מתים, בקר חולים, כמו שעשה הקב"ה.

(ו) וְהַנָּבִיא הַהוּא אוֹ חֵלֶם חֲלוֹם הַהוּא יוֹמֵת כִּי דִבֶּר־סֵפֶר עַל־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הַמּוֹצִיא אֲתֹכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהַפֹּדֶךְ מִבֵּית עַבְדִּים לְהַדְיָתְךָ מִן־תִּדְרֶךְ אֲשֶׁר צִוָּךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בָּהּ וּבַעֲרַת הָרַע מִקֶּרְבְּךָ:

וְנָבִיא הַהוּא אוֹ חֵלֶם חֲלָמָא הַהוּא יִתְקַטִּיל אֲרִי מַלִּיל סְמִיָּא עַל יְיָ אֱלֹהֵינוּ דְּאִפִּיק וְתִכּוֹן מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם וְדִפְרָקָה מִבֵּית עַבְדוּתָא לְאִמְעִיּוּתָה מִן אוֹרְחָא דְּפִקְדָּךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְמַהֲרָה בָּהּ וְתַפְלִי עָבִיד דְּכִישׁ מִבֵּינָךְ.

סרה - דבר המוסר מן העולם, שלא היה ושלא נברא, ושלא צויתי לדבר כן, **דישטוליר בלעז. והפוך מבית עבדים** - אפילו אין לו עליך אלא שפדאך משם, דיו.

(ז) {ם} כִּי יִסִּיתֶךָ אֶחֱיֶךָ בֶּן-אִמֶּךָ אוֹ-בְנֶךָ אוֹ-בִתֶּךָ אוֹ | אִשְׁתְּ חִיקֶךָ אוֹ רֵעֶךָ אֲשֶׁר כֹּנֶפֶשְׁךָ בִּפְתָר לֵאמֹר נִלְכָּה וְנַעֲבֹדָה אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ אֹתָהּ וְאַבְתִּיךָ:

ארי ימלכנך אחוך בר אמך או ברך או ברתך או אמת קנמך או חבךך דכנפשך בסתר לא למימר נהך ונפלח למענות עממיא דלא ידעתא את ואבדתך.

כי יסיתך - אין הסתה אלא גירוי, שנאמר, אם י"י הסיתך בי (שמואל א כ"ו, י"ט), אמיטרא בלעז, שמשאיין לעשות כן. **אחיק** - מאב. **בן אמך** - מאם. **חיקך** - השוכבת בחיקך, ומחוקה בך, אפיקייר בלעז, וכן: מחיק הארץ (יחזקאל מ"ג, י"ד) - מיסוד התקוע בארץ. **אשר כנפשך** - זה אביך. פירש לך הכתוב את החביבים לך, קל וחומר לאחרים. **בסתר** - דבר הכתוב בהווה, שאין דברי מסית אלא בסתר, וכן אמר שלמה, בנשף בערב יום באישון לילה ואפלה (משלי ז', ט'). **אשר לא ידעת אתה ואבותיך** - דבר זה גנאי גדול הוא לך, שאף האומות אין מניחין מה שמסרו להם אבותם, וזה אומר לך לעזוב מה שמסרו לך אבותיך.

(ח) מֵאֱלֹהֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר סָבִיבְתִיכֶם תִּקְרָבִים אֵלָיֶךָ אוֹ תִּרְחָקִים מִמֶּךָ מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד-קְצֵה הָאָרֶץ:

מטענות עממיא דכסחריניכין דקריבין לך או דרחיקין מנך מספי ארעא ועד ספי ארעא.

הקרבים אליך או הרחוקים ממך - למה פרט קרבים ורחוקים? אלא כך אמר הכתוב, מטיבן של קרובים אתה למד טיבן של רחוקים, כשם שאין ממש בקרובים כך אין ממש ברחוקים. **מקצה הארץ וגומ'** - זה חמה ולבנה וצבא השמים, שהם מתהלכין מסוף העולם ועד סופו.

(ט) לֹא-תֹאכֶּה לוֹ וְלֹא תִשָּׁמַע אֵלָיו וְלֹא-תִחוּם עֵינֶיךָ עָלָיו וְלֹא-תִחַמְלַ וְלֹא-תִכְסֶּה עָלָיו:

לא תיבי ליה ולא תקביל מניה ולא תחום עינך עלוהי ולא תרחים ולא תכסי עלוהי.

לא תאבה לו - לא תהיה תאב לו, לא תאהבנו. לפי שנאמר, ואהבת לרעך (ויקרא י"ט, ח), את זה לא תאהב. **ולא תשמע אליו** - בהתחננו על נפשו למחול לו, לפי שנאמר: עזוב תעזוב עמו (שמות כ"ג, ה'), לזה לא תעזוב. **לא תחוס עינך עליו** - לפי שנאמר, לא תעמוד על דם רעך (ויקרא י"ט, ט"ז), על זה לא תחוס. **לא תחמול** - לא תהפך בזכותו. **ולא תכסה עליו** - אם אתה יודע לו חובה, אינך רשאי לשתוק.

(י) כִּי תִרְגַּל תִּתְרַגְּנוּ יָדְךָ תִּתְּיֶה-בּוֹ בְּרֹאשׁוֹנָה לְהַמִּיתוֹ וְיָד כָּל-הָעָם בְּאַחֲרָנָה:

ארי מקטל תקטלניה ידך תהי ביה בקדמיתא למקטליה וידא דכל עמא בבחריה.

כי הרג תהרגנו - יצא מבית דין זכאי - החזירהו לחובה, יצא מבית דין חייב - לא תחזירהו לזכות. **ידך תהיה בו בראשונה** - מצוה ביד הניסת להמיתו. לא מת בידו - ימות בידי אחרים, שנאמר, ויד כל העם וגומ'.

(יא) וּסְקִלְתוּ בְּאֲבָנִים וּמָת כִּי בִקֵּשׁ לְהַדְיָחְךָ מֵעַל יְיָהוָה אֱלֹהֶיךָ
הַמוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים:

וּתְרַגְמְנִיה בְּאֲבָנִים וְיָמוּת אָרִי כִּשְׁמֵעוֹ לְאִמְרֵי הַמֶּלֶךְ מִדְּחַלְתָּא דִּי אֱלֹהֵךְ דְּאַפְקֵךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדוּתָא.
(יב) וְכָל-יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וְיִרְאוּ וְלֹא-יִוָּסְפוּ לַעֲשׂוֹת כַּדְּבָר הַרְעָה הַזֶּה
בְּקִרְבְּךָ:

וְכָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וְיִדְחִלּוּ וְלֹא יִוָּסְפוּ לְמַעַבְדַּר כַּפְתָּגְמָא בִּישָׁא הָרִין בִּינְךָ.
(יג) {ס} כִּי-תִשְׁמָע בְּאַחַת עָרֶיךָ אֲשֶׁר יְיָהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְשֹׁבֵת שָׁם
לֵאמֹר:

אָרִי תִשְׁמַע בְּחֵדָא מִן קִרְוָךְ דִּי אֱלֹהֵךְ יְהִיב לָךְ לְמַתְבַּת תַּמָּן לְמִימַר.
לשבת שם - פֶּרֶט לִירוּשָׁלַם, שֶׁלֹּא נִיתְנָה לְדִירָה. (יג-יד) {כִּי תִשְׁמַע לֵאמֹר -
אֹמְרִים כֵּן, יֵצְאוּ אַנְשִׁים.}

(יד) יֵצְאוּ אַנְשִׁים בְּנֵי-בְלִיעַל מִקִּרְבְּךָ וַיַּדְיָחוּ אֶת-יֹשְׁבֵי עִירָם לֵאמֹר נִלְכָּה
וְנַעֲבֹדָה אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא-יַדְעָתֶם:

נִפְקוּ גּוֹבְרִין בְּנֵי רִשְׁעָא מִבִּינְךָ וְאַטְעִיאוּ יָת יְתִבִּי קִרְתָּהוֹן לְמִימַר נַהֲךְ וְנִפְלַח לְמַעֲנוֹת עַמְמִינָא דְלֹא יַדְעָתוּן.
(יד) **בני בליעל** - בְּלִי עוֹל, שֶׁפֶרְקוּ עוֹלוֹ שֶׁל הַקֶּב"ה. **אנשים** - וְלֹא נָשִׁים. **יושבי**
עירם - וְלֹא יוֹשְׁבֵי עִיר אַחֶרֶת, מִכָּאן אִמְרוּ (בְּבִלִי סְנַהֲדִין קִי"א:), אֵין נַעֲשִׂית
נִידַחַת עַד שִׁידִיחוּ אַנְשִׁים וְעַד שִׁיְהוּ מִדִּיחִיָּה מִתּוֹכָה.

(טו) וְדִרְשָׁתָּ וְחִקְרָתָּ וּשְׁאַלְתָּ הֵיטֵב וְהִנֵּה אָמַת נִכּוֹן הַדְּבָר נַעֲשִׂיתָה
הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת בְּקִרְבְּךָ:

וְתִתְבַּע וְתִבְדּוֹק וְתִשְׁאַל יָאוֹת וְהָא קוּשְׁטָא בִּינוֹן פְּתָגְמָא אֲתַעֲבִידִת תּוֹעִיבְתָא הָדָא בִּינְךָ.
ודרשת וחקרת ושאלת היטב - מִכָּאן לְמַדּוֹ (בְּבִלִי סְנַהֲדִין מ'). שֶׁבַע חֲקִירוֹת
מִרִּבּוּי הַמִּקְרָא. כֹּאן יֵשׁ שְׁלֹשׁ, דְּרִישָׁה, וְחִקְרִיָּה, וְהֵיטֵב. וּשְׁאֵלַת אִינוּ מִן הַמִּנְיִן,
וּמִמֶּנּוּ לְמַדְנָא בְּדִיקוֹת. וּבִמְקוֹם אַחֵר הוּא אֹמֵר, וְדִרְשַׁת הֵיטֵב (דְּבָרִים י"ז:ד'), וְעוֹד
בִּמְקוֹם אַחֵר: וְדִרְשׁוּ הַשּׁוֹפְטִים הֵיטֵב (דְּבָרִים י"ט, י"ח), לְמַדּוֹ הֵיטֵב הֵיטֵב לְגַזִּירָה
שׁוֹה, לִיתֵן הָאִמּוֹר שֶׁל זֶה בְּזֵה.

(טז) הִכָּה תִּכָּה אֶת-יֹשְׁבֵי הָעִיר הַהִוא לְפִי-חֶרֶב תַּחֲרֹם אֹתָהּ וְאֶת-כָּל-
אֲשֶׁר-בָּהּ וְאֶת-בְּהֶמְתָּהּ לְפִי-חֶרֶב:

מִמָּחָא תַּמְחִי יָת יְתִבִּי קִרְתָּא הַהִיא לְפִתְגָם דְּחֶרֶב גְּמִיר יָתָה וְיָת כָּל דְּבָהּ וְיָת כְּעִירָה לְפִתְגָם דְּחֶרֶב.
הכה תכה - אִם אֵינְךָ יֹכֵל לְהַמִּית בְּמִיתָה הַכְּתוּבָה בָּם, הַמִּיתָם בְּמִיתָה אַחֶרֶת.

(יז) וְאֶת-כָּל-שְׁלָלָהּ תִּקְבֹּץ אֶל-תּוֹךְ רַחֲבָהּ וְשָׂרְפָתָּ בָּאֵשׁ אֶת-הָעִיר וְאֶת-
כָּל-שְׁלָלָהּ כָּלִיל לִי-הוָה אֱלֹהֶיךָ וְהִיתָה תֵּל עוֹלָם לֹא תִכָּנֶּה עוֹד:

וְיָת כָּל עֲדָאָה תִּכְנֹשׁ לָגוּ פְתָאָה וְתוֹקִיד בְּנוֹרָא יָת קִרְתָּא וְיָת כָּל עֲדָאָה גְּמִיר קָדָם יְיָ אֱלֹהֵךְ וְתַחֲמִי תֵּל חֲרוֹב לְעֵלָם
לֹא תִכָּנֶּה עוֹד.

לי"י אלהיך - לשמו ובשבילו.

(יח) וְלֹא־יִדְבֹק בְּיָדְךָ מְאוּמָה מִן־תְּחִלָּתָם לְמַעַן יָשׁוּב יִתְּנָה מַחְרוֹן אָפוֹ וְנָתַן־לְךָ רַחֲמִים וְרַחֲמֶיךָ וְתִרְפֶּךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם:

ולא ידבק בידך מדעם מן הרמא בדיל דיתוב וי מתקוף רוגזיה ויפין לה רחמין וירחם עלה ויסגידה כמא דקניין לאברהם.

למען ישוב י"י מחרון אפו - למען ישוב י"י - מוסב על הכה תכה (דברים י"ג, ט"ז). מחרון אפו - שכל זמן שעבודה זרה בעולם, חרון אף בעולם.

(יט) כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יִתְּנָה אֱלֹהֶיךָ לְשָׁמֹר אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מִצְוֶה תִּיּוֹם לַעֲשׂוֹת תִּיַּשֶּׁר בְּעֵינֶי יִתְּנָה אֱלֹהֶיךָ:

ארי תקביל למימרא דיי אלהך למטר ית כל פקודותי דאגא מפקיד לה יומא דין למעבד דכשר קדם וי אלהך.

הנסיון

"כי יקום בקרבך נביא או חלם חלום ונתן אליך אות או מופת... נלכה אחרי אלהים אחרים... לא תשמע אל דברי הנביא ההוא או אל חולם החלום ההוא כי מנסה ה' אלהיכם אתכם לדעת הישכם אהבים את ה' אלהים בכל לבבכם ובכל נפשכם". נביא השקר או בעל החלומות יכולים לעשות הרבה רוע, לתת להולכים אחריהם הרבה חוויות וריגושים, אותות ומופתים. חולם חלום ונביא ראשי תבות חן, אבל זהו "שקר החן והבל היופי". עלינו לעמוד בנסיון ולא להתפתות אחרי הבטחות חיצוניות. הכל נסיון מאת ה', "כי מנסה ה' אלהיכם אתכם" לראות עד כמה האמונה שלנו חזקה. תכלית הנסיון היא שהאמונה תהיה מופנמת היטב במודעות שלנו, כמו שכתוב "כי מנסה ה' אלהיכם אתכם לדעת" - הוא מנסה אתכם כדי לתת לכם דעת. העמידה בנסיון היא מכוח תכונת התמימות בנפש, "אשרי תמימי דרך הולכים בתורת ה'" - כך מתחיל מזמור קי"ט בתהלים, הוא הפרק הארוך ביותר בתנ"ך, 176 פסוקים (שמונה פסוקים לכל אחת מכ"ב האותיות). נסיון בגימטריא 176, ולכן הפרק הזה הוא סגולה מומלצת לעמוד בנסיונות.

תהלים - פרקים ק"ד-ק"ה

תניא - אגרת הקדש ז'

ז אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו כו' ה' מנת חלקי וכוסי וגו'. חבלים נפלו לי וגו'. להבין לשון חלקנו וגורלנו צריך לבאר היטב לשון השגור במארוז"ל אין לו חלק באלהי ישראל כי הגם דלכאורה לא שייך לשון חלק כלל באלקות יתברך שאינו מתחלק לחלקים ח"ו. אך הענין כמ"ש ביעקב ויקרא לו אל אלהי

ישראל פירוש כי הנה באמת הקב"ה כשמו כן הוא כי אף דאיהו ממכ"ע עליונים ותחתונים מרום המעלות עד מתחת לארץ הלזו החומרית כמ"ש הלא את השמים ואת הארץ אני מלא אני ממש דהיינו מהותו ועצמותו כביכול ולא כבודו לבד אעפ"כ הוא קדוש ומובדל מעליונים ותחתונים ואינו נתפס כלל בתוכם ח"ו כתפיסת נשמת האדם בגופו עד"מ כמ"ש במ"א באריכות. ולזאת לא היו יכולים לקבל חיותם ממהותו ועצמותו לבדו כביכול רק התפשטות החיות אשר הקב"ה מחיה עליונים ותחתונים הוא עד"מ כמו הארה מאירה משמו יתברך שהוא ושמו אחד וכמ"ש כי נשגב שמו לבדו רק זיוו והודו על ארץ ושמים וגו'. והארה זו מתלבשת ממש בעליונים ותחתונים להחיותם ונתפסת בתוכם על ידי ממוצעים רבים וצמצומים רבים ועצומים בהשתלשלות המדרגות דרך עלה ועלול וכו'.

לוח היום-יום

כ"א מנחם-אב

ההתעסקות בדרכי החסידות הוא, אשר גם בהלכו בשוק טרוד בעסקיו יחשוב מה הוא יכול לעשות בעד עניני החסידות וטובת החסידים, וכשהוא פוגש מי שהוא מאנשי השוק ממכיריו - בעניני מסחר - ידבר על לבו, כי יבוא אל שיעורי הלמודים בדברי אלוקים חיים או לאיזו התוועדות. וההתעסקות בדרכי החסידות הוא חובת גברא מבלי הבדל בין גדול וקטן בידיעת דא"ח.

נ"ך יומי - דברי הימים - א פרק כ"ד

- (א) {פ} וְלִבְנֵי אֶהֱרָן מַחְלָקוֹתָם בְּנֵי אֶהֱרָן נָדָב וָאֲבִיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר:
וּלְבְנֵי אֶהֱרָן - פתרון אלה בני אהרן וגומר על מחלקותם.
- (ב) וַיָּמָת נָדָב וָאֲבִיהוּא לְפָנֵי אֲבִיהֶם וּבָנִים לֹא-הָיוּ לָהֶם וַיִּכְהֲנוּ אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר:

וימת נדב ואביהוא וגו' ובנים לא היו להם - לפי שלא היו להם בנים כיהנו אלעזר ואיתמר במקומם אבל אם היו לנדב ואביהו בנים היו קודמים לאלעזר ואיתמר בכהונה גדולה שכן מצינו שהרי יהוצדק אביו של יהושע היה ויהוצדק ועזרא בני שריה היו דכתיב ושריה הוליד את יהוצדק (דברי הימים א ה', מ') ובעזרא כתיב עזרא בן שריה (עזרא ז', א') ויהוצדק הלך בגולה לבבל (עזרא ה', י"ב) וכשעלו מבבל עלה יהושע ושימש ולא שימש עזרא לפי שהיה יהוצדק הבכור וקדמו בין אחיו הבכור כדכתיב בנבואת חגי יהושע בן יהוצדק הכהן הגדול.

- (ג) וַיַּחְלְקֵם דָּוִיד וְצִדְוֹק מִן-בְּנֵי אֶלְעָזָר וְאַחִימֶלֶךְ מִן-בְּנֵי אִיתָמָר לַפָּקָדָתָם בְּעִבְדָתָם:

ואחימלך מן בני איתמר - זה אחימלך בן אביתר כדמוכח בסמוך ויכתבם שמעיה וגו' עד ואחימלך בן אביתר (דברי הימים א כ"ד, ו').

(ד) וַיִּמְצְאוּ בְנֵי־אֶלְעָזָר רָבִים לְרָאשֵׁי הַגִּבּוֹרִים מִן־בְּנֵי אִיתָמָר וַיַּחֲלִקוּם לְבְנֵי אֶלְעָזָר רָאשִׁים לְבֵית־אָבוֹת שְׁשֶׁה עָשָׂר וּלְבְנֵי אִיתָמָר לְבֵית אָבוֹתָם שְׁמוֹנֶה:

ויחלקום לבני אלעזר ראשים לבית אבות ששה עשר - מתחלה במשכן שילה לא היו כי אם י"ו משמרות ח' מאלעזר וח' מאיתמר כמפורש במסכ' תענית וכשראה דוד שהיו ראשי הגבורים לאלעזר רבים חלקם לכל משמר ומשמר של אלעזר לשנים והעמידם על י"ו משמרות ומשמרת בני איתמר העמיד על מעמד משמר כבראשונה על שמנה משמרות וכן מוכיח בסמוך בית אב אחד אחז לאלעזר ואחז אחז לאיתמר (דברי הימים א כ"ד, ו'), כלומר כאחוז למעמד למשמרת שבמשכן כמו כן העמידן דוד עתה בבית המקדש.

(ה) וַיַּחֲלִקוּם בְּגוֹרָלוֹת אֱלֹהִים עִם־אֱלֹהֵי כִּי־הָיוּ שְׁרֵי־קָדְשׁ וְשְׁרֵי הָאֱלֹהִים מִבְּנֵי אֶלְעָזָר וּבְבְנֵי אִיתָמָר:

ויחלקום בגורלות אלה עם אלה - למי יפול הגורל להיות ראשון או שני או שלישי או רביעי וכן כולם.

(ו) {ס} וַיַּכְתֶּבְם שְׁמֵעִיָּה בֶן־נְתַנְאֵל הַסּוֹפֵר מִן־הַלְוִי לַפְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים וַצִּדִּיק הַכֹּהֵן וְאֶחֱמִלָךְ בֶּן־אֶבְיָתָר וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם בֵּית־אָב אֶחָד אַחֲזָה לְאֶלְעָזָר וְאַחֲזָה אֶחָד לְאִיתָמָר:

ויכתבם שמעיה - להיות להם לזכרון מי ראשון ומי שני וכן כולם.

(ז) {פ} וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל הָרִאשׁוֹן לִיתְחִיָּיִב לִידְעִיָּה הַשֵּׁנִי: (ח) לְחָרֵם הַשְּׁלִישִׁי לְשַׁעְרִים הָרְבִּיעִי: (ט) לְמִלְכִּיָּה הַחֲמִישִׁי לְמִיָּמֶן הַשִּׁשִּׁי: (י) לְחֻקִּיָּן הַשְּׁבַעִי לְאֶבְיָתָה הַשְּׁמִינִי: (יא) לְיִשׁוּעַ הַתְּשַׁעִי לְשִׁכְנִיָּהוּ הָעֲשָׂרִי: (יב) לְאֶלְיָשִׁיב עֲשֵׂתִי עֶשֶׂר לִיקִים שְׁנַיִם עָשָׂר: (יג) לְחֻפָּה שְׁלֹשָׁה עָשָׂר לְיִשְׁבָּבָב אַרְבַּעַת עָשָׂר: (יד) לְבִלְגָּה חֲמִשָּׁה עָשָׂר לְאֶמֶר שֵׁשָׁה עָשָׂר: (טו) לְחֻזִּיר שִׁבְעַת עָשָׂר לְחַפְצִין שְׁמוֹנֶה עָשָׂר: (טז) לְפַתְחִיָּה תְּשַׁעַת עָשָׂר לְיִחְזָקָאֵל הָעֲשָׂרִים: (יז) לְיִכִּין אֶחָד וְעֲשָׂרִים לְגִמּוּל שְׁנַיִם וְעֲשָׂרִים: (יח) לְדָלְיָהוּ שְׁלֹשָׁה וְעֲשָׂרִים לְמַעֲזִיָּהוּ אַרְבַּעַת וְעֲשָׂרִים: (יט) {פ} אֱלֹהִים פָּקְדָתָם לַעֲבֹדָתָם לְבֹא לְבֵית־יְיָהוָה כְּמִשְׁפָּטָם בְּיַד אֶתְרֹן אֲבִיהֶם כְּאֲשֶׁר צִוָּהוּ יְיָהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

אלה פקדתם לעבדתם - אלו שכתובין כאן ראשי משמרות פקודתם על משמרות היו.

(ב) {פ} וּלְבָנַי לֹוי תַנּוּתָּרִים לְבָנַי עִמָּרָם שׁוּבָאֵל לְבָנַי שׁוּבָאֵל יַחֲדִיחוּ:
 (כא) {ם} לְרַחֲבֵיהֶוּ לְבָנַי רַחֲבֵיהֶוּ תִּרְאֵשׁ יִשְׁיָה: (כב) {ם} לִיצְחָרִי שְׁלָמוֹת
 לְבָנַי שְׁלָמוֹת יָחַת: (כג) {ם} וּבָנַי יִרְיָהוּ אִמְרֵיהֶוּ תִּשְׁנִי יַחֲזִיאֵל תִּשְׁלִישִׁי
 יִקְמָעָם תִּרְבִּיעִי: (כד) {ם} בָּנַי עֲזִיאֵל מִיכָה לְבָנַי מִיכָה [שְׁמִיר] (שמור):
 (כה) אַחִי מִיכָה יִשְׁיָה לְבָנַי יִשְׁיָה זְכָרִיחוּ: (כו) {ם} בָּנַי מָרְרִי מַחֲלִי וּמוֹשִׁי
 בָּנַי יַעֲזִיחוּ בָּנוּ: (כז) {ם} בָּנַי מָרְרִי לִיעֲזִיחוּ בָּנוּ וְשָׁחַם וְזָכוּר וְעִבְרִי: (כח)
 {ם} לְמַחֲלִי אֶלְעָזָר וְלֹא־תִיָּה לוֹ בָּנִים: (כט) {ם} לְקִישׁ בְּנִי־קִישׁ יִרְחֻמָּאֵל:
 (ל) {ם} וּבָנַי מוֹשִׁי מַחֲלִי וְעֵדָר וִירִימֹות אֱלֹה בָּנַי חֲלוּם לְבֵית אֲבֹתֵיהֶם:
 (לא) וַיִּפְּלוּ גַם־הֵם גּוֹרְלוֹת לְעַמָּת | אַחֲיָהֶם בְּנִי־אַחֲרֹן לְפָנַי דּוֹיד הַפֶּלֶךְ
 וְצִדּוֹק וְאַחִימֶלֶךְ וְרֹאשֵׁי הָאֲבוֹת לְכַתְּנִים וְלִלְוִיִּם אֲבוֹת תִּרְאֵשׁ לְעַמָּת אַחֲזִי
 חֲקֻמָּן:

יום רביעי // כ"ב מנחם-אב

הומש - רביעי פרשת עקב

(פרק י"ד) (א) {רביעי} {ם} בָּנִים אַתֶּם לִי-הִנֵּה אֶלְהִיכֶם לֹא תִתְנַדְּדוּ וְלֹא-תִשְׁיִמוּ קִרְחָה בֵּין עֵינֵיכֶם לְמָת:

בָּנִים אֲתוֹן קָדָם יי אֶלְהִכּוֹן לֹא תִתְקַמְמוּ וְלֹא תִשְׁוֹן מָרַט בֵּין עֵינֵיכּוֹן עַל מִית.

לא תתגודדו - לא תתנו גדידה ושרט בבשרכם על מת כדרך שהיו אמוריים עושים, לפי שאתם בניו של מקום, ואתם ראויים להיות נאים ולא גדודים ומקורחים. **בין עיניכם** - אצל הפדחת. ובמקום אחר, לא יקרוחו קרחה בראשם (ויקרא כ"א, ה') - לעשות כל הראש כבין העינים.

(ב) בִּי עִם קְדוֹשׁ אֶתָּה לִי-הִנֵּה אֶלְהִיךָ וּבְךָ בֵּתֶר יִי-הִנֵּה לְחֵיוֹת לוֹ לְעַם סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי הָאָדָמָה:

אֲרִי עִם קָדִישׁ אֶת קָדָם יי אֶלְהִיךָ וּבְךָ אֲתִרְעִי יי לְמַהְיִי לִיָּה לְעַם חֲבִיב מִכָּל עַמְמֵיָּה דְעַל אֲפִי אֲרַעָא.

כי עם קדוש אתה - קדושת עצמך מאבותיך, ועוד, ובך בחר יי'.

(ג) {ם} לֹא תֹאכַל כָּל-תוֹעֵבָה:

לֹא תִיכּוֹל כָּל דְּמָרְחָק.

כל תועבה - כל שתיעבתי לך. צרם אוזן בכור כדי לשוחטו במדינה, והרי דבר שתיעבתי לך, כל מום לא יהיה בו (ויקרא כ"ב, כ"א), בא ולימד כאן שלא ישחוט ויאכל על אותו המום. בשל בשר בחלב, הרי דבר שתיעבתי לך, היזהר כאן על אכילתו.

(ד) זֹאת הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ שׁוֹר שֵׁה כְּשָׂכִים וְשֵׁה עֲזִים:

דִּין בְּעִירָא דְּתִיכְלוֹן תּוֹרִין אֲמִרִין דְּרַחֲלִין וְגִדִּין דְּעִזִּין.

(ד-ה) **זאת הבהמה, איל וצבי וגו'** - למדנו שהחיה בכלל בהמה, ולמדנו שהבהמה וחיה טמאה מרובה מן הטהורה, שבכל מקום פורט את המועט. **אקו** - מתרגמינן, יעלא, יעלה סלע (איוב ל"ט, א'), הוא אישטאנבוק. **תאו** - תור באלא - שור היער. באלא - יער בלשון ארמי.

(ה) **אֵיל וְצָבִי וְיַחְמוֹר וְאֶקוּ וְדִישָׁן וְתֹאז וְזֶמֶר:**

אֵילָא וְצָבִיא וְיַחְמוֹרָא וְיַעֲלָא וְרִימָא וְתוֹרְבִלָא וְדִישָׁא.

(ו) **וְכָל-בְּהֵמָה מִפִּרְסַת פִּרְסָה וְשִׁסְעַת שִׁסְעַת שְׁתֵּי פִרְסוֹת מַעֲלַת גֵּרָה בְּבִהְמָה אֶתָּה תֹאכְלוּ:**

וְכָל בְּעִירָא דְּסִדִּיקָא פִּרְסָתָהּ וּמִטְלָפִין טְלָפִין תִּרְמִין פִּרְסָתָהּ מִסְקָא פִּשְׁרָא בְּבִעִירָא יִתָּה תִיכְלוֹן.

מפרסת - סדוקה, כתרגומו. **פרסה** - פלנטא. **ושסעת** - חלוקה בשתי צפרנים, שיש סדוקה ואינה חלוקה בצפרנים, והיא טמאה. **בבהמה** - משמע מה שנמצא

בבהמה אותה אכול. מכאן למדו (בבלי חולין ס"ט.), שהשליל מותר בשחיטת אמו.

(ז) אַךְ אֶת־זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעַלֵי הַגֶּרֶה וּמִמַּפְרִיֵי הַפֶּרֶס הַשְּׁסוּעָה אֶת־הַגִּמְלָה וְאֶת־הָאֲרָנָה וְאֶת־הַשֶּׁפָּן כִּי־מַעַלְהָ גֶרֶה הִמָּה וּפֶרֶסָהּ לֹא הַפְּרִיסוּ טִמְאִים הֵם לָכֶם:

פרם ית דין לא תיכלון ממסקי פשרא ומסדיקי פרסתא ממלפי טלפאי ית גמלא וית ארנבא וית טבוא ארי מסקי פשרא אנון ופרסתהון לא סדיקא מסאבין אנון לבון.

השסועה - בריאה היא שיש לה שני גבין ושני שדראות, ומתוך כך נראת היא שסועה וסדוקה. אמרו רבותינו (בבלי חולין ס"ג:), למה נשנו? בבהמה מפני השסועה, ובעופות מפני הראה, שלא נאמרו בתורת כהנים (ויקרא י"א).

(ח) וְאֶת־הַחֲזִיר כִּי־מַפְרִיֵם פֶּרֶסָהּ הוּא וְלֹא גֶרֶה טָמֵא הוּא לָכֶם מִבְשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וּבְנִבְלָתָם לֹא תִנְעֻ:

וית חזירא ארי סדיק פרסתא הוא ולא פשר מסאב הוא לבון מבשרהון לא תיכלון ובנבילתהון לא תקרבון.
ובנבלתם לא תגעו - רבותינו פירשוהו (ספרא ויקרא י"א, ח'), ברגל, שאדם חייב לטהר עצמו ברגל. יכול יהו מזהרין בכל השנה? תלמוד לומר: אמור אל הכהנים וגו' (ויקרא כ"א, א'). מה טומאת המת חמורה - כהנים מזהרים ואין ישראל מזהרין, טומאת נבלות קלה לא כל שכן.

(ט) {ם} אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בַּמָּיִם כָּל אֲשֶׁר־לוֹ סָנְפִיר וְקִשְׁקֶשֶׁת תֹּאכְלוּ:

ית דין תיכלון מכל דבמאי כל דליה ציצין וקלפין תיכלון.
(י) וְכָל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סָנְפִיר וְקִשְׁקֶשֶׁת לֹא תֹאכְלוּ טָמֵא הוּא לָכֶם:
וכל דלית ליה ציצין וקלפין לא תיכלון מסאב הוא לבון.
(יא) {ם} כָּל־צִפּוֹר טָהֵר תֹּאכְלוּ:
כל צפר דכי תיכלון.

כל צפור טהורה תאכלו - להתיר משולחת שבמצורע.

(יב) וְזֶה אֲשֶׁר לֹא־תֹאכְלוּ מֵהֶם תִּנְשֹׂר וְהַפֶּרֶס וְהַעֲזִינִה:

ודין דלא תיכלון מנהון נשרא וער ועזיא.

וזה אשר לא תאכלו - לאסור את השחוטה.

(יג) וְהִרְאָה וְאֶת־הָאֵיָה וְהַדִּיָּה לְמִינָהּ:

ובת כנפא וטרפיתא ודיתא לונה.

הראה - היא איה, היא דאה, היא דייה. [ראה ודאה, ואיה ודיה, אחת היא, ונראה לתרגם, דאה - בת כנפא, לשון ידאה.] למה נקראת ראה - שרואה ביותר. ולמה הזהירך בכל שמותיה, שלא ליתן פתחון פה לבעל הדין לחלוק, שלא יהא

האוסרה קורא אותה, דאה, והבא להתיר אומר: זו ראה שמה או אייה שמה, וזו לא אסר הכתוב. ובעופות פרט לך את הטמאים, ללמדך שעופות טהורין מרובין על הטמאים, לפיכך פרט את המועט.

(יד) וְאֵת כָּל-עֶרְב לְמִינּוּ:

וְיֵת כָּל עֶרְבָא לְגִנְיָה.

(טו) וְאֵת בֵּת תִּיעָנָה וְאֵת-הַתְּחָמָם וְאֵת-הַשֹּׁחַף וְאֵת-הַנֵּץ לְמִינֵהוּ:

וְיֵת בֵּת נַעֲמִיתָא וְצִיצָא וְצִפְר שִׁחְפָא וְנִצָא לְגִנְיָה.

(טז) אֶת-הַכּוֹס וְאֶת-הַיִּנְשׁוּף וְהַתְּנַשְׁמֶת:

וְקִדְיָא וְקַפּוּפָא וְכִנְתָא.

התנשמת - קלבא שוריץ. [תנשמת שבשרצים (ויקרא י"א, ל') - טלפא, ודומות זו לזו בגוף ובלא ראות. אבל עטלף (דברים י"ד, י"ח) אין לו לעז, ועטלף דרבנן, משל לתרגול ועטלף שהיו מצפין לאורה, נראה קלבא שוריץ עוף בלא ראות. והאומר עטלף דקרא - טלפא, אינו אלא טועה.]

(יז) וְהַקָּאֵת וְאֶת-הַרְחָמָה וְאֶת-הַשָּׁלָף:

וְקָתָא וְיִרְקִיקָא וְשְׁלִינוּנָא.

שלף - השולה דגים מן הים.

(יח) וְהַחֲסִידָה וְהָאֲנָפָה לְמִינָהּ וְהַדּוּכִיפָת וְהָעֶטְלָף:

וְחִנְרִיתָא וְאִבּוּ לְגִנְיָה וְנִגְר טוֹרָא וְעֶטְלִיפָא.

הדוכיפת - הוא תרגול הבר, ובלעז, הרופה, וכרבלתו כפולה.

(יט) וְכָל שֶׁרֶץ הָעוֹף טָמֵא הוּא לָכֶם לֹא יֵאָכְלוּ:

וְכָל רַחֲשָׁא דְעוּפָא מְסָאב הוּא לְכֹזֵן לֹא יִתְאָכְלוּ.

שרץ העוף - הם הנמוכים הרוחשים על הארץ, כגון, זבובין וצרעין וחגבים טמאים, הם קרוים שרץ.

(כ) כָּל-עוֹף טָהוֹר תֹּאכְלוּ:

כָּל עוֹף דְּכִי תִיכְלוּ.

כל עוף טהור תאכלו - ולא את הטמא, בא ליתן עשה על לא תעשה. וכן בבהמה, אותה תאכלו (דברים י"ד, ו') - ולא בהמה טמאה, לאו הבא מכלל עשה - עשה, לעבור עליהן בעשה ולא תעשה.

(כא) לֹא תֹאכְלוּ כָּל-נֶבֶלָה לִגְר אֲשֶׁר-בִּשְׁעָרֶיהָ תִּתְנַנֵּה וְאִכְלָהּ אָז מִכֹּר לְנִכְרִי כִּי עִם קְדוֹשׁ אַתָּה לִי-חֲזָה אֶל-חֵיקְךָ לֹא-תִבְשֹׁל גְּדִי בְּחֵלֶב אִמּוֹ:

לֹא תִיכְלוּן כָּל נִבְלָא לְתוֹתֵב עַל דְּבִקְרוּךְ תִּתְנַנֵּה וְיִיכְלָנָה אוּ תִּבְנַנֵּה לְכַר עֲמִמִּין אֲרִי עִם קִדִּישׁ אֵת קִדְּם וְיִי אֱלֹהֶיךָ לֹא תִיכְלוּן בִּשְׂר בְּחֵלֶב.

לגר אשר בשעריך - גר תושב שקבל עליו שלא לעבד עבודה זרה, ואוכל נבלות.
כי עם קדוש אתה - קדש עצמך במותר לך, דברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור, אל תתירם בפניהם. **לא תבשל גדי** - שלשה פעמים פרט, לחיה, ולעופות, ולבהמה טמאה. (כא-כב) **לא תבשל גדי, עשר תעשר** - מה ענין זה לזה? אמר להם הקב"ה לישראל, אל תגרמו לי לבשל גדיין של תבואה עד שהן במעי אימותיהן. שכשאינן אתם מעשרין מעשרות כראוי, כשהוא סמוך להתבשל אני מוציא רוח קדים והוא משדפתן, שנאמר: ושדפה לפני קמה (מלכים ב י"ט, כ"ו). וכן לענין בכורים.

שבע חיות

"אֵיל וְצִבִּי וַיִּחְמוֹר וַאֲקוּ וְדִישָׁן וְתֹאז וְזֶמֶר" אלו שבע החיות הטהורות, המותרות באכילה. שבע החיות רומזות לשבע דרכים כשרות בעבודת ה' בימינו: א. חכמי המקובלים הספרדים. ב. בעלי הנגלה, הליטאים. ג. חסידות חב"ד. ד. תורת ארץ ישראל, הרב קוק ותלמידיו. ה. בעלי המוסר. ו. החסידות הכללית. ז. חסידות ברסלב. והרמז בגימטריא: כל הפסוק איל וצבי ויחמור ואקו ודישן ותאז וזמר עולה 7 פעמים דרך, שבע דרכים בעבודת ה'! ועוד, הפסוק הזה שוה בגימטריא לפסוק "בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָּעָהוּ וְהוּא יִישר אֶרְחֹתֶיךָ", דע את ה' בכל אחת משבע הדרכים שבחרת.

תהלים - פרקים ק"ו-ק"ז

תניא - אגרת הקדש ז'

והנה הארה זו אף שלמעלה היא מאירה ומתפשטת בבחי' בלי גבול ותכלית להחיות עולמות נעלמים לאין קץ ותכלית כמ"ש באדרא רבא אעפ"כ ברדתה למטה ע"י צמצומים רבים להחיות הנבראים והיצורים והנעשים היא נחלקת דרך כלל למספר תרי"ג כנגד תרי"ג מצות התורה שהן הן תרי"ג מיני המשכות הארה זו מאור א"ס ב"ה להאיר לנשמת האדם הכלולה מרמ"ח אברים ושם"ה גידים אשר בעבורה הוא עיקר תכלית ירידת והמשכת הארה זו למטה לכל הנבראים והיצורים והנעשים שתכלית כולן הוא האדם כנודע: והנה מספר זה הוא בדרך כלל. אבל בדרך פרט הנה כל מצוה ומצוה מתחלקת לפרטים רבים לאין קץ ותכלית והן הן גופי הלכות פרטיות שבכל מצוה שאין להם מספר כמ"ש ששים המה מלכות הן ס' מסכתות כו' ועלמות אין מספר הן ההלכות כו' שהן המשכת רצון העליון כו' וכן הוא ממש בנשמת האדם כי הנה כל הנשמות שבעולם היו כלולות באדה"ר ודרך כלל היתה נשמתו נחלקת למספר תרי"ג רמ"ח אברים ושם"ה גידים אך דרך פרט נחלקת לניצוצות אין מספר שהן נשמות כל ישראל מימות האבות והשבטים עד ביאת המשיח ועד בכלל שיקוים אז מ"ש והיה מספר בני כחול הים אשר לא ימד ולא יספר מרוב.

לוח היום-יום

כ"ב מנחם-אב

אבי אדמו"ר אמר: קודם רחיצת הפה שחרית, אין לברך מלבד בימי התעניות - ברכות השחר.

נ"ך יומי - דברי-הימים-א פרק כ"ה

(א) {ם} וַיִּבְדֵּל דָּוִד וְשָׂרֵי הַצָּבָא לַעֲבֹדָה לְבְנֵי אֶסָף וְהִימָן וִידוּתוֹן [הַנְּבָאִים] (הַנְּבִיאִים) בְּכִנְרוֹת בְּנִבְלִים וּבְמַצְלִתִּים וַיְהִי מִסְפָּרָם אֲנָשִׁי מֵלֶאכָה לַעֲבֹדָתָם:

ויבדל דוד ושרי הצבא לעבודה - לשורר השיר. **לבני אסף וגו'** - מכל הלויים לא הבדיל כ"א בני אסף. **והימן וידותון הנבאים** - כשהיו מנגנים בכלי שירים הללו היו מתנבאים דוגמא באלישע קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד י"י (מלכים ב ג', ט"ו). **ויהי מספרם אנשי מלאכה** - כלומר המשמרות כ"ד על כ"ד משמרות ד' בנים של אסף וששה של ידותון וי"ד של הימן הרי כ"ד למטה כלל מספר כולן כדכתיב ויהי מספרם עם אחיהם וגו' (דברי הימים א כ"ה, ז').

(ב) לְבְנֵי אֶסָף זָכֹור וַיִּזְכֹּר וַנְּתַנֶּה וְאֶשְׂרָאֵלָה בְנֵי אֶסָף עַל יַד-אֶסָף הַנְּבָא עַל-יְדֵי הַמֶּלֶךְ: (ג) לִידוּתוֹן בְּנֵי יְדוּתוֹן גְּדֻלָּתוֹ וְצָרִי וַיִּשְׁעִיתוּ חֲשִׁבְתוֹ וּמַתְתִּיתוּ שִׁשָּׁה עַל יְדֵי אֲבִיהֶם יְדוּתוֹן בְּכִנּוֹר הַנְּבָא עַל-הַדָּוָה וְהַלֵּל לִי-הָדָה:

ומתתיהו ששה - ולא תמצא אלא חמש אשתו היתה מעוברת את שמעי וראה ברוח הקודש שגם הוא עתיד להיות ראש משמרה לפיכך אמר ששה וזהו שנאמר לפנינו העשירי שמעי זהו שיסד הפייטן (בקדושת של יוצר דפרשת שקלים) רשום מבטן להפקד במשמרת הקודש. **על ידי אביהם ידותון** - דוגמא על ידו החזיק (נחמיה ג', י"ז). **הנבא על הודות והלל** - שהיו מנגנים בכנור מזמורי הודו ומזמורי הללויה והיה מתנבא.

(ד) {ם} לְהִימָן בְּנֵי הִימָן בְּקִיָּתוֹ מִתְנַהֵּו עֲזִיָּאֵל שְׁבוּאֵל וִירִימֹת הַנְּבִיָּה הֲנִנִּי אֱלִיאָתָה גְּדֻלָּתִי וְרַמְמָתִי עֶזֶר יִשְׁבְּקָשָׁה מְלוֹתִי הוֹתִיר מְחִזִּיאָת: **ורוממתי עזר** - שם אחד הוא.

(ה) כָּל-אֱלֹהִים בָּנִים לְהִימָן חֲזָה הַמֶּלֶךְ בְּדַבְרֵי הָאֱלֹהִים לְהַרִּים קֶרֶן וַיִּתֵּן הָאֱלֹהִים לְהִימָן בָּנִים אַרְבַּעַת עֶשֶׂר וּכְנֹת שְׁלוֹשׁ:

חזה המלך בדברי האלהים להרים קרן - קרן הנבואה שמתנבא למלך דוגמא וירם קרן משיחו (שמואל א ב', י'). **ויתן האלהים להימן** - כלומר אם לא שנתן לו אלהים הבנים אי אפשר שהיו לו י"ד בנים ושלוש בנות וכולן ראויין להיות ראשי משמרות דוגמא ויתן י"י לה הריון ותלד בן (רות ד', י"ג) אם לא שהיתה מתנה זו

מי"י אי אפשר שיוליד בועז שהיה זקן וכן ויראהו י"י את כל הארץ (דברים ל"ד, א'), אם לא מאת י"י היתה ראויה זאת אי אפשר להביט כ"כ למרחוק.

(ו) כָּל-אֱלֹהֵי עַל-יְדֵי אֲבִיהֶם בְּשִׁיר בֵּית יִיְהוָה בַּמִּצֵּלָתִים נִבְלִים וְכַנּוֹת לַעֲבֹדֶת בֵּית הָאֱלֹהִים עַל יְדֵי הַפֶּלֶךְ אֲסָף וִידוּתוֹן וְהִימֹן: (ז) וַיְהִי מִסְפָּרָם עִם-אֲחֵיהֶם מִלְמַדֵּי-שִׁיר לִיְהוָה כָּל-הַמִּכִּין מֵאֲתָם שְׁמוֹנִים וּשְׁמוֹנֶה:

כל המבין - לענין שירה נופל לומר מבין כדכתיב מבין עם תלמיד (דברי הימים א כ"ה, ח'), וכנניהו שר הלויים במשא יסור במשא כי מבין הוא (דברי הימים א ט"ו, כ"ב).

(ח) וַיִּפְּלוּ גִּזְרֹת מִשְׁמֶרֶת לְעֵמֶת כַּקֶּטֶן כַּגְּדוֹל מִבֵּין עִם-תַּלְמִיד:

ויפילו גורלות משמרת לעומת - פתרון משמרת לעומת משמרת ודוגמא למעלה ואהי' מתהלך מאהל אל אהל וממשכן (דברי הימים א י"ז, ה') פתרון ממשכן אל משכן. **כקטן כגדול מבין עם תלמיד** - פתרון הפילו גורלות על המשמרות זה לעומת זה משמרת לעומת משמרת כקטן כגדול מבין הרב עם תלמיד כולם היו שוין בזה למי שיגיע הגורל הראשון אם לקטן כן יקדים הוא להיות ראשון ואם אחרון יהי' אחרון וכן כולם בין מבין בין תלמיד בין קטן בין גדול ומשמרות אלו של לויים הולכים אחר משמרות של כהנים למי שנופל הגורל הא' משמרת ראשון עם משמרת יהויריב הכהן ולמי שיפול הגורל השני ישמש הוא ומשמרתו עם משמרת ידעיה הכהן.

(ט) {פ} וַיֵּצֵא הַגּוֹרֵל הָרִאשׁוֹן לְאֲסָף לְיוֹסֵף גְּדֻלָּתוֹ הַשְּׁנִי הוּא-וְאָחִיו וּבָנָיו שְׁנַיִם עָשָׂר:

ויצא הגורל הראשון לאסף ליוסף - בנו ראשון. **גדליהו השני** - גדליהו בכור ידותון הוא. **ואחיו ובניו שנים עשר וכו'** - פתרון על כל משמרה ומשמרה יבאו י"ב לויים שהרי היו כולם רפ"ח וכשתחלקם לכ"ד חלקים יהיה כל חלק וחלק י"ב לויים נ"ל וזהו אחיו ובניו מוסב ליוסף ולגדליהו ולפי שבפסוק אחד שניהם נזכרים כתב לבד פעם אחת הוא ובניו ואחיו וכל אחיו ואחיהם שבענין לאו אחיו ממש אלא חבורה אחת קורא אחים. ברודיר שפט בל' אשכנז.

(י) הַשְּׁלִישִׁי זָכוֹר בָּנָיו וְאָחִיו שְׁנַיִם עָשָׂר:

השלישי זכור - בכור אסף.

(יא) הָרְבִיעִי לִיצְרִי בָנָיו וְאָחִיו שְׁנַיִם עָשָׂר:

הרביעי ליצרי - שני של ידותון.

(יב) הַחֲמִישִׁי נִתְּנָהוּ בָנָיו וְאָחִיו שְׁנַיִם עָשָׂר:

החמישי נתניהו - שלישי של אסף כך נפל הגורל מזה לזה.

(יג) הַשְּׁשִׁי בְּקִיָּהוּ בָנָיו וְאָחִיו שְׁנַיִם עָשָׂר: (יד) הַשְּׁבַעִי יִשְׂרָאֵל בָּנָיו וְאָחִיו שְׁנַיִם עָשָׂר: (טו) הַשְּׁמִינִי יִשְׁעִיָּהוּ בָנָיו וְאָחִיו שְׁנַיִם עָשָׂר: (טז) הַתְּשִׁיעִי

מִתְנַתְּחוּ בָנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר: (יז) הָעֲשִׂירִי שְׁמַעִי בָנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר:
 (יח) עֲשֵׂתִי-עָשָׂר עֶזְרָאֵל בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר: (יט) הַשְּׁנַיִם עָשָׂר
 לַחֲשֹׁבֶיָהּ בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר: (כ) לְשִׁלְשָׁה עָשָׂר שׁוּבְאֵל בָּנָיו וְאֶחָיו
 שְׁנַיִם עָשָׂר: (כא) לְאַרְבָּעָה עָשָׂר מִתְנַתְּחוּ בָנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר: (כב)
 לַחֲמִשָּׁה עָשָׂר לִירְמוֹת בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר: (כג) לְשִׁשָּׁה עָשָׂר לַחֲנַנִּיתוֹ
 בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר: (כד) לְשִׁבְעָה עָשָׂר לְיִשְׁבָּקֶשֶׁה בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם
 עָשָׂר: (כה) לְשִׁמוֹנָה עָשָׂר לַחֲנָנִי בָנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר: (כו) לְתִשְׁעָה
 עָשָׂר לְמִלּוֹתֵי בָנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר: (כז) לְעֶשְׂרִים לְאַלְיָתָה בָּנָיו וְאֶחָיו
 שְׁנַיִם עָשָׂר: (כח) לְאַחַד וְעֶשְׂרִים לְהוֹתִיר בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר: (כט)
 לְשְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים לְגִדְלָתִי בָנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר: (ל) לְשִׁלְשָׁה וְעֶשְׂרִים
 לְמַחֲזִיאֹת בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר: (לא) לְאַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים לְרוּמְמָתִי עֶזֶר
 בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר:

יום חמישי // כ"ג מנחם-אב

הומש - המישי פרשת ראה

(פרק י"ד) (כב) {חמישי} {פ} עֲשֵׂר תַעֲשֶׂר אֶת כָּל-תְּבוּאֹת זֶרְעֶךָ הַיֵּצֵא
הַשָּׂדֶה שָׁנָה שָׁנָה:

עֲשֵׂר תַעֲשֶׂר יֵת כָּל עֵלֶלֶת זֶרְעֶךָ דִּיפִיק חֲקֵלָא שָׁנָא שָׁנָא.

שנה שנה - מכאן שאין מעשרין מן החדש על הישן.

(כג) וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי | יְיָהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחַר לְשָׁכֵן שְׁמוֹ שָׁם
מֵעֵשֶׂר דִּגְגָנְךָ תִּירָשְׁךָ וְיִצְהָרְךָ וּבִכּוֹרֶת בָּקָרְךָ וְצֹאנְךָ לְמַעַן תִּלְמַד לִירְאָה
אֶת-יְיָהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּל-הַיָּמִים:

וְתִיכּוֹל קָדָם יי אֱלֹהֶיךָ בְּאַתְרָא דִּיתְרַעֵי לְאַשְׁרָאָה שְׂכִינְתִּיהָ תָּמָן מֵעֵשֶׂר עֲבוּרָךְ חֲמִירָךְ וּמִשְׁחָךְ וּבִכּוּרֵי תוֹרְךָ וְעֵנְךָ בְּדִיל
דְּתִילֵף לְמִדְחַל קָדָם יי אֱלֹהֶיךָ כָּל יוֹמָיָא.

ואכלת וגו' - זה מעשר שיני. שהרי כבר לימדנו ליתן מעשר אחד ללוים, שנאמר,
כי תקחו מאת בני ישראל וגו' (במדבר י"ח, כ"ו), ונתן להם רשות לאוכלו בכל
מקום, שנאמר: ואכלתם אותו בכל מקום (במדבר י"ח, ל"א). על כרחך, זה
מעשר אחר הוא.

(כד) וְכִי-יִרְבֶּה מִמֶּךָ תְּהַרְךָ כִּי לֹא תוּכַל שְׂאתוֹ כִּי-יִרְחַק מִמֶּךָ הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹם שְׁמוֹ שָׁם כִּי יִבְרַכְךָ יְיָהוָה אֱלֹהֶיךָ:

וְאִרִי יִסְגִי מִנֶּךָ אֹרְחָא אִרִי לֹא תִכּוֹל לְמַטְלִיהָ אִרִי יִתְרַחַק מִנֶּךָ אֲתֵרָא דִּיתְרַעֵי יי אֱלֹהֶיךָ לְאַשְׁרָאָה שְׂכִינְתִּיהָ תָּמָן אִרִי
יִבְרַכְךָ יי אֱלֹהֶיךָ.

כי יברוך - ותהא התבואה מרובה לשאת.

(כה) וְנָתַתָּה בַּכֶּסֶף וְצָרָתָה חֶכְמָה בְּיָדְךָ וְהִלַכְתָּ אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר
יְיָהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ:

וְתִתִּין בַּכֶּסֶף וְתַצְוִיר חֶכְמָה בְּיָדְךָ וְתִתִּיךָ לְאַתְרָא דִּיתְרַעֵי יי אֱלֹהֶיךָ בֵּיהּ.

(כו) וְנָתַתָּה חֶכְמָה כָּכָל אֲשֶׁר-תֵּאֵוֶה נַפְשְׁךָ בַּבֶּקֶר וּבַצֹּאן וּבִיַּיִן וּבִשְׂכָר
וּבְכָל אֲשֶׁר תִּשְׁאַלְךָ נַפְשְׁךָ וְאָכַלְתָּ שָׁם לִפְנֵי יְיָהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשִׂמַּחְתָּ
אִתָּה וּבֵיתְךָ:

וְתִתִּין בַּכֶּסֶף כָּכָל דְּתִתְרַעֵי נַפְשְׁךָ בְּתוֹרֵי וּבַעֲנָא וּבַחֲמִיר חֲדַת וְעִתִּיק וּבְכָל דְּתִשְׁאַלְךָ נַפְשְׁךָ וְתִיכּוֹל תָּמָן קָדָם יי אֱלֹהֶיךָ
וְתִתְרִי אֶת וְאִנְשׁ בֵּיתְךָ.

בכל אשר תאוו נפשך - כלל, בבקר ובצאן וביין ובשכר - פרט, ובכל אשר
תשאלך נפשך - חזר וכלל. הפרט מפורש, ולד וולדות הארץ וראוי למאכל אדם.

(כז) וְהִלַּנִי אֲשֶׁר-בִּשְׁעָרֶיךָ לֹא תַעֲזִיבֵנִי כִּי אֵין לִי חֶלֶק וְנִחַלָה עִמָּךְ:

וליואָה דבֿקרוֹן לֹא תִרְחַקְנִיה אַרִי לִית לִיה חוֹלֶק וְאַחֲסָנָא עִמָּה.

והלוי לא תעזבנו - מליתן לו מעשר ראשון. **כי אין לו חלק ונחלה עמך** - יצאו לקט שכחה ופאה והפקר, שאף הוא יש לו חלק בהן כמוך, ואינן חייבין במעשר.
(כח) {ם} מְקַצְתּוּ שְׁלֹשׁ שָׁנִים תּוֹצִיאֲ אֶת-כָּל-מַעֲשֶׂר תְּבוּאָתְךָ בַּשָּׁנָה הַהִוא וְהִנַּחְתָּ בְּשַׁעְרֶיךָ:

מסוף תלת שנין תפיק ית כל מעסר עללתך בשתא ההיא ותצנע בקרוך.

מקצה שלש שנים - בא ולימד שאם השהא מעשרותיו של שנה ראשונה ושנייה לשמיטה, שיבערם מן הבית בשלישית.

(כט) וּבֹא הַלֹוִי כִי אֵין-לוֹ חֶלֶק וְנַחְלָה עִמָּךְ וְהִגֵּר וְהִתְּוֹם וְהֶאֱלַמְנָה אִשֶּׁר בְּשַׁעְרֶיךָ וְאָכְלוּ וְשָׂבְעוּ לְמַעַן יִבְרַכְךָ יְיָ הֹוֶה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-מַעֲשֶׂה יָדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה:

ווייתי ליואָה אַרִי לִית לִיה חוֹלֶק וְאַחֲסָנָא עִמָּה וְגִיזְרָא וְיִתְמָא וְאַרְמְלָתָא דבֿקרוֹן וְיִיכָלוֹן וְיִשְׁבְּעוּן בְּדִיל דִּיבְרַכְנָךְ יְיָ אֱלֹהֶךָ בְּכָל עוֹבְדֵי יָדְךָ דְּתַעֲבִיד.

ובא הלוי - ויטול מעשר ראשון. **והגר והיתום** - ויטלו את המעשר השני שהוא של עני של שנה זו, ולא תאכלנו אותה בירושלם כדרך שנזקקת לאכל מעשר שני של שתי שנים. **ואכלו ושבעו** - תן להם כדי שביעו. מכאן אמרו, אין פוחתין לעני בגורן כו' (בבלי עירובין כ"ט). ואתה הולך לירושלם מעשר של ראשונה ושנייה שהשהיתה, ומתוודה, בערתי הקדש מן הבית (דברים כ"ו, י"ג), כמו שמפורש בכי סוד המעשר תכלה לעשר (דברים כ"ו, י"ב).

סוד המעשר

"עֲשֹׂר תַעֲשֹׂר אֶת כָּל תְּבוּאָת זֶרְעֶךָ" - ודרשו חז"ל: "עשר בשביל שתתעשר", הבטחה שבזכות המעשרות והצדקה האדם לא יחסר אלא יעשיר. סוד המעשר הוא שהאדם צריך לתת את תחושת ה'אני' שלו לה', להפוך את האני לאין. והרמז: המלה מעשר בגימטריא 610, והעשירית שלה ("עשר תעשר") היא אני (61). כאשר האדם מצדו נותן הכל לה', ה' מעניק לו חזרה בשפע, הן בעושר גשמי והן בעושר רוחני, "אין עשיר אלא בדעת". המעשר הוא תקון עשר הספירות, עשרת כוחות הנפש. הראשונה בעשר הספירות, החכמה, רמוזה באות י (האות העשירית) בשם הוי', ובכוחה מתקנים את הספירה העשירית, המלכות, מקור הרגשת האני. ספירת החכמה עצמה היא מעל השכל המושג, ראשית המודעות שעדיין איננה נתפסת ומובנת, וכדי להגיע אליה עלינו להיות בבטול כלפי ה', 'אין' (כאשר המלה חכמה רומזת, כח מה, כח הבטול, ונחננו מה). בקבלה מוסבר שספירת המלכות נבנית מכל המלכויות שבעשר הספירות, כלומר מכל אחת מהספירות נותנים מעשר לה', ואז נבנית האישיות המתוקנת בספירת המלכות.

תהלים - פרקים ק"ה-ק"ב

תניא - אגרת הקדש ה'

והנה שופריה דיעקב מעין שופריה דאדה"ר שתיקן חטא אדה"ר והיתה נשמתו ג"כ כלולה מכל הנשמות שבישראל מעולם ועד עולם והיה מרכבה לתורה שלמעלה שנק' בשם אדם כמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם וכו' וכמ"ש וזאת לפנים בישראל כו' אין זאת אלא תורה כו' שהיתה כלולה ומלוכשת בנשמת ישראל סבא הכלולה מכל הנשמות וזהו ויקרא לו אל אלקי ישראל. אל לשון המשיכת ההארה מאור א"ס ב"ה מההעלם אל הגילוי להאיר בבחי' גילוי בנשמתו וכמ"ש אל ה' ויאר לנו ואחריו כל ישרי לב העוסקים בתורה ובמצות מאיר אור ה' א"ס ב"ה בבחינת גילוי בנשמתם וזמן גילוי זה ביתר שאת ויתר עז ההארה במוחם ולבם הוא בשעת התפלה כמ"ש במ"א.

לוח היום-יום

כ"ג מנחם-אב

בחורף תרנ"ב כאשר אבי אדמו"ר למד עמי בספר התניא "ונפש השנית בישראל היא חלק אלקה ממעל ממש", הסביר כי הנושאים בתיבת "ממעל" ובתיבת "ממש" הם הפכים. "ממעל" תוארו רוחניות שברוחניות ו"ממש" תוארו גשמיות שבגשמיות. ויבאר כי זהו מעלת נפש השנית, שעם היותה רוחניות שברוחניות פועלת בגשמיות שבגשמיות.

נ"ך יומי - דברי הימים-א פרק כ"ו

(א) {פ} לְמַחֲלָקוֹת לְשַׁעֲרִים לְקַרְחִים מְשַׁלְמֵיהוּ בֶן-קָרָא מִן-בְּנֵי אֶסָּף:

למחלקות לשערים - אין חוזרים חלילה אלא כנגד שערים חלקים ושוב הפילו

גורלות מי לשער זה מי לשער אחר כך מפורש לקמן. **לקרחים משלמיהו בן**

קורא מן בני אסף - ודוגמא למעלה ושלום בן קורא וגו' (דברי הימים א ט', י"ט).

(ב) וְלִמְשַׁלְמֵיהוּ בָנִים זִכְרִיהוּ הַכֹּהֵן יִדְעֵאל הַשֵּׁנִי זִבְדִּיהוּ הַשְּׁלִישִׁי

יִתְנִיאל הָרְבִיעִי: (ג) עֵילָם הַחֲמִישִׁי יְהוֹחָנָן הַשֵּׁשִׁי אֶלְיָהוּעִינִי הַשְּׁבִיעִי: (ד)

וְלַעֲבָד אָדָם בָּנִים שְׁמַעְיָה הַכֹּהֵן יְהוֹזָבָד הַשֵּׁנִי יוֹאָח הַשְּׁלִישִׁי וְשֹׁכָר

הָרְבִיעִי וְנִתְנָאֵל הַחֲמִישִׁי: (ה) עֲמִיאל הַשֵּׁשִׁי וְשֹׁשְׁכָר הַשְּׁבִיעִי פְּעֻלָּתִי

הַשְּׁמִינִי כִּי בָרְכוּ אֱלֹהִים:

כי ברכו אלהים - כדאמר ויברך י"י את בית עובד אדום וגו' (דברי הימים א י"ג,

י"ד).

(ו) {ם} וְלִשְׁמֵעָה בְּנוֹ נֹלֵד בָּנִים הַמִּמְשָׁלִים לְבֵית אֲבִיהֶם כִּי־גִבּוֹרֵי חֵיל הָמָּה:

הממשלים לבית אביהם - פתרון אותם מושלים היו על יד אביהם ודוגמא בסוף דניאל ומשל ממשל רב (דניאל י"א, ג', ה').

(ז) בְּנֵי שְׁמֵעָה עָתָנִי וּרְפָאֵל וְעֹזְבֵד אֶלְזָבֵד אֶחָיו בְּנֵי־חֵיל אֱלֹהֵיו וּסְמִכָּתוֹ:
(ח) כָּל־אֱלֹהִים מִבְּנֵי | עִבְדֵי אֲדָם הָמָּה וּבְנֵיהֶם וְאֶחְיֵיהֶם אִישׁ־חֵיל בְּכַח לַעֲבֹדָה שְׁשִׁים וּשְׁנָיִם לְעִבְדֵי אָדָם:

איש חיל - לא בכח ולא במלחמה אלא כאדם שאומר עליו פלוני חשוב וכן הלא בועז מודעתנו (רות ג', ב') איש גבור חיל (רות ב', א').

(ט) וְלִמְשָׁלָמָהוּ בָנִים וְאֶחָיו בְּנֵי־חֵיל שְׁמוֹנֶה עָשָׂר: (י) {ם} וְלַחֲסָה מֶן־בְּנֵי־מֶרְרִי בָנִים שְׁמֹרֵי הָרֹאשׁ כִּי לֹא־תִהְיֶה בְּזֹר וַיְשִׁימָהוּ אֲבִיהוּ לְרֹאשׁ:
(יא) חֲלָקִיתוֹ הִשְׁנִי מִבְּלִיתוֹ הַשְּׁלִישִׁי זִכְרִיתוֹ הָרְבִיעִי כָּל־בָּנִים וְאֶחָיו לַחֲסָה שְׁלֹשָׁה עָשָׂר: (יב) לְאֱלֹהִים מַחְלָקוֹת הַשְּׁעָרִים לְרֹאשֵׁי הַגְּבָרִים מִשְׁמֶרוֹת לַעֲמֶת אֶחְיֵיהֶם לְשָׂרֵת בְּבֵית יִחְזָה:

משמרות לעמט אחיהם - ראשי כ"ד משמרות.

(יג) וַיִּפְּלוּ גִּזְרֹלוֹת כַּקָּטָן בְּגִדּוֹל לְבֵית אֲבוֹתָם לְשַׁעַר וְשַׁעַר:

ויפילו גזרלות כקטן כגדול לבית אבותם לשער ושער - למי יבוא שער זה ולמי שער זה למזרח למערב לצפון לדרום וכן לכל שערים שבעזרה.

(יד) {פ} וַיִּפֹּל הַגִּזְרֵל מִזִּרְחָה לְשַׁלְמִיתוֹ וּזְכָרִיתוֹ בְּנוֹ יוֹעֵץ | בְּשָׁכַל הַפִּילוֹ גִּזְרֹלוֹת וַיֵּצֵא גִזְרָלוֹ צְפוֹנָה: (טו) לְעִבְדֵי אָדָם נִגְבָּה וּלְבָנָיו בֵּית הָאֶסְפִּים:
(טז) לְשָׁפִים וְלַחֲסָה לְמַעַרְב עִם שַׁעַר שְׁלֶכֶת בְּמִסְלָה הָעוֹלָה מִשְׁמֶר לַעֲמֶת מִשְׁמֶר: (יז) {ם} לְמִזְרָח תְּלֹוִים שִׁשָּׁה לַצְּפוֹנָה לַיּוֹם אַרְבַּעַת לַנִּגְבָּה לַיּוֹם אַרְבַּעַת {ם} וְלָאֶסְפִּים שְׁנָיִם שְׁנָיִם:

ולאספים - מקום ששמו אסופים.

(יח) לַפְּרָבֶר לְמַעַרְב אַרְבַּעַת לְמִסְלָה שְׁנָיִם לַפְּרָבֶר:

שנים לפרבר - ומפורש במס' תמיד אמר רבא לפרבר כלפי בר.

(יט) אֱלֹהִים מַחְלָקוֹת הַשְּׁעָרִים לְבָנֵי תִקְרָחִי וּלְבָנֵי מֶרְרִי: (כ) וְתְלֹוִים אֶחָה עַל־אֲצִרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים וְלֹאֲצִרוֹת תִּקְדָּשִׁים:

ותלויים אחיה על אוצרות וגו' - הוא היה ממונה על מעות שנקנין מהם קרבנות לבית אלהים כגון קרבן קדשים.

(כא) {ם} בְּנֵי לְעֶדֶן בְּנֵי תַּגְרִשָׁנִי לְלַעְדֵּן רֵאשֵׁי הָאָבוֹת לְלַעְדֵּן תַּגְרִשָׁנִי יִחִיאלִי:

בני לעדן - ללעדן הגרשוני היה ראש האבות יחיאל הוא לעדן האמור לעיל.

(כב) {ם} בְּנֵי יִחִיאלִי וְתָם וְיִואֵל אָחִיו עַל-אֲצָרוֹת בֵּית יִתְהוֹה:

ויואל אחיו - אחיו של יחיאל כדכתיב למעלה יחיאל וזתם ויואל (דברי הימים א כ"ג, ח'). **על אוצרות בית י"י** - אוצרות הרבה היו בעזרה כל אוצר ואוצר לתקונו ועל כל אחד ואחד היה ממונה אחד.

(כג) {ם} לַעֲמֶרְמִי לִיצְתָרִי לַחֲבֵרוֹנִי לְעִזִּיאלִי: (כד) וּשְׁבָאֵל בֶּן-גִּרְשֻׁם בֶּן-מִשֶּׁה נָגִיד עַל-הָאֲצָרוֹת:

ושבואל בן גרשום בן משה נגיד על האצרות - כמו כן נגיד על אחד מאוצרות העזרה. ויש מפרשים, נגיד על האוצרות כל האמרכלין כולם היו תחתיו.

(כח) {ם} וְאָחִיו לְאֵלִיעֶזֶר רַחֲבִיתוֹ בְּנֹו וְיִשְׁעִיָּהוּ בְּנֹו וְיִרְם בְּנֹו וְזִכְרִי בְּנֹו [וְשְׁלֵמִית] (וְשְׁלֵמֹות) בְּנֹו: (כו) הוּא שְׁלֵמֹות וְאָחִיו עַל כָּל-אֲצָרוֹת הַקִּדְשִׁים אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ דָּוִיד הַמֶּלֶךְ וְרֵאשֵׁי הָאָבוֹת לְשָׂרֵי-הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וְשָׂרֵי הַצָּבָא: (כז) מִן-הַמְּלַחְמֹות וּמִן-הַשָּׁלָל הִקְדִּישׁוּ לַחֹזֶק לְבֵית יִתְהוֹה: (כח) וְכָל הַהִקְדָּשׁ שֶׁמִּוֹאֵל הָרָאָה וְשֶׁאוֹל בֶּן-קִישׁ וְאַבְנֵר בֶּן-נֵר וְיֹאב בֶּן-צְרוּיָה כָּל הַמִּקְדָּשׁ עַל יַד-שְׁלֵמִית וְאָחִיו: (כט) {פ} לִיצְתָרִי בְּנֵיָהוּ וּבְנָיו לְמִלְאכָה הַחִיצוֹנָה עַל-יִשְׂרָאֵל לְשֹׁטְרִים וּלְשֹׁפְטִים:

ליצהרי כנניהו ובניו למלאכה החיצונה - מלאכה שעושין חוץ לעיר ביערים ובהרים ולכרות ארזים ולחצוב אבנים ולחרוש שדה של הקדש.

(ל) לַחֲבֵרוֹנִי חֲשַׁבְתָּהּ וְאָחִיו בְּנֵי-חִיל אֶלְף וּשְׁבַע-מֵאוֹת עַל פִּקְדַת יִשְׂרָאֵל מֵעֵבֶר לִירְדֵן מֵעֶרְבָה לְכָל מְלָאכַת יִתְהוֹה וְלַעֲבֹדַת הַמֶּלֶךְ:

לחברוני חשביהו - עד לכל מלאכת י"י הם שוטרים על אותם שהיו עושים מלאכת י"י בעבר הירדן. **ולעבודת המלך** - אף הם ממונים על יושבי נחלת המלך אוצרות המלך וכן לפנינו לכל דבר האלהים ודבר המלך (דברי הימים א כ"ו, ל"ב).

(לא) לַחֲבֵרוֹנִי יִרְיָה הָרֹאשׁ לַחֲבֵרוֹנִי לְתַלְדָּתוֹ לְאָבוֹת בִּשְׁנַת הָאָרְבָּעִים לְמַלְכוּת דָּוִיד נִדְרָשׁוּ וַיִּמָּצָא בָתָם גְּבוּרֵי חֵיל בִּיעֶזֶר גִּלְעָד:

בשנת הארבעים וגו' - וגם כל חשבונות הללו בשנת הארבעים היו.

(לב) וְאָחִיו בְּנֵי-חִיל אֲלָפִים וּשְׁבַע מֵאוֹת רֵאשֵׁי הָאָבוֹת וַיִּפְקִידֵם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ עַל-הָרְאוּבֵנִי וְהַגָּדִי וְחֲצִי שִׁבְט הַמְּנַשִּׁי לְכָל-דִּבְרֵי הָאֱלֹהִים וְדִבְרֵי הַמֶּלֶךְ:

יום ששי // כ"ד מנחם-אב

הומש - ששי פרשת ראה

(פרק ט"ו) (א) {ששי} {ם} מקץ שבע-שנים תעשה שמטה:

מסוף שבע שנים תעביר שמטתא.

מקץ שבע שנים - יכול שבע שנים לכל מלוה ומלוה? תלמוד לומר, קרבה שנת השבע (דברים ט"ו, ט'). ואם אתה אומר: שבע שנים למלוות כל אחד ואחד, היא קריבה. הא למדת: שבע שנים למניין השמיטין.

(ב) וזה דבר השמטה שמוט כל-בעל משה ידו אשר ישה ברעהו לא-יגש את-רעהו ואת-אחיו כי-קרא שמטה ליהוה:

ודין פתגם שמטתא דישמיט כל גבר מרי רשו דירשי בחבריה לא יתבע מן חבריה ומן אחיהי ארי קרא שמטתא קדם יי.

שמוט כל בעל משה ידו - שמוט את ידו של בעל משה. וכן הוא אומר למטה (דברים ט"ו, ג'), תשמט ירך.

(ג) את-הנכרי תגש ואשר יהיה לך את-אחיו תשמט ירך:

מן בר עממין תתבע ודיחי לך עם אחיו תשמט ירך.

את הנכרי תגש - זו מצות עשה. ואשר יהיה לך את אחיך - ולא של אחיך בידך, שהמלוה על המשכון אין שביעית משמטת. ועוד דרשו, את אחיך תשמט ירך - ולא המוסר שטרותיו לבית דין.

(ד) אפס כי לא יהיה בך אביון כי-ברך יברכה ייהוה בארץ אשר ייהוה אל-היך נתן-לך נחלה לרשתה:

לחוד ארי לא יהי בך מסכניא ארי ברכא יברכה יי בארעא יי אלהך יהיב לך אחסנא למירתה.

אפס - אני ציויתך, השמט ירך, אבל האביון לא יהא בארץ, ואם צרך תן לו. **אפס כי לא יהיה בך אביון** - ולהלן הוא אומר: כי לא יחדל אביון וגו' (דברים ט"ו, י"א). בזמן שאתם עושים רצונו של מקום - אביונים באחרים, וכשאין אתם עושים רצונו - אביונים בכם. **אביון** - דל מעני, ולשון אביון - שהוא תאב לכל.

(ה) רק אם-שמוע תשמע בקול יהוה אל-היך לשמר לעשות את-כל-המצוות תזאת אשר אנכי מצוה תיום:

לחוד אם קבלא תקביל למימרא דיי אלהך למסר למעבד ית כל תפקידתא הדא דאנא מפקיד לך יומא דין.

רק אם שמע תשמע - אז לא יהיה בך אביון (דברים ט"ו, ד'). **שמע תשמע** - שמע קימעא, משמיעין אותו הרבה.

(ו) כי-יהוה אל-היך ברכך באשר דבר-לך והעבטת גוים רבים ואתה לא תעבט ומשלת בגוים רבים ובך לא ימשלו:

ארי יי אלהך ברכך במא דמליל לך ותזיף לעממין סגיאין ואת לא תזיף ותשלוט בעממין סגיאין ובך לא ישלמו.

כאשר דבר לך - היכן דבר, ברוך אתה בעיר (דברים כ"ח, ג'). **והעבטת גוים רבים** - יכול שתהא לזה מזה ומלוה לזה, תלמוד לומר: ואתה לא תעבט. **[והעבטת]** - כל לשון הלואה, כשנופל על המלוה, נופל בלשון מפעיל, כגון: מלוה, והלוית, והעבטת. ואם היה אומר: ועבטת, היה נופל על הלוה, ולוית. והעבטת - פרש אנפרונטיר. **ומשלל בגוים רבים** - יכול: וגוים אחרים מושלים עליך? תלמוד לומר: ובך לא ימשולו.

(ז) {ם} כִּי־יִהְיֶה בְךָ אֶבְיֹן מֵאַחַד אַחֶיךָ בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ בְּאַרְצֶךָ אֲשֶׁר־יִהְיֶה אֶל־הֶיךָ נֹתֵן לָךְ לֹא תֹאמַר אֶת־לִבְּךָ וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת־יָדְךָ מֵאֶחֶיךָ הָאֶבְיֹן:

ארי יהי בך מספינא חר מאחך בחדא מקרנך בארעך דיי אלהך יתיב לך לא תתקיף ית לבך ולא תקפוצ ית ידך מאחך מספינא.

כי יהיה בן אביון - התאב תאב קודם. **מאחד אחיך** - אחיך מאביך קודם לאחיק מאמך. **שעריך** - עניי עירך קודמין. **לא תאמץ** - יש לך אדם שמצטער אם יתן אם לאו, לכך נאמר, לא תאמץ את לבבך. יש לך אדם שפושט ידו וקופצה, לכך נאמר, לא תקפוצ. **מאחיק האביון** - אם לא תתן לו, סופך להיות אחיו אביון.

(ח) כִּי־פָתַח תִּפְתָּח אֶת־יָדְךָ לְוֹ וְהֶעֱבַט תַּעֲבִיטֵנּוּ דֵּי מַחֲסָרֹוּ אֲשֶׁר יִחָסֵר לֹו:

ארי מפתח תפתח ית ידך ליה ואזנא תזפניה במסת חוסרניה דחסיר ליה.

פתוח תפתח - אפילו כמה פעמים. **כי פתח תפתח** - הרי כי משמש אלא. **והעבט תעביטנו** - אם לא רצה במתנה, תן לו בהלואה. **די מחסורו** - ואי אתה מצווה לעשרו. **אשר יחסר** - אפילו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו. **לו** - זה אשה, וכן הוא אומר: אעשה לו עזר (בראשית ב', י"ח).

(ט) הַשְּׁמֹר לְךָ פֶּן־יִהְיֶה דְבָר עִם־לִבְּךָ בְּלֹאֲעַל לֵאמֹר קָרְבָה שְׁנַת־הַשְּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה וְרָעָה עֵינֶךָ בְּאֶחֶיךָ הָאֶבְיֹן וְלֹא תִתֵּן לֹו וְקָרָא עָלֶיךָ אֶל־יְיָ־הוֹי וְהָיָה בְּךָ חָטָא:

אסתמר לך דלמא יהי פתגם עם לבך ברשע למימר קריבת שתא דשביעיתא שתא דשמטתא ותבאש עינך באחור מספינא ולא תתין ליה ויקרי עלך קדם יי ויהי בך חזבא.

וקרא עליך - יכול מצוה? תלמוד לומר, ולא יקרא (דברים כ"ד, ט"ו). **והיה בן חטא** - מכל מקום, ואפילו לא יקרא. אם כן למה נאמר: וקרא עליך? ממהר אני ליפרע על יד הקורא יותר ממי שאינו קורא.

(י) נָתַן תִּתֵּן לֹו וְלֹא־יָרַע לִבְּךָ בְּתִתֵּנָהּ לֹו כִּי בְגִלָּל | תִּדְבֹּר תוֹחַ יְבָרְכְךָ יִהְיֶה אֶל־הֶיךָ בְּכָל־מַעֲשֶׂיךָ וּבְכָל מַשְׁלַח יָדְךָ:

מתן תתין ליה ולא יבאש לבך במתנה ליה ארי בדיל פתגמא דדין וברכך יי אלהך בכל עובדך ובכל אושמות ידך.

נתון תתן לו - אפילו מאה פעמים. **לו** - בינו לבינך. **בגלל הדבר הזה** - אפילו אמרת ליתן, אתה נוטל שכר האמירה עם שכר המעשה.

(יא) **כִּי לֹא־יִחַדֵּל אֲבִיוֹן מִקֶּרֶב הָאָרֶץ עַל־כֵּן אֲנֹכִי מְצֹנֶה לֵאמֹר פֶּתַח תִּפְתָּח אֶת־יָדְךָ לְאֶחִידְךָ לְעֹנֶיךָ וּלְאֲבִינֶךָ בְּאַרְצֶךָ:**

ארי לא יפסוק מסבינא מגו ארעא על כן אנא מפקיד לך למימר מפתח תפתח ית ידך לאחודך לעניך ולמסבינך בארעה.

על כן - מפני כן. **לאמר** - עצה לטובתך אני משיאך. **לאחידך לעניך** - לאיזה אח, לעני. **לעניך** - לשון עני אחד, אבל ענייך (תהלים ע"ב, ב') בשני יודין - שני עניים.

(יב) {ס} **כִּי־יִמְכַר לְךָ אֶחִידְךָ תַּעֲבֹרִי אוֹ תַּעֲבֹרֶה וְעַבְדְּךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבִשְׁנֵה הַשְּׁבִיעִת תִּשְׁלַחְנוּ חֲפָשִׁי מֵעִמְךָ:**

ארי יודבן לך אחודך בר ישראל או בת ישראל ויפלהך שית שנין ובששתא שביעיתא תפטרגיה בר חורין מעמך.

כי ימכר לך - על ידי אחרים, במכרוהו בית דין בגניבתו הכתוב מדבר. והרי כבר נאמר, כי תקנה עבד עברי (שמות כ"א, ב'), ובמכרוהו בית דין? אלא מפני כמה דברים שנתחדשו כאן, שכתב: או העבריה - אף היא תצא בשש ולא שימכרה בית דין שאין האשה נמכרת בגניבתה, שנאמר: ונמכר בגניבתו (שמות כ"ב, ב'), ולא בגניבתה. אלא בקטנה שמכרה אביה, ולימד כאן שאם יצאו שש שנים קודם שתביא סימנין, תצא. ועוד חידש כאן, הענק תעניק (דברים ט"ו, י"ד).

(יג) **וְכִי־תִשְׁלַחְנוּ חֲפָשִׁי מֵעִמְךָ לֹא תִשְׁלַחְנוּ רִיקָם:**

וארי תפטרגיה בר חורין מעמך לא תפטרגיה ריקן.

(יד) **הַעֲנִיק תַּעֲנִיךָ לֹא מִצֹּאנֶךָ וּמִגִּרְנֶךָ וּמִקֶּבֶךָ אֲשֶׁר בִּרְכָךָ יִהְיֶה אֶל־לִיךָ תִתֶּן־לוֹ:**

אפרשא תפריש ליה מענך ומאדךך וממעצרתך דברךך וי אללה תתין ליה.

הענק תעניק - לשון עדי, בגובה ובמראית העין, דבר שיהא ניכר שהטיבות לו. ויש מפרשים, לשון הטענה על צוארו. **מצאנך מגרנך מיקבך** - יכול אין לי אלא אילו בלבד? תלמוד לומר, אשר ברכך - מכל מה שבירכך בוראך. ולמה נאמרו אילו? מה אילו מיוחדין שהן בכלל ברכה, אף כל שהוא בכלל ברכה, יצאו פרדות. ולמדו רבותינו במסכת קידושין בגזירה שוה כמה נותן לו מכל מין ומין (בבלי קידושין י"ז).

(טו) **וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד תְּהִיָּה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּפְדֶּךָ יְיָהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל־כֵּן אֲנֹכִי מְצֹנֶה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה הַיּוֹם:**

ותדכר ארי עבדא הוימא בארעא דמצרים ופרקך וי אללה על כן אנא מפקיד לך ית פתגמא הדין יומא דיון.

וזכרת כי עבד היית - והענקתי ושניתני לך בזת מצרים ובזת הים, ואף אתה הענק ושנה לו.

(מז) וְהָיָה כִּי־יֹאמַר אֱלֹהֶיךָ לֹא אֵצֶא מֵעַמְּךָ כִּי אֶחָבְךָ וְאֶת־בֵּיתְךָ כִּי־טוֹב לֹא עָמְךָ:

ויהי ארי יומר לך לא אפוק מעמך ארי ריחמך ולאגש ביתך ארי טוב ליה עמך.

(יז) וְלָקַחְתָּ אֶת־הַמְרָצָע וְנָתַתָּה בְּאִזְנוֹ וּבִדְלָת וְהָיָה לְךָ עֶבֶד עוֹלָם וְאָף לְאַמְתְּךָ תַּעֲשֶׂה־בָּן:

ותסב ית מרצעא ותתין באוזניה ובדשא ויהי לך עבד פלח לעלם ואף לאמתך תעביד בן.

עבד עולם - יכול כמשמעו? תלמוד לומר, ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל

משפחתו תשובו (ויקרא כ"ה, י'), הא למדתה שאין זה אלא עולמו של יובל. **ואף**

לאמתך תעשה כן - הענק לה. יכול אף לרציעה השה אותה הכתוב, תלמוד

לומר: ואם אמר יאמר העבד (שמות כ"א, ה') - עבד נרצע ואין אמה נרצעת.

(יח) לֹא־יִקְשֶׁה בְּעֵינֶיךָ בְּשַׁלְחֶךָ אֹתוֹ חֶפְשִׁי מֵעַמְּךָ כִּי מִשְׁנֵה שָׂכָר שָׂכִיר עֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבִרְכָּךָ יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה:

לא יקשי בעינה במפנה יתיה בר חורין מעמך ארי על חר תרין כאגר אנגרא פלחך שית שנין ויברכך יי אלהך בכל דתעביד.

כי משנה שכר שכיר - מכאן אמרו, עבד עברי עובד בין ביום ובין בלילה, וזהו

כפלים שבעבדת שכירי יום. ומה היא עבודתו בלילה? רבו מוסר לו שפחה כנענית

והוולדות לאדון.

מצוה ופסיכולוגיה

אנו יודעים שבקיום המצוות העיקר הוא המעשה בפועל, "המעשה הוא העיקר". ובכל זאת, בפסוקים שנקרא היום התורה מתייחסת לתקון הלב והמחשבה בעת עשיית המצוה: במצות הלואה: "השְׁמֹר לָךְ פֶּן יִהְיֶה דָּבָר עִם לִבְךָ בְּלִיעַל [ולא תרצה להלוות בגלל שמיטת כספים]... נָתַן תַּתֵּן לוֹ וְלֹא יָרַע לִבְךָ בְּתַתָּה לוֹ כִּי בְּגָלַל הַדָּבָר הַזֶּה יִבְרַכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ..." ובמצות הענקה לעבד עברי בשחרורו: "לֹא יִקְשֶׁה בְּעֵינֶיךָ בְּשַׁלְחֶךָ אֹתוֹ חֶפְשִׁי מֵעַמְּךָ כִּי מִשְׁנֵה שָׂכָר שָׂכִיר עֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים...". אם תעלה בלבך מחשבה כזו וכזו - עליך לתקן את המחשבה ואז קיום המצוה יבוא מתוך עין טובה ולב טוב. זהו חידוש מיוחד של ספר דברים ביחס לארבעה הספרים הקודמים. בספר דברים יש הרבה ממצוות הלב והמחשבה ("חובות הלבבות"), כמו "ואהבת את ה' אלהיך", "ובו תדבק", ועוד. וגם מצוות שכבר נאמרו בחומשים הקודמים חוזרות ונשנות בספר דברים ("משנה תורה") בתוספת טעם ונימוק פסיכולוגי. זהו כלל גדול בחינוך: בהתחלה עליך לקיים את המצוה כפי שהיא, בלי לדבר על לבטים ומחשבות. לאחר מכן, ניתן להכנס לנבכי הנפש ולפתור את הלבטים וההרהורים, עד שקיום המצוה יהיה בלב שלם ושמח.

תהלים - פרקים קי"ג-קי"ה

תניא - אגרת הקדש ז'

והנה אף שגילוי זה ע"י עסק התורה והמצות הוא שוה לכל נפש מישראל בדרך כלל כי תורה אחת ומשפט א' לכולנו אעפ"כ בדרך פרט אין כל הנפשות או הרוחות והנשמות שוות בענין זה לפי עת וזמן גלגולם ובואם בעוה"ז וכמארו"ל אבוכ במאי הוי זהיר טפי א"ל בציצית כו' וכן אין כל הדורות שוין כי כמו שאברי האדם כל אבר יש לו פעולה פרטית ומיוחדת העין לראות והאזן לשמוע כך בכל מצוה מאיר אור פרטי ומיוחד מאור א"ס ב"ה ואף שכל נפש מישראל צריכה לבוא בגלגול לקיים כל תרי"ג מצות מ"מ לא נצרכה אלא להעדרה וזהירות וזריזות יתירה ביתר שאת ויתר עז כפולה ומכופלת למעלה מעלה מזהירות שאר המצות. וזהו שאמר במאי הוי זהיר טפי דייקא. והנה יתרון האור הזה הפרטי לנשמות פרטיות אינו בבחינת טעם ודעת מושג אלא למעלה מבחינת הדעת שכך עלה במחשבה לפניו יתברך ודוגמתו למטה הוא בחינת הגורל ממש:

לוח היום-יום

כ"ד מנחם-אב

מקובל רבי מפי רבי, אין דער צייט פון מחלוקת הידועה האבען חסידים דערציילט דעם אלטען רבי'ן די גרויסע יסורים וואס מ'האט פון די מתנגדישע פראסטע אידען. האט דער רבי געזאגט: דער זיידע - אזוי פלעגט דער רבי רופען דעם בעש"ט - האט זייער ליב גיהאט די פראסטע אידען. אין די ערשטע טעג ווען איך בין געווען אין מעזריטש, האט דער רבי ה"מ געזאגט: מרגלא בפומי' פון רבי'ן - הבעש"ט - אהבת ישראל איז אהבת המקום, בנים אתם לה' אלקיכם, אז מען האט האלט דעם פאטער האט מען האלט די קינדער.

תרגום: מקובל רבי מפי רבי: בזמן של המחלוקת הידועה היו חסידים מספרים לאדמו"ר הזקן את היסורים הגדולים שהיה מהיהודים המתנגדים הפשוטים. אמר הרבי: הסבא - כך היה הרבי קורא לבעל שם טוב - מאוד אהב את היהודים הפשוטים. בימים הראשונים שהייתי במזריטש, אמר הרבי הרב המגיד: מרגלא בפומיה של הרבי - הבעל שם טוב - אהבת ישראל הוא אהבת המקום, "בנים אתם לה' אלקיכם", כשאוהבים את האב אוהבים את הבנים.

נ"ך יומי - דברי הימים -א פרק כ"ז

(א) {פ} וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל | לְמִסְפָּרָם רָאשֵׁי הָאֲבוֹת וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים | וְהַמָּאוֹת וְשִׁמְרֵיהֶם הַמְּשָׁרְתִּים אֶת־הַמֶּלֶךְ לְכָל | דְּבַר הַמַּחְלָקוֹת הַבָּאָה וְהַיֹּצֵאת הַחֹדֶשׁ בַּחֹדֶשׁ לְכָל חֹדֶשׁ הַשָּׁנָה הַמַּחְלָקֶת הָאֶחָת עֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה אֲלֹף:

לכל דבר המחלקות - כל זה היה מתחילת מלכותו ואילך ואגב שנאמר מספר הלויים מספר והולך מי היו שרי מחלוקת דוד. **הבאה והיוצאת חדש בחדש לכל חדשי השנה** - שהיו ישראל חלוקים לשנים עשר חלקים וכל חלק וחלק שמש את המלך חדש והמלך נותן להם הוצאותם כדכתיב בספר מלכים ולשלמה שנים עשר נציבים על כל ישראל וכלכלו את המלך ואת ביתו (מלכים א ד', ז') והם מזומנים ללחום מלחמתו ולכל עבודתו בזה החדש וכל זה מתחילת מלכותו הי'. **עשרים וארבעה אלף** - אע"פ שהיו ישראל יותר מי"ב פעמים כ"ד אלפים דוד לא בחר אלא אנשי חיל ועשירי העם אשר יוכל לעזוב עסקיהם ולעסוק בעסקי המלך אבל עניי העם הצריכין לפרנס עצמם לא לקח דוד.

(ב) {פ} עַל הַמַּחְלָקֶת הָרִאשׁוֹנָה לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן יִשְׁבַּעַם בֶּן־זְבַּדְיָאֵל וְעַל מַחְלָקָתוֹ עֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה אֲלֹף: (ג) {ם} מִן־בְּנֵי־פָרִיז הָרֹאשׁ לְכָל־שָׂרֵי הַצִּבְאוֹת לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן:

הראש לכל שרי הצבאות - ישבעם מבני פרץ היה והיה ראש לכל י"ב שרי צבאות ולפי שהיה מן בני פרץ מנהו דוד ראש.

(ד) {ם} וְעַל מַחְלָקֶת | תַּחֲדָשׁ הַשְּׁנִי דֹדִי הָאֲחוֹחִי וּמַחְלָקָתוֹ וּמַקְלוֹת תַּנְגִּיד וְעַל מַחְלָקָתוֹ עֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה אֲלֹף:

ומקלות הנגיד - בר מחלוקתו המסייע עמו ומקלות.

(ה) {ם} שֶׁר הַצָּבָא הַשְּׁלִישִׁי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי בְּנִיחֹ בֶן־יְחִידָע הַכֹּהֵן רֹאשׁ וְעַל מַחְלָקָתוֹ עֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה אֲלֹף:

שר הצבא השלישי - משום כבוד בניהו קורוהו שר הצבא יותר מהשאר לבד מישבעם שהיה מבני פרץ שקורוהו כמו כן ראש דכתיב הראש לכל שרי הצבאות (דברי הימים א כ"ז, ג') מפני כבודו של דוד שהיה מבני פרץ כמוהו. **הכהן ראש** - שהיה ראש. ויש אומרים, שהיה כהן גדול ואינו כן שהרי צדוק ואביתר היו כהנים גדולים.

(ו) הוּא בְּנִיחֹ גִבּוֹר הַשְּׁלִישִׁים וְעַל־הַשְּׁלִישִׁים וּמַחְלָקָתוֹ עֲמִיזָבֵד בֶּנוֹ:

גבור השלשים - כדלעיל דכתיב מן השלשים הנו נכבד וגו' (דברי הימים א י"א, כ"ה).

(ז) {ם} תְּרַבִּיעִי לַחֹדֶשׁ תְּרַבִּיעִי עֲשָׂהאֵל אֲחִי יוֹאָב וְזַבְדִּיָּה בֶּנוֹ אַחֲרָיו וְעַל מַחְלָקָתוֹ עֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה אֲלֹף:

הרביעי עשהאל אחי יואב וזבדיה בנו אחריו - שהרי עשהאל נהרג בתחלת מלכותו שהרגו אבנר (שמואל ב ב', כ'), ונתן זבדיה בנו אחריו תחתיו על מחלוקתו.

(ח) {ם} תַּחֲמִישִׁי לַחֹדֶשׁ תַּחֲמִישִׁי הַשָּׁר שְׁמֹתוֹת תִּזְרַח וְעַל מַחֲלָקָתוֹ עֲשִׂירִים וָאַרְבָּעָה אֵלֶּף:

השר שמהות היזרח - הזרחי.

(ט) {ם} הַשִּׁשִּׁי לַחֹדֶשׁ הַשִּׁשִּׁי עֵירָא בֶן-עֲקָשׁ תַּתְּקוּעִי וְעַל מַחֲלָקָתוֹ עֲשִׂירִים וָאַרְבָּעָה אֵלֶּף: (י) {ם} הַשְּׁבִיעִי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי חֶלֶץ הַפְּלוּנִי מִן-בְּנֵי אֶפְרַיִם וְעַל מַחֲלָקָתוֹ עֲשִׂירִים וָאַרְבָּעָה אֵלֶּף: (יא) {ם} הַשְּׁמִינִי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי סִבְכִי תַחֲשָׁתִי לְזִרְחִי וְעַל מַחֲלָקָתוֹ עֲשִׂירִים וָאַרְבָּעָה אֵלֶּף: (יב) {ם} הַתְּשִׁיעִי לַחֹדֶשׁ הַתְּשִׁיעִי אֲבִיעֶזֶר הַעֲנָתוֹתִי [לִבָּן | יְמִינִי] (לְבַנִּימִנִי) וְעַל מַחֲלָקָתוֹ עֲשִׂירִים וָאַרְבָּעָה אֵלֶּף: (יג) {ם} הָעֲשִׂירִי לַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי מִהָרִי הַנְּמוּפָתִי לְזִרְחִי וְעַל מַחֲלָקָתוֹ עֲשִׂירִים וָאַרְבָּעָה אֵלֶּף: (יד) {ם} עֲשִׂיתִי-עֶשֶׂר לְעֲשִׂיתִי עֶשֶׂר הַחֹדֶשׁ בְּנִיָּה הַפְּרַעַתוֹנִי מִן-בְּנֵי אֶפְרַיִם וְעַל מַחֲלָקָתוֹ עֲשִׂירִים וָאַרְבָּעָה אֵלֶּף: (טו) {ם} הַשָּׁנִים עֶשֶׂר לְשָׁנִים עֶשֶׂר הַחֹדֶשׁ חֶלְדִי הַנְּמוּפָתִי לְעֵתְנִיָּאל וְעַל מַחֲלָקָתוֹ עֲשִׂירִים וָאַרְבָּעָה אֵלֶּף: (טז) {ם} וְעַל שְׁבִטִי יִשְׂרָאֵל לְרֹאוּבֵנִי נָגִיד אֱלִיעֶזֶר בֶּן-זִכְרִי לְשִׁמְעוֹנִי שְׁפִטָּיהוּ בֶן-מַעֲכָה:

ועל שבטי ישראל - כבר אמרנו ראשי המחלוקת אשר לדויד ועתה מספר מי היו שרי שבטי ישראל שר כל שבט ושבט.

(יז) לְלֹנִי חֲשִׁבִיָּה בֶן-קִמּוּאֵל לְאַחֲרֹן צְדוּק: (יח) לִיהוֹדָה אֱלִיהוּ מֵאֲחִי דָוִיד לְיִשָּׁשְׁכָר עֲמָרִי בֶן-מִיכָאֵל: (יט) לְזִבּוּלָן יִשְׁמַעִיָּהוּ בֶן-עֲבִדְיָהוּ לְנִפְתָּלִי יְרִימֹת בֶּן-עֲזַרְיָאֵל: (כ) לְבִנֵי אֶפְרַיִם הוֹשֶׁעַ בֶּן-עֲזַרְיָהוּ לְחִצִּי שִׁבְט מְנַשֶּׁה יוֹאֵל בֶּן-פְּדִיָּהוּ: (כא) לְחִצִּי תַמְנָשֶׁה גִלְעָדָה יִדּוּ בֶן-זִכְרִיָּהוּ לְבִנְיָמִן יַעֲשִׂיָאֵל בֶּן-אֲבִנָּה: (כב) לְדָן עֲזַרְיָאֵל בֶּן-יִרְחֵם אֱלֹה שָׂרִי שְׁבִטִי יִשְׂרָאֵל: (כג) וְלֹא-נִשָּׂא דָוִיד מִסְפָּרָם לְמִבְּנֵי עֲשִׂירִים שָׁנָה וּלְמִטָּה כִּי אָמַר יִהְיֶה לְהַרְבֹּת אֶת-יִשְׂרָאֵל כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם:

ולא נשא דוד מספרם למבן עשרים שנה ולמטה - פתרון כבר אמרנו שמנה ישראל וחלקן למחלוקת וגם הלויים מנה וישימם על עבודתם וכל אלו שמנה לא מנה אחד מהם פחות מבן כ'. **כוכבי השמים** - כמו שאין יכול איש למנות כוכבי השמים כך אין יכול למנותם.

(כד) **וְיֹאב בֶּן-צְרוּיָה תַחֵל לְמָנוֹת וְלֹא כָלָה וַיְהִי בָזָאת קֶצֶף עַל-יִשְׂרָאֵל וְלֹא עָלָה הַמִּסְפָּר בְּמִסְפָּר דְּבָרֵי-הַיָּמִים לְמֶלֶךְ דָּוִיד:**

ולא כלה - פתרון ועוד אני אומר לך הלא יואב התחיל פעם אחרת למנות העם למעלה מעשרים ולא כלה. **ויהי בזאת קצף על ישראל** - מאותו קצת שמנה היה קצף על ישראל לפי שעלה במחשבתו למנות כל ישראל לעבור על הפסוק אשר אם יוכל איש למנות את עפר הארץ וגו' (בראשית י"ג, ט"ז), ולעבור הפסוק הבט נא השמימה וגו' (בראשית ט"ו, ה'). **ולא עלה המספר** - פתרון אע"פ שאני אומר החל למנות ולא כלה ולא מנה כי אם מעט שהרי לא עלה מספר המנויין בספר שמואל כמספר המנויין כאן (בד"ה כאן) אלף אלפים ומאה אלף ויהודה ארבע מאות ושבעים אלף (דברי הימים א כ"א, ה') ובשמואל שמנה מאות אלף ויהודה חמש מאות אלף (שמואל ב כ"ד, ט') וא"ת שני מספרים היו שפעמיים מנאן א' בשמואל וא' כאן אלא כך הוא לא עלה המספר כמספר ד"ה כי אותו המספר שמנה לא כתב בשמואל כי אם קצת מן המספר משום צער ואבילות שנגפו אפי' על אותן מעט וכאן משום כבוד דוד אפילו אם היה המספר יותר היה אמרו לפי שהיה משמע שלא על חנם היה קצף על ישראל שהרי כבר מנה הרבה מישראל ועוד משום כבודו שהיו כולם לו לעבדים כאיש אחד.

(כה) {ם} **וְעַל אֲצִרוֹת הַמֶּלֶךְ עֲזֻמוֹת בֶּן-עֲדִיָּאל וְעַל הָאֲצִרוֹת בְּשָׁרָה בָּעָרִים וּבְכַפָּרִים וּבְמִגְדָּלוֹת יְהוֹנָתָן בֶּן-עֲזִיָּהוּ:**

ועל אוצרות המלך - אוצרות כסף וזהב, כל זה הולך ומספר לגדולת דוד ואפילו מי שהיה ממונה על האתונות שלו. **ועל האוצרות בשדה** - ועל מה שגדל בשדה, תבואות יין ושמן וכל מיני אוכלין ומשקין. **בערים** - לחמש הערים ולחמש ערי המלך ומגדלותיו.

(כו) **וְעַל עֵשִׂי מְלֹאכֶת הַשָּׂדֶה לַעֲבֹדַת הָאָדָמָה עֲזִירִי בֶן-כְּלוּב:**

ועל עשי מלאכת השדה לעבודת האדמה - לחרוש האדמה. **עזירי בן כלוב** - היה ממונה על כך לצוות לחרוש האדמה והוא נותן להם בקר וכל כלי המחרשה.

(כז) **וְעַל-הַכְּרָמִים שְׁמַעִי הָרָמָתִי וְעַל שְׂבַכְרָמִים לְאֲצִרוֹת תַּיִן וּבְרֵי הַשִּׁפְמִי:**

ועל הכרמים - לעדור ולזמור הכרמים. **ועל שבכרמים** - הוא אוצרות היין.

(כח) **וְעַל-הַחֲזִיזִים וְהַשְּׂקָמִים אֲשֶׁר בַּשְּׂפֵלָה בְּעַל חֲנָן הַגִּדְרִי וְעַל-אֲצִרוֹת הַשֶּׁמֶן יוֹעָז:**

ועל הזיתים - לנוטען ולמסוק.

(כט) **וְעַל-הַבָּקָר הָרָעִים בְּשָׂרוֹן [שְׂרָטִי] (שַׁמְרִי) הַשְּׂרוֹנִי וְעַל-הַבָּקָר בְּעִמְקִים שָׁפַט בֶּן-עֲדִלָּי:**

ועל הבקר הרועים בשרון - שרטי השרוני הבקי בעניינם.

(ל) וְעַל-הַגְּמָלִים אוֹבִיל תִּשְׁמְעֵלִי וְעַל-הַתְּנֹנֹת יַחֲדִיחוּ תִּמְרֹנְתִּי:

הישמעלי - היודע בטוב עסקן של גמלים.

(לא) וְעַל-הַצֹּאן יִזְיוּ תַּחְגְּרִי כָּל-אֵלֶּה שָׂרֵי תְּרֻשׁ אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ דָּוִיד:

ועל הצאן יזיז ההגרי - כי ההגרים יושבי אהל בשדה לכן מנהו על צאנו.

(לב) {ם} וַיְהוֹנָתָן דּוֹד-דָּוִיד יֹעֵץ אִישׁ-מִבֵּין וְסוֹפֵר הוּא וַיְחִיאל בֶּן-חַכְמוֹנִי עַם-בְּנֵי הַמֶּלֶךְ:

ויחיאל בן חכמוני עם בני המלך - מגדלן ואומן שלהם מלמדם תרבות.

(לג) וַאֲחִיתֹּפֶל יֹעֵץ לַמֶּלֶךְ וְחוּשֵׁי הָאֲרָכִי רַע הַמֶּלֶךְ:

וחושי הארכי רע המלך - שושבינו קרית ספר תרגום קריתא דארכי, ומדרש רבה כשחטא דוד בבת שבע שאל לחושי הארכי אם ישוב בתשובה אם יקבלנו הקדוש ברוך הוא בתשובה לתת לו ארוכה לחטאו ואמר לו כן. **רע המלך** - שושבינו, למרעהו אשר רע לו (שופטים י"ד, כ') דשמשון תרגומו שושביניה.

(לד) וַאֲחֵרִי אֲחִיתֹּפֶל יְהוֹדִיעַ בֶּן-בְּנֵיחוּ וְאַבְיָתָר וְשֶׁר-צָבָא לַמֶּלֶךְ יוֹאָב:

ואחרי אחיתופל - לאחר שמת לקח לו דוד את יהוידע ואביתר במקומו.

רק את דמו לא תאכלו - שלא תאמר, הואיל וכולו היתר הבא מכלל איסור הוא, שהרי קודש ונשחט בחוץ בלא פדיון ונאכל, יהא אף הדם מותר, תלמוד לומר, רק את דמו לא תאכלו.

(פרק ט"ז) (א) {פ} שְׁמֹר אֶת-חֹדֶשׁ הָאָזִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי בְחֹדֶשׁ הָאָזִיב הוֹצִיאָךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם לַיְלָה:

טר ית ירחא דאביבא ונתעביר פסחא קדם יי אלהך ארי בירחא דאביבא אפקד יי אלהך ממצרים ועבר לך נסין בליליא.

שמור את חדש האביב - מקודם בואו שמור, שיהא ראוי לאביב להקריב בו מנחת העומר, ואם לאו - עבר את השנה. **ממצרים לילה** - והלא ביום יצאו, שנאמר, ממחרת הפסח יצאו בני ישראל וגו' (במדבר ל"ג, ג). אלא לפי שבלילה נתן להם פרעה רשות לצאת, שנאמר: ויקרא למשה ולאהרן לילה וגו' (שמות י"ב, ל"א).

(ב) וּזְבַחְתָּ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבָקָר בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחַר יְהוָה לְשִׁכְן שְׁמוֹ שָׁם:

ותבוס פסחא קדם יי אלהך מן בני ענא ונכסת קודשיא מן תורי באתרא דיתרעי יי לאשראה שכינתיה תמן.
וזבחת פסח לי"י אלהיך צאן - שנאמר, מן הכשבים ומן העזים תקחו (שמות י"ב, ה'). **ובקר** - תזבח לחגיגה, שאם נמנו על הפסח חבורה מרובה, מביאין עמו חגיגה כדי שיהא נאכל על השבע. ועוד למדו רבותינו דברים הרבה מפסוק זה.

(ג) לֹא-תֹאכַל עָלָיו חֶמֶץ שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל-עָלָיו מִצֹּת לֶחֶם עֹנִי כִּי בַחֲפוּזִין יֵצְאֲתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת-יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ:

לא תיכול עלוהי חמיע שבקא יומין תיכול עלוהי פטירא לחים עניי ארי בבהילו נפקתא מארשא דמצרים כדיל דתדבר ית יום מפקד מארשא דמצרים כל יומי חיך.

לחם עוני - לחם שמזכיר את העוני שנתענו במצרים. **כי בחפזון יצאת** - ולא הספיק בצק להחמיץ, וזה יהי לך לזכרון. וחפזון לא שלך היה, אלא של מצרים, שכן הוא אומר, ותחזק מצרים על העם (שמות י"ב, ל"ג). **למען תזכר** - על ידי אכילת הפסח והמצה את יום צאתך.

(ד) וְלֹא-יֵרָאֶה לְךָ שָׂאֵר בְּכָל-גִּבְלֶךָ שִׁבְעַת יָמִים וְלֹא-יָלִין מִן-הַבָּשָׂר אֲשֶׁר תִּזְבַּח בְּעֶרֶב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן לַבָּקָר:

ולא יתחזו לך חמיר בכל תחומך שבקא יומין ולא יבית מן בשרא דתבוס ברמשא ביומא קדמאח לצפרא.
ולא ילין מן הבשר אשר תזבח בערב ביום הראשון לבקר - אזהרה למותיר בפסח דורות, לפי שלא נאמר אלא בפסח מצרים. ויום ראשון האמור כאן הוא ארבעה עשר בניסן, הכמה דאת אמר, אך ביום הראשון תשביתו שאר (שמות י"ב, ט"ו). ולפי שנסתלק הכתוב מעניינו של פסח והתחיל לדבר בחקת שבעת הימים, כגון: שבעת ימים תאכל מצות (דברים ט"ז, ג') לא יראה לך שאר בכל

גבולך שבעת ימים, הוצרך לפרש באיזו זביחה הוא מזהיר. שאם כתב, 'ולא ילין מן הבשר אשר תזבח בערב לבקר', הייתי אומר: שלמים הנשחטין כל שבעה כולן בבל תותירו, ואינן נאכלין אלא ליום ולילה, לכך כתב: בערב ביום הראשון. דבר אחר: בחגיגת ארבעה עשר הכתוב מדבר, ולימד עליה שנאכלת לשני ימים, והראשון האמור כאן, ביום טוב ראשון הוא מדבר. וכך משמעו של מקרא: בשר חגיגה אשר תזבח בערב, לא ילין ביום טוב הראשון עד בקרו של שיני, אבל נאכלת היא בארבעה עשר וחמשה עשר, וכך היא שנויה במסכת פסחים (בבלי פסחים ע"א:).

(ה) **לֹא תֹכֵל לִזְבֹּחַ אֶת־הַפֶּסַח בְּאֶחָד שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר־יִהְיֶה אֶל־הֵיךְ נִתֵּן לָךְ:**

לית לך רשו למכס ית פסחא בחדא מן קרנך דיי אלהך יחייב לך.

(ו) **כִּי אִם־אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְיָ־הוֹת אֶל־הֵיךְ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם תִּזְבַּח אֶת־הַפֶּסַח בְּעֶרֶב כְּבֹאֹה הַשֶּׁמֶשׁ מוֹעֵד צֵאתְךָ מִמִּצְרָיִם:**

אלהין באתרא דיתרעי יי אלהך לאשראה שכינתיה תמן תבוס ית פסחא ברמשא כמיעל שמשא זמן מפקד ממצרים. **בערב כבא השמש מועד צאתך ממצרים** - הרי שלשה זמנים חלוקים, בערב - משש שעות ולמעלה זבחהו, וכבא השמש - תאכלהו, ומועד צאתך - אתה שורפו, כלומר נעשה נותר ובא לבית השריפה.

(ז) **וּבִשְׁלַת וְאָכַלְתָּ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ־הוֹת אֶל־הֵיךְ בּוֹ וּפָנִיתָ בַּבֶּקֶר וְהִלַּכְתָּ לְאַהֲלֶיךָ:**

ותבשיל ותיכול באתרא דיתרעי יי אלהך ביה ותתפני בצפרא ותקד לקרנך.

ובשלת - צלי, אף הוא קרוי בשול. **ופנית בבקר** - לבקרו של שני, מלמד שטעון לינה ליל מוצאי יום טוב.

(ח) **שֵׁשֶׁת יָמִים תֹּאכַל מִצֹּת וּבָיִוִם תִּשְׁבִּיעִי עֲצֶרֶת לִי־הוֹת אֶל־הֵיךְ לֹא תַעֲשֶׂה מְלָאכָה:**

שתא יומין תיכול פטירא וביומא שביעא כניש קדם יי אלהך לא תעביד עבידא.

ששת ימים תאכל מצות - ובמקום אחר הוא אומר, שבעת ימים (שמות י"ג, ו'). שבעה מן הישן וששה מן החדש. דבר אחר: לימד על אכילת מצה בשביעי שאינה חובה. ומכאן אתה למד לששת הימים, שהרי שביעי בכלל היה, ויצא מן הכלל ללמד שאין אכילת מצה בו אלא רשות. ולא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא: מה שביעי רשות אף כולן רשות, חוץ מלילה הראשון שהכתוב קבעו חובה, שנאמר: בערב תאכלו מצות (שמות י"ב, ח'). **עצרת לי"י אלהיך** - עצור עצמך מן המלאכה. דבר אחר, כינופיא של שמחת מאכל ומשתה, לשון: נעצרה נא אותך (שופטים י"ג, טו').

(ט) **{וְשִׁבְעָה שָׁבָעַת תִּסְפְּרֶלָךְ מִהַחֲלֵל חֶרֶם־שׁ בַּקֶּמֶחַ תַּחֲלֵל לִסְפֹּר שָׁבָעָה שָׁבָעוֹת:**

שבעא שבועין תמני לך משיריות מולא בחצר עמרא דארמזא תשרי לממני שבעא שבועין.

מהחל חרמש בקמה - משנקצר העומר, שהוא ראשית הקציר.

(י) וְעָשִׂיתָ חֹג שִׁבְעוֹת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ מִסֹּת נֹדֶבֶת יָדְךָ אֲשֶׁר תִּתֵּן כְּאֲשֶׁר יְבָרְכֶךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:

ותעביד חגא דשבועיא קדם יי אלהך מסת נדבת ידך דתתין כמא דיברכך יי אלהך.

מסת נדבת ידך - די נדבת ידך, הכל לפי הברכה, הבא שלמי שמחה וקדש קרואים לאכול.

(יא) וְשִׂמַּחְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶתָּה וּבִנְךָ וּבִתְּךָ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וְחֵלְוֵי אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ וְהֵגֶר וְתִתּוֹם וְהַאֲלַמָּנָה אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשָׂכַן שְׁמוֹ שָׁם:

ותחדי קדם יי אלהך את וברך וברמך ועבדך ואמתך וליואה וגיורא ויתמא וארמלתא דבינך באתרא דיתרעי יי אלהך לאשראה שכינתיה תמן.

לוי גר יתום ואלמנה - ארבעה שלי כנגד ארבעה שלך, בנך ובתך ועבדך ואמתך. אם אתה משמח את שלי, אף אני משמח את שלך.

(יב) וְזָכַרְתָּ כִּי־עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וְשִׁמַּרְתָּ וְעָשִׂיתָ אֶת־חֻקֵּי הָאֱלֹהִים:

ותדכר ארי עבדא הויתא במצרים ותטר ותעביד ית קמיא האלין.

וזכרת כי עבד היית - על מנת כן פדיתך שתשמור ותעשה את החקים האלה.

(יג) {מפטיר} {פ} חֹג הַסֹּפֶת תַּעֲשֶׂה לָּךְ שִׁבְעַת יָמִים בְּאַסְפֹּךְ מִגִּרְנֶךָ וּמִיקְבֶּךָ:

חגא דמטליא תעביד לך שבעא יומין במכנשך מאדךך ומפעצךך.

באספך - בזמן האסיף, שאתה מכניס לבית פירות הקיץ. דבר אחר, באספך מגרנך ומיקבך - לימד שמסככין את הסוכה בפסולת גרן ויקב.

(יד) וְשִׂמַּחְתָּ בְּחֹגְךָ אֶתָּה וּבִנְךָ וּבִתְּךָ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וְחֵלְוֵי וְהֵגֶר וְתִתּוֹם וְהַאֲלַמָּנָה אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ:

ותחדי בחגך את וברך וברמך ועבדך ואמתך וליואה וגיורא ויתמא וארמלתא דבקרנך.

(טו) שִׁבְעַת יָמִים תַּחֲגֹל לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה כִּי יְבָרְכֶךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּכֹל תִּבּוֹאָתְךָ וּבְכֹל מַעֲשֶׂה יָדְיָךָ וְהָיִיתָ אֶךְ שְׂמֵחַ:

שבעא יומין תיחוג קדם יי אלהך באתרא דיתרעי יי ארי וברכך יי אלהך בכל עללתך ובכל עובדי ידך ותחי ברם חדי.

והיית אך שמח - לפי פשוטו, אין זה לשון ציווי אלא לשון הבטחה. ולפי תלמודו (בבלי סוכה מ"ח.) למדו מכאן, לרבות לילי יום טוב האחרון של חג לשמחה.

(טז) שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים | בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל-זְכוּרָךְ אֶת-פָּנַי | יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמִּצּוֹת וּבְחַג הַשְּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַפִּסְחָה וְלֹא יֵרָאֶה
אֶת-פָּנַי יִהְיֶה רִיקָם:

תלת זמנים בשתא יתחזון כל דכוּרָךְ קדם יי אלהך באתרא דיתרעו פחגא דפטרנא ובחגא דשבועיא ובחגא דמטליא
ולא יתחזון קדם יי ריקנין.

ולא יראה את פני יי ריקם - אלא הבא עולת ראייה ושלמי חגיגה.

(יז) אִישׁ כַּמֶּתֶנֶת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן-לָךְ:

גבר כמתנת ידיה כברכתא דיי אלהך דיהב לך.

איש כמתנת ידו - מי שיש לו אוכלין מרובין ונכסים מרובים יביא עולות מרובות
ושלמים מרובים.

(סיום) חסלת פרשת ראה. קכ"ו פסוקים פליא"ה סימן.

אך שמח

בסיום המצוה של חג הסוכות נאמר "וְהָיִיתָ אֶךְ שְׂמֵחַ", ופירשו חז"ל שהדבר בא
ללמד על השמחה ביום השמיני, שמיני עצרת (שבארץ ישראל הוא חג שמחת
תורה). שמיני עצרת חל בתאריך כב בתשרי, לאחר אך ימים של שמחה, "אך
שמח". מה פירוש הביטוי המיוחד "אך שמח"? מוסבר שבדרך כלל השמחות
קשורות למצוה כלשהי, כמו חג הסוכות השמח והעשיר במצוות - סוכה ולולב,
ניסוך המים והקרבנות. השמחה ביחס למצוה היא כנשמה בתוך הגוף. אבל
בשמיני עצרת אין שום מצוה מיוחדת, נותרה רק שמחה, "אך שמח". העולם
הזה הוא עולם של מצוות ומעשים, "היום לעשותם", ויפה מצוה אחת בעולם
הזה מכל חיי העולם הבא. לכן גם השמחה מתלווה למצוה מעשית. אבל שמיני
עצרת הוא בחינת העולם הבא - לכן הוא ביום השמיני, אחרי מחזור השבעה
הרגיל בשבתות ובחגים - ולכן יש בו שמחה טהורה, "יפה שעה אחת של קורת
רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה", רק שמחה!

תהלים - פרקים כ', פרק קי"ט (פסוקים א-עב)

תניא - אגרת הקדש ה'

ח זורע צדקות מצמיח ישועות הנה מ"ש לשון זריעה במצות הצדקה וכמ"ש
בפסוק זרעו לכם לצדקה כו'. יובן ע"פ מה שארז"ל ר"א יהיב פרוטה לעני והדר
מצלי דכתיב אני בצדק אחזה פניך פי' כי גילוי אלקותו יתברך המתגלה
במחשבתו של אדם וכונתו בתפלתו כל חד לפום שיעורא דיליה הוא בתורת
צדקה וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו כו' כלומר שאור ה' א"ס ב"ה המאיר
למעלה בעולמות עליונים בהארה רבה בבחי' גילוי רב ועצום עד שבאמת הן

בטלין במציאות וכלא ממש חשיבי קמיה ונכללין באורו ית' והן הן ההיכלות עם המלאכים והנשמות שבהן המבוארים בזה"ק בשמותם למקומותם בסדר התפלה שסדרו לנו אנשי כנה"ג הנה משם מאיר האור כי טוב לעולם השפל הזה על יראי ה' וחושבי שמו החפצים לעבדו בעבודה שבלב זו תפלה וכמ"ש וה' יגיה חשכי והנה ירידת הארה זו למטה לעוה"ז נקראת בשם חסד ה' המכונה בשם מים היורדים ממקום גבוה למקום נמוך כו':

לוח היום-יום

כ"ה מנחם-אב

אדוני אבי מורי ורבי (הרבי הרש"ב) כותב באחד ממכתביו, שמעתי בשם כ"ק אבותינו הקדושים זצוקללה"ה נ"ע זי"ע שגם על בת צריך לומר "לתורה (ולחופה ומעשים טובים)", על פי מה שאמרו רז"ל (ברכות יז. א), "נשי במאי זכיין? באיקרוי כו', ובאתנוי כו', ונטרין כו'" (גם לנשים חלק בלימוד התורה שמסיעות לבעליהן).

נ"ך יומי - דברי הימים-א פרק כ"ה

(א) {פ} וַיִּקְהַל דָּוִיד אֶת-כָּל-שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל שָׂרֵי הַשְּׁבֵטִים וְשָׂרֵי הַמַּחֲלָקוֹת הַמְּשֻׁרְתִּים אֶת-הַמֶּלֶךְ וְשָׂרֵי הָאֱלֹפִים וְשָׂרֵי הַמַּאֲוֹת וְשָׂרֵי כָל-רְכוּשֵׁי-וּמִקְנֶה | לַמֶּלֶךְ וּלְבָנָיו עִם-הַסָּרִיסִים וְהַגִּבּוֹרִים וְלָכָל-גִּבּוֹר חֵיל אֶל-יְרוּשָׁלַם:

ויקהל דויד את כל שרי ישראל - אלו השרים שרי שבטים כדכתיב ועל שבטי ישראל לראובני (דברי הימים א כ"ז, ט"ז). **ושרי המחלקות** - אלו י"ב מחלקות של מלך ובני ישראל למספרם וגו' (דברי הימים א כ"ז, א'). **ושרי האלפים** - כדלעיל. **ושרי המאות** - שוטריהם. **ושרי כל רכוש ומקנה למלך** - אותן שמזכיר לעיל על אוצרות המלך ועל הכרמים ועל הזיתים והמקנה השרים שהיו על הבקר ועל הגמלים ועל הצאן שכל מין הבהמה קרוי מקנה כדכתיב גם מקנה בקר וצאן הרבה היה לי (קהלת ב', ז') דקהלת.

(ב) וַיָּקָם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ עַל-רִגְלָיו וַיֹּאמֶר שְׁמְעוּנִי אֲחִי וְעַמִּי אֲנִי עִם-לִבִּי לְבָנוֹת בֵּית מְנוּחָה לְאַרְוֶן בְּרִית-יְהוָה וְלַחֲדָם רִגְלִי אֶלְהִינוּ וְחִבִּינוּתִי לְבָנוֹת: (ג) וְהָאֱלֹהִים אָמַר לִי לֹא-תִבְנֶה בֵּית לַשָּׁמַיִם כִּי אִישׁ מַלְחָמוֹת אֶתָּה וְדָמִים שָׁפַכְתָּ: (ד) וַיִּבְחָר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בִּי מִכָּל בֵּית-אָבִי לְהִיּוֹת לַמֶּלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם כִּי בִּיחֻדָּה בָּחַר לִנְגִיד וּבְבֵית יְחֻדָּה בֵּית אָבִי וּבְבָנִי אָבִי בִּי רָצָה לְהַמְלִיךְ עַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל: (ה) וּמִכָּל-בָּנִי בִּי רַבִּים בָּנִים נָתַן לִי יְהוָה וַיִּבְחָר בְּשָׁלֹמֶה בְּנִי לְשֹׁכֵת עַל-כִּפֹּא מַלְכוּת יְהוָה עַל-יִשְׂרָאֵל: (ו) וַיֹּאמֶר לִי שְׁלֹמֶה בְּנִי הוּא-יִבְנֶה בֵּיתִי וַיַּחֲזֲרוּתִי

כִּי־בָחַרְתִּי בּוֹ לִי לְבָן וְאֲנִי אֶתִּיחֶלֶל לְאָב: (ז) וְהַכִּינֹתִי אֶת־מַלְכוּתוֹ עַד־
לְעוֹלָם אִם־יִחְזֹק לַעֲשׂוֹת מִצְוֹתַי וּמִשְׁפָּטַי כַּיּוֹם הַזֶּה: (ח) וְעַתָּה לְעֵינַי כָּל־
יִשְׂרָאֵל קָהֳל־יִתְּהוּהָ וּבְאֲזֵנִי אֶלְהִינֹהוּ שִׁמְרוּ וְדַרְשׁוּ כָּל־מִצְוֹת יִתְּהוּהָ
אֶלְהֵיכֶם לְמַעַן תִּירְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְהַנְּחֻלָּתָם לְבָנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם
עַד־עוֹלָם:

כל ישראל - כגר כאזרח. **ובאזני אלהינו** - לפני אלהינו דוגמא אתם נצבים היום
כולכם לפני י"י אלהיכם (דברים כ"ט, ט') וכן ויעמוד המלך על העמוד (מלכים ב
כ"ג, ג') אשר לפני י"י. **שמרו ודרשו כל מצות י"י אלהיכם** - זה אמר לכל ישראל
יחד, אבל לשלמה אמר לפני כל ישראל ועבדהו.

(ט) וְאַתָּה שְׁלֹמֹה־בְנִי דַע אֶת־אֱלֹהֵי אָבִיךָ וְעַבְדָּהוּ בְּלֵב שָׁלֵם וּבְנֶפֶשׁ
חַפְצָה כִּי כָל־לִבָּבוֹת דּוֹרֵשׁ יִתְּהוּהָ וְכָל־יִצָּר מַחֲשָׁבוֹת מִבֵּין אִם־תִּדְרֹשְׁנֹהוּ
יִמְצָא לָךְ וְאִם־תַּעֲזֹבֶנּוּ יִזְנִיחַךְ לָעַד:

בלב שלם - בלבב שלם לא נאמר שיהא משמע שני לבבות אלא בלב שלם שלא
יהיה לך אלא לבב אחד לאבינו שבשמים וכן יסד הפייט (בקדושתא דמוסף של
יום א' דר"ה) שני לבבות לך כאחד לאחד, ודוגמתו, והיה לבבכם שלם עם י"י
אלהינו (מלכים א' ח', ס"א) שלמים לא כתיב אלא שלם כל שני לבותם יהיו לב א'
שלם וכן מפורש בב"ר וסעדו לבכם אחר תעבורו (בראשית י"ח, ה'), מלמד שאין
למלאכים אלא לב אחד וגם לעתיד לבא יהיה כן כדכתיב שיתו לבכם לחילה
(תהלים מ"ח, י"ד). **כי כל לבבות דורש י"י** - כאן נופל לומר לבבות כל לבבות
דורש י"י בין טוב ובין רע. **וכל יצר מחשבות מבין** - בב"ר שנינו קודם שנוצר יציר
מבין הקב"ה מה שאדם עתיד לחשוב. **אם תדרשנו ימצא לך** - לכך אני אומר
ודרשו כל מצות י"י (דברי הימים א' כ"ח, ח'). **יזניחך לעד** - יעזבך אין כתיב כאן
אלא יזניחך שהוא קשה ממנו כמו והאזניחו (ישעיהו י"ט, ו'), זנח י"י מזבחו
(איכה ב', ז').

(י) **ראה** | עַתָּה כִּי־יִתְּהוּהָ בָּחַר בְּךָ לְבָנוֹת־בֵּית לְמִקְדָּשׁ חֹזֵק וְעֹשֶׂה:

כי י"י בחר בך לבנות בית למקדש - לא לבנות לו לדור בו כי השמים ושמי
השמים לא יכלכלוהו (דברי הימים ב' ב', ה') אלא למקדש לצורך הארון שנקרא
מקדש דכתיב, ונשאו הקהתים נושאי המקדש (במדבר י', כ"א) והוא הארון ולא
בחר בך מפני שאתה משובח משאר אנשים אלא למענו ולמען רחמיו לכך חזק
ועשה.

(יא) {פ} וַיִּתֵּן דָּוִיד לְשְׁלֹמֹה בְנוֹ אֶת־תְּבִנַּת הָאוֹלָם וְאֶת־פִּתְיוֹ וְגִזְזָיו
וְעֲלִיתָיו וַחֲדָרָיו הַפְּנִימִים וּבֵית הַכֹּהֵנִית:

תבנית האולם - ארכו ורחבו וגבהו כדכתיב והאולם על פני היכל הבית וגו'
(מלכים א' ו', ג'). **וגזזיו** - מקום שאוצרות הקדשים מונחים.

(יב) וְתִבְנֶינָה כָּל אֲשֶׁר תִּהְיֶה בְרוּתָם עִמּוֹ לְחֻצֹת בֵּית־יְהוָה וְלִכְל־הַשָּׁבוֹת סָבִיב לְאַצְרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים וְלְאַצְרוֹת הַקִּדְשִׁים:

אשר היה ברוח עמו - כאשר הראהו שמואל הרואה כדכתיב לקמן המה יסד דוד ושמואל הרואה (דברי הימים א ט', כ"ב) ורבותינו אמרו וישאל ויאמר איפה שמואל ודוד ויאמר הנה בניות ברמה (שמואל א י"ט, כ"ב) עוסקין היו בבנינו של עולם הוא ב"ה ולמד לו אותה שעה מה שאין תלמיד ותיק יכול ללמוד בכמה שנים. **סביב לאוצרות בית האלהים ולאוצרות הקדשים** - ולא מפרש איזה מהקדשים אשר הקדיש דוד וראשי האבות שבאותו פרק היה ממונים עליו עד שיבנו בית המקדש אבל אוצרות אלו תמיד היו כל עוד שהבניין קיים.

(יג) וְלִמְחִלָּקוֹת הַכֹּהֲנִים וְחִלּוֹיָם וְלִכְל־מְלֹאכֶת עֲבוֹדַת בֵּית־יְהוָה וְלִכְל־כְּלֵי עֲבוֹדַת בֵּית־יְהוָה:

ולמחלקות הכהנים והלויים - שחלק לכ"ד משמרות כדלעיל כל זה מסר לו. **ולכל כלי עבודת בית י"י** - משקל מה וכמה כל כלי וכלי כמפורש.

(יד) לְזָהָב בַּמִּשְׁקָל לְזָהָב לְכָל־כְּלֵי עֲבוֹדָה וְעֲבוֹדָה לְכָל כְּלֵי הַכֶּסֶף בַּמִּשְׁקָל לְכָל־כְּלֵי עֲבוֹדָה וְעֲבוֹדָה:

לזהב במשקל לזהב לכל כלי עבודה ועבודה - וכן לכל כלי הכסף במשקל.

(טו) וּבַמִּשְׁקָל לַמִּנְרוֹת הַזָּהָב וְנִרְתִּיחֵם זָהָב בַּמִּשְׁקָל־מִנּוֹרָה וּמִנּוֹרָה וְנִרְתִּיחֵהּ וְלַמִּנְרוֹת הַכֶּסֶף בַּמִּשְ�קָל לַמִּנּוֹרָה וְנִרְתִּיחֵהּ כַּעֲבוֹדַת מִנּוֹרָה וּמִנּוֹרָה:

ונרתיהם זהב - משקל לכל נר ונר. **במשקל מנורה ומנורה** - כי עשרה מנורות עשה. **כעבודת מנורה ומנורה** - ומשקל כלי עבודת מנורה מלקחיה ומחתותיה, וגם משקל.

(טז) וְאֶת־הַזָּהָב מִשְׁקָל לְשִׁלְחָנוֹת הַמַּעֲרֶכֶת לְשִׁלְחָן וְשִׁלְחָן וְכֶסֶף לְשִׁלְחָנוֹת הַכֶּסֶף:

שלחנות המערכת - לערוך עליו לחם הפנים למשקל שלחן ושלחן כי עשרה שלחנות של זהב עשה בהיכל ומשקל הכסף לשלחנות שבעזרה שמפשיטין עליהם הקרבנות ומשקל המזלגות והמזרקות.

(יז) וְהַמִּזְלָגוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת וְהַקְּשֹׁת זָהָב טָהוֹר וְלַכְּפוּרֵי הַזָּהָב בַּמִּשְׁקָל לַכְּפוּר וְכָפוֹר וְלַכְּפוּרֵי הַכֶּסֶף בַּמִּשְ�קָל לַכְּפוּר וְכָפוֹר:

ולכפורי הזהב במשקל - כפורי כלי שרת לקנח בכלים הדם מהם ודוגמא בפ' קמא דבבא מציעא ההוא גברא דכפר ידיה בגלימא דחבריה וכל כפרה לשון קינוח וחסוי הוא.

(יח) וּלְמִזְבֵּחַ הַקָּטָר זֶהב מִזְקָק בַּמִּשְׁקָל וּלְתִבְנִית הַמִּרְכָּבָה הַכְּרוּבִים
זֶהב לְפָרָשִׁים וְסִכְכִּים עַל־אֲרוֹן בְּרִית־יְיָהוָה:

זהב מזוקק - כמו כסף מזוקק. **ולתבנית המרכבה** - הם הכרובים שהשכינה
רוכבת עליהם. **לפרשים** - כלומר המפורשים והסוככים על הארון כדאמר והיו
הכרובים פורשי כנפים וגו' (שמות כ"ה, כ').

(יט) הַכֹּל בְּכֶתֶב מִיַּד יְיָהוָה עָלֵי הַשִּׁבְלִיל כָּל מְלָאכֹת הַתִּבְנִית:

הכל בכתב - פתרון הכל בכתב סדר לו סכום משקל ומשקל של כל כלי וכלי
שמואל הרואה. **כל מלאכות התבנית** - תבנית הבית חכמני והשכילני כמו תבנית
אורך ורוחב וגובה והכל דרש שמואל מן התורה ברוח הקודש כמו ששנינו הר
הבית היה חמש מאות אמה על חמש מאות אמה (משנה מדות ב', א') דרש
אורך החצר מאה באמה ורוחב חמשים בחמשים (שמות כ"ז, י"ח) חמשים
פעמים חמשים הם כ"ה מאות נ"ל חתכם לחמש רצועות להיות חמש מאות על
חמש מאות והוא מיוסד בסילוק קרובץ של שבת חנוכה המתחיל מנשה את
אפרים ואפרים את מנשה והכל דרש שמואל ברוח הקודש ולמד לדוד כן.

(כ) {פ} וַיֹּאמֶר דָּוִיד לְשִׁלְמָה בְּנוֹ חֹזֶק וְאַמִּץ וַעֲשֵׂה אֶל־תֵּירָא וְאֶל־תַּחַת
כִּי יְיָהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ עִמָּךְ לֹא יִרְפָּךְ וְלֹא יַעֲזֹבְךָ עַד־לְכָלוֹת כָּל־
מְלָאכֶת עֲבוֹדַת בֵּית־יְיָהוָה:

חזק ואמץ - כדי שתתקיים מלכותך כמו שהבטיחך הקב"ה והכינותי מלכותו עד
עולם אם יחזק לעשות מצותי וגו' (דברי הימים א כ"ח, ז').

(כא) וְהָיָה מַחְלָקוֹת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְכָל־עֲבוֹדַת בֵּית הָאֱלֹהִים וְעִמָּךְ
בְּכָל־מְלָאכָה לְכָל־נָדִיב בַּחֲכָמָה לְכָל־עֲבוֹדָה וְהַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם לְכָל־
דְּבָרֶיךָ:

והנה מחלקות הכהנים והלוויים לכל עבודת בית האלהים עמך בכל מלאכה -
כלומר הכל ערכתי וסדרתי וזמנתי לך מחלקות ופועלים ואין לך לעכב כי אם מיד
לבנות הבית. **והשרים** - הממונים על הפועלים ושוטריהם. **וכל העם לכל דברך** -
לעשות צוויך.

הפטרת ראה

(ישעיה פרק נד-נה)

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בַּנְּבִיאִים מוֹכִימ וְרָצָה
בְּדִבְרֵיהֶם הַנְּאֻמִּים בְּאֵמַת בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ תְבוֹחָר בַּתּוֹרָה וּבַמִּשָּׁה עֲבָדוֹ
וּבִישְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבַנְּבִיאִי הָאֵמֶת וְצִדִּיק:

***

(יא) {ם} עָנִיָּה סַעֲרָה לֹא נִחַמָּה תְּנֵה אֲנֹכִי מִרְבִּיץ בַּפּוֹךְ אֲבֹנֶיךָ וַיִּסְדֹּתֶיךָ
בַּסְּפִירִים: (יב) וְשִׁמְתִּי בְּדָכָד שְׁמִשְׁתֶּיךָ וְשַׁעֲרֶיךָ לְאֲבֹנֵי אֶקֶדָּח וְכָל־גְּבוּלֶךָ
לְאֲבֹנֵי־חֶפֶץ: (יג) וְכָל־בְּנֶיךָ לְמוֹדֵי יְיָהוָה וְרַב שְׁלוֹם בְּנֶיךָ: (יד) בַּצִּדְקָה
תִּבְוֹנֵנִי רַחֲמֵי מַעֲשֶׂק בִּי־לֹא תִירָאִי וּמִמַּחֲתָה בִּי לֹא־תִקְרַב אֵלֶיךָ: (טו)
הֵן גִּזֹּר יָגוּר אֶפֶס מֵאוֹתֵי מִי־גֵר אֶתְּךָ עָלֶיךָ יִפּוֹל: (טז) [הִנֵּה] (הז) אֲנֹכִי
בִּרְאִיתִי חָרַשׁ נִפְחַ בְּאֵשׁ פָּחָם וּמוֹצִיא כָּלִי לְמַעֲשָׂהוּ וְאֲנֹכִי בִּרְאִיתִי מִשְׁחִית
לְחֶבֶל: (יז) כָּל־כְּלִי יוֹצֵר עָלֶיךָ לֹא יִצָּלַח וְכָל־לְשׁוֹן תִּקּוּם־אֶתְּךָ לְמִשְׁפָּט
תִּרְשִׁיעִי וְאֵת נִחְלָתְ עַבְדִּי יְיָהוָה וְצִדְקָתָם מֵאֵתִי נֹאם־יְיָהוָה: (א) {ם} הוּא
כָּל־צִמָּא לָבוֹ לַמֵּים וְאֲשֶׁר אֵין־לּוֹ כֶּסֶף לָבוֹ שִׁבְרוּ וְאָכְלוּ וּלְבוֹ שִׁבְרוּ
בְּלֹא־כֶסֶף וּבְלֹא מַחִיר יֵין וְחֶלֶב: (ב) לֶמָּה תִשְׁקָלוּ־כֶסֶף בְּלֹא־לֶחֶם
וַיִּגִּיעַכֶּם בְּלֹא לְשִׁבְעָה שְׁמַעוּ שְׁמוֹעַ אֵלִי וְאֲכָלוּ־טוֹב וְתִתַּעַנְג בְּרִשְׁוֹן
נִפְשָׁכֶם: (ג) הִטּוּ אֲזִנֹכֶם וּלְבוֹ אֵלִי שְׁמַעוּ וְתַחִי נִפְשָׁכֶם וְאֶכְרַתָּה לָכֶם
בְּרִית עוֹלָם חֲסֵדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים: (ד) הֵן עֵד לְאוֹמִים נִתְּתִיו נֶגֶד וּמִצְוֹת
לְאוֹמִים: (ה) הֵן גֹּי לֹא־תִדְרַע תִּקְרָא וְגֹי לֹא־יִדְעוּךָ אֵלֶיךָ יְרוּצוּ לְמַעַן
יְיָהוָה אֱלֹהֶיךָ וּלְקַדּוֹשׁ יִשְׂרָאֵל בִּי פֶאֶרְךָ:

***

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, צוּר כָּל הָעוֹלָמִים, צַדִּיק בְּכָל הַדּוֹרוֹת,
הָאֵל הַנֶּאֱמָן, הַאֲזִינָה וְעוֹשֶׂה, הַמְדַּבֵּר וּמְקַיֵּם, שְׁכַל דְּבָרָיו אֱמֶת וְצֶדֶק. נֶאֱמָן
אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ, וְדַבֵּר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אַחֲזֹר לֹא יִשׁוּב
רִיקָם, כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל
דְּבָרָיו, רַחֵם עַל צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ, וְלַעֲלוּבָת נִפְשׁ תוֹשִׁיעַ וְתִשְׁמַח
בְּמַתָּרָה בְּיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׁמַּח צִיּוֹן בְּבִנְיָהּ, שְׂמַחְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
בְּאַלְיָהוּ הַנְּבִיא עֲבָדֶיךָ, וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ, בְּמַתָּרָה יָבֵא וַיִּגַּל לָבְנוּ.
עַל כִּסְאוֹ לֹא יֵשֵׁב זָר וְלֹא יִנְחָלוּ עוֹד אַחֲרָיו אֶת כְּבוֹדוֹ. כִּי בְשֵׁם קִדְשֶׁךָ
נִשְׁבַּעְתָּ לוֹ שְׁלֹא יִכָּבֵד גֵּירוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶגֶן דָּוִד: עַל תַּתּוֹרָה
וְעַל הָעֲבוּדָה וְעַל הַנְּבִיאִים וְעַל יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה, שְׁנַתָּה לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
לְקַדְשָׁה וּלְמִנוּחָהּ, לְכָבוֹד וּלְתַפְאֶרֶת, עַל חֶבֶל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ
וּמְבָרְכִים אוֹתְךָ, יְתַבָּרֶךְ שְׁמֶךָ בְּכָל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ
מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת.

הַמּוֹלֵד יְהִיָּה בְּלִיל שְׁשִׁי, שְׁעָה שְׁמוֹנֶה וָרִבַּע בְּדִיּוֹק
רֵאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוֹל בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁשִׁי הֵבֵא עָלֵינוּ לְטוֹבָה

פרק משנה לשבוע פרשת ראה - מנחות פרק י"א

(א) שתי הלחם גלושות אחת אחת, ונאפות אחת אחת. לחם הפנים גלוש אחד אחד, ונאפה שנים שנים. ובמפוס היה עושה אותן. וכשהוא רדן, נותנן במפוס, כדי שלא יתקלקלו.

שתי הלחם. לחם הפנים גלוש אחד אחד. דכתיב ביה (ויקרא כד) שני עשרנים יהיה החלה האחת, מלמד שגלושות אחת אחת. ומנין שאפיתן שתיים שתיים, תלמוד לומר (שם) ושמם אתם, שימה ראשונה שאתה עושה מהם דהינו בתנור תהא בלשון אותם, דמשמע שהיה נותן שנים בשני דפוסים יחד בתנור. יכול אף שתי הלחם כן, תלמוד לומר ושמם אתם, שהיה לו לומר ושמם, מה תלמוד לומר ושמם אתם, אותם אתה נותן שנים שנים בתנור ואי אתה נותן שתי הלחם שנים שנים אלא אחד אחד, **ובמפוס.** כמו דפוס, פורמ"א בלע"ז. כמין תבה שנטל כסיה ושתי דפנותיה זו כנגד זו, כך הלחם היו לו שתי דפנות ושולים רחבים, ומתקן הבצק בתוך הדפוס שיהא עשוי כעין הדפוס, **וכשהוא.** רודה אותן מן התנור: **נותנן בדפוס כדי שלא יתקלקלו.** וישברו. נמצא שלשה דפוסים הן, אחד כשהיא בצק, ואחד היה לה בתנור כשהיא נאפית, ואחד כשהוא רודה מן התנור נותנה בדפוס כדי שלא תתקלקל:

(ב) אחד שתי הלחם ואחד לחם הפנים, לישתן ועריכתן בחוץ, ואפיתן בפנים, ואינן דוחות את השבת. רבי יהודה אומר, כל מעשיהם בפנים. רבי שמעון אומר, לעולם הוי רגיל לומר, שתי הלחם ולחם הפנים כשרות בעזרה, וכשרות בבית פאגי.

לישתן ועריכתן בחוץ ואפיתן בפנים. לא אתברירא טעמא דהא מלתא בגמרא אמאי לישתן ועריכתן בחוץ ואפיתן בפנים: **ואינן דוחות את השבת.** אפיתן: **וכשרות בבית פאגי.** רמב"ם אומר שהוא מקום סמוך להר הבית מחוץ, ששם היו אופים המנחות. מלשון פת בג המלך. ואין הלכה אלא כדברי תנא קמא:

(ג) חבתי כהן גדול, לישתן ועריכתן ואפיתן בפנים, ודוחות את השבת. טחונן והרקדן אינן דוחות את השבת. כלל אומר רבי עקיבא, כל מלאכה שאפשר לה לעשות מערב שבת, אינה דוחה את השבת. ושאי אפשר לה לעשות מערב שבת, דוחה את השבת.

חבתי כהן גדול לישתן ועריכתן בפנים. לדברי הכל. שאותו חצי עשרון שחולק בו עשרונו של כהן גדול נמשח ונתקדש ומקדש את המנחה, **ודוחות את השבת.** לפי שאי אפשר לעשות לישתן ועריכה ואפיה מאתמול, דכיון דמקדשא בכלי מפסלא בלינה,

(ד) כל המנחות יש בהן מעשה כלי בפנים, ואין בהן מעשה כלי בחוץ. כיצד. שתי הלחם ארכן שבעה ורחבן ארבעה, וקרנותיהן ארבע אצבעות. לחם הפנים, ארכן

עֲשֶׂרָה וְרֹחֶבֶן חֲמִשָּׁה, וְקִרְנוֹתָיו שֶׁבַע אֲצָבָעוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, שֶׁלֹּא תִטָּעָה, זֶד"ד יו"ו. בֶּן זֹמָא אוֹמֵר, וְנָתַתְּ עַל הַשְּׁלֶחָן לֶחֶם פָּנִים לְפָנֵי תַמִּיד, שִׁיְהֵא לֹו פָּנִים.

יֵשׁ בָּהֶן מַעֲשֵׂה כָּלִי בְּפָנִים. בְּמִלְאֲכָתָן שְׁנַעֲשֶׂה בָּהֶן בְּפָנִים טַעוֹנִים כָּלִי. לְאַפּוֹקִי עַל גְּבִי טַבָּלָא. וּבְמִלְאֲכָתָן שְׁנַעֲשִׂית בַּחוּץ, כְּגוֹן לִישְׁתּוֹ וְעִרְיָתוֹ שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים, אֵינוֹ טַעוֹן כָּלִי: **וְקִרְנוֹתֶיהֶן.** שֶׁהוּא מַדְבִּיק בְּצֶק לְכָל דָּפֵן כְּמִין קִרְנִים, וְאַרְבֶּּה הַקֶּרֶן יוֹצֵא אַרְבַּע אֲצָבָעוֹת: **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר שֶׁלֹּא תִטָּעָה.** בֵּין שְׁתֵּי הַלֶּחֶם לְלֶחֶם הַפָּנִים בֵּין בְּשַׁעֲרֵי אֶרֶץ וְרֹחֶב בֵּין בְּשַׁעֲרֵי הַקִּרְנוֹת. בְּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם אֶרְכּוֹ שֶׁבַעַה וְרֹחֶבֶן אַרְבַּעַה וְקִרְנוֹתָיו אַרְבַּע אֲצָבָעוֹת. וְסִימָנָהּ זֶד"ד. וְלֶחֶם הַפָּנִים אֶרְכּוֹ עֲשָׂרָה וְרֹחֶבֶן חֲמִשָּׁה וְקִרְנוֹתָיו שֶׁבַע אֲצָבָעוֹת. וְסִימָנָהּ יו"ו. וְדָרְכּוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה לְתֵת סִימָנִים, כְּמוֹ דצ"ךְ עַד"ש בֶּאֱח"ב: **שִׁיְהֵא לֹו פָּנִים.** דְּפָנוֹת. [שִׁיְהֵא לֹו פָּנִים זְיוֹת] וְהֵן הֵן הַקִּרְנִים:

(ה) הַשְּׁלֶחָן, אֶרְכּוֹ עֲשָׂרָה, וְרֹחֶבֶן חֲמִשָּׁה. לֶחֶם הַפָּנִים, אֶרְכּוֹ עֲשָׂרָה וְרֹחֶבֶן חֲמִשָּׁה. נוֹתֵן אֶרְכּוֹ כְּנֶגֶד רֹחֶבוֹ שֶׁל שְׁלֶחָן, וְכוּפֵל טַפָּחִים וּמַחְצָה מִכָּאן וּמַחְצָה מִכָּאן, נִמְצָא אֶרְכּוֹ מִמֶּלֶא כָּל רֹחֶבוֹ שֶׁל שְׁלֶחָן, דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, הַשְּׁלֶחָן אֶרְכּוֹ שְׁנַיִם עֶשֶׂר וְרֹחֶבֶן שִׁשָּׁה. לֶחֶם הַפָּנִים אֶרְכּוֹ עֲשָׂרָה וְרֹחֶבֶן חֲמִשָּׁה. נוֹתֵן אֶרְכּוֹ כְּנֶגֶד רֹחֶבוֹ שֶׁל שְׁלֶחָן, וְכוּפֵל טַפָּחִים מִכָּאן וּמַחְצָה מִכָּאן וּמַחְצָה מִכָּאן, כְּדִי שֶׁתִּהְיֶה הָרוּחַ מְנֻשָּׁבֶת בִּינֵיהֶן. אָבָא שְׂאוּל אוֹמֵר, שֵׁם הָיוּ נוֹתְנִין שְׁנֵי בְּזִיכֵי לְבוֹנָה שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים. אָמְרוּ לוֹ, וְהֵלֵא כְּבֵר נֶאֱמַר, וְנָתַתְּ עַל הַמַּעֲרֶכֶת לְבִנָּה זָכָה (וַיִּקְרָא כ"ד, ז'). אָמַר לָהֶן, וְהֵלֵא כְּבֵר נֶאֱמַר: וְעָלִיו מִטָּה מְנֻשָּׁה (במדבר כ', כ').

אֶרְכּוֹ עֲשָׂרָה וְרֹחֶבֶן חֲמִשָּׁה. כְּדִכְתִּיב (שמות כח) אֲמַתִּים אֶרְכּוֹ וְאַמָּה רֹחֶבוֹ. רַבִּי יְהוּדָה לְטַעֲמִיָּה דְאָמַר שֶׁל כָּלִים בֵּת חֲמִשָּׁה טַפָּחִים הֵיא, **נוֹתֵן אֶרְכּוֹ.** שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים כְּנֶגֶד רֹחֶבוֹ שֶׁל שְׁלֶחָן, **וְכוּפֵל.** הַלֶּחֶם, טַפָּחִים וּמַחְצָה לְמַעַלָּה בַּגִּבָּה מִכָּאן וּמִכָּאן. וְהֵן הֵן הַקִּרְנוֹת. וְנִמְצְאוּ זְקוּפוֹת בְּשֹׁה לְשִׁפְתֵי הַשְּׁלֶחָן: **וְנִמְצָא אֶרְכּוֹ מִמֶּלֶא רֹחֶבוֹ שֶׁל שְׁלֶחָן.** וְרֹחֶבוֹ מִחֲזִיק חֲצִי אֶרֶץ שֶׁל שְׁלֶחָן, וְכִשְׁהִיָּה מְסֻדֵּר אַחֵר אֲצִלּוֹ נִמְצָא שְׁלֶחָן כָּל מֶלֶא: **אֶרְכּוֹ שְׁנַיִם עֶשֶׂר.** רַבִּי מֵאִיר לְטַעֲמִיָּה דְאָמַר כָּל אֲמָה בֵּת שִׁשָּׁה טַפָּחִים, חוּץ מִמִּזְבֵּחַ הַזֶּהָב וְקֶרֶן מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן וְהַסּוּבָב וְהַיִּסוּד. וְהֵלֵכָה כְּרַבִּי מֵאִיר: **לֶחֶם הַפָּנִים אֶרְכּוֹ עֲשָׂרָה.** בִּהְיָ מוֹדָה רַבִּי מֵאִיר: **וּטַפָּחִים רוּחַ בְּאִמְצָע.** בֵּין שְׁנֵי הַסְּדָרִים. דְּרֹחֶב הַלֶּחֶם לֹא הָיוּ אֵלָּא חֲמִשָּׁה, שְׁנֵי הַסְּדָרִים מִחֲזִיקִין עֲשָׂרָה בְּשִׁלְחָן לְאֶרְכּוֹ, פֶּשֶׁוּ לָהֶן טַפָּחִים רוּחַ בֵּין סֶדֶר לְסֶדֶר, שֶׁתִּהְיֶה רוּחַ מְנֻשָּׁבֶת בָּהֶם שֶׁלֹּא יִתְעַפְּשׂוּ: **אָבָא שְׂאוּל אוֹמֵר שֵׁם.** בְּאוֹתוֹ רוּחַ שְׁבִין סֶדֶר לְסֶדֶר נוֹתְנִים הַבְּדִיכִים: **וְהֵלֵא כְּבֵר נֶאֱמַר וְנָתַתְּ עַל הַמַּעֲרֶכֶת.** וְעַל, מִמֶּשׁ מִשְׁמַע: **וְעָלִיו מִטָּה מְנֻשָּׁה.** וְהֵינוּ סְמוּךְ, הֵכָא נִמְיָ עַל סְמוּךְ. וְהֵלֵכָה כְּאָבָא שְׂאוּל:

(ו) אַרְבַּעַה סְנִיפִין שֶׁל זֶהָב הָיוּ שֵׁם, מִפְּצָלִין מִרְאֲשֵׁיהֶן, שֶׁהָיוּ סוּמְכִים בָּהֶן, שְׁנַיִם לְסֶדֶר זֶה וְשְׁנַיִם לְסֶדֶר זֶה. וְעֲשָׂרִים וּשְׁמֹנֶה קָנִים, כְּחֲצִי קָנָה חֲלוּל, אַרְבַּעַה עֶשֶׂר לְסֶדֶר זֶה וְאַרְבַּעַה עֶשֶׂר לְסֶדֶר זֶה. לֹא סְדוּר קָנִים וְלֹא גְמִילָתָן דּוּחָה אֶת הַשִּׁבְתָּה, אֵלָּא

נכנס מערב שבת ושומטן ונותנן לארכו של שלחן. כל הכלים שהיו במקדש, ארכן לארכו של בית.

מפצלין. לתת ראשי קנים באותן פצולים. וכמנן הקנים כן מנן הפצולים: **ארבעה עשר לסדר זה.** שש חלות שהיו בסדר המערכת. לארבעה מהן לכל אחת שלשה קנים, הרי שנים עשר קנים, והעליונה אינה צריכה אלא שנים לפי שאין עליה משאוי, הרי ארבעה עשר. החלה התחתונה אינה צריכה כל עקר, לפי שמנחת על טהרו של שלחן: **לא סדור קנים.** במערכה החדשה: **ולא נטילתן.** מעל הישנה, דוחה שבת: **נכנס מערב שבת ושומטן.** מבין כל לחם ולחם, ומניחם לארכו של שלחן, ולמחר מסדר הלחם, ולמוצאי שבת נותן הקנים בין כל לחם כמשפטן: **ארכן לארכו של בית.** ממזרח למערב היו מנחין בארכן. חוץ מן הארון שארכו לרחבו של בית, שהבדים שבארון היו בולטים ודוחקין בפרכת ודומין כשני ידי אשה, שנאמר (במלכים א ח) וַיֹּאכְלוּ הַבָּדִים וַיֵּרְאוּ, והבדים לרחבו של ארון היו מנחים, דאלו לארכו של ארון היו בדים לא היה בין בד לבד אלא שעור רחב הארון דהינו אמתא ופלגא, ותרי גברי הנושאים בשני בדים את הארון שנים מכאן ושנים מכאן לא הוו מצי לכנס בין בד לבד, אלא ודאי לרחבו נתונים, והם היו ממזרח למערב שהרי היו דוחקים בפרכת, נמצא ארכו של ארון לרחבו של בית,

(ז) שני שלחנות היו באולם מבפנים על פתח הבית, אחד של שיש ואחד של זהב. על של שיש נותנים לחם הפנים בכניסתו, ועל של זהב ביציאתו, שמעלין בקדש ולא מורידין. ואחד של זהב מבפנים, שעליו לחם הפנים תמיד. ארבעה כהנים נכנסין, שנים בידם שני סדרים, ושנים בידם שני בזיכים. וארבעה מקדימין לפניהם, שנים לטל שני סדרים, ושנים לטל שני בזיכים. המכניסים עומדים בצפון, ופניהם לדרום. המוציאין עומדים בדרום, ופניהם לצפון. אלו מושכין ואלו מניחין, וטפחו של זה כנגד טפחו של זה, שנאמר, לפני תמיד (שמות כ"ה, ל'). רבי יוסי אומר, אפלו אלו נוטלין ואלו מניחין, אף זו היתה תמיד. יצאו ונתנו על השלחן של זהב שהיה באולם. הקטירו הבזיכין, והחלות מתחלקות לכהנים. חל יום הכפורים להיות בשבת, החלות מתחלקות לערב. חל להיות ערב שבת, שעיר של יום הכפורים נאכל לערב, הבבליים אוכלין אותו כשהוא חי, מפני שדעתן יפה.

על פתח הבית. אצל פתח ההיכל בכניסתו. ולא היו מניחים שם אלא להראות שמעלין בקדש, דעכשיו מניחין על של שיש ומיד נושאן להיכל ומסדרן על של זהב של משה: **ועל של זהב ביציאתו.** עד שיקטרו בזיכים, כדקתני לקמן במתניתין: **המכניסים עומדים בצפון.** דהכי עדיף טפי דאותן שמסדרים העבודה יהיו בצפון: **אלו מושכין.** ועד שלא יגביהו מן השלחן אלו מניחין: **אפלו אלו נוטלין.** ואלו עצמן מניחין אחר שנטלו: **אף זו היתה תמיד.** דסבר רבי יוסי דאין תמיד אלא שלא ילין שלחן לילה אחד בלא לחם: **והחלות מתחלקות לכהנים.** משמר היצא חולק עם משמר הנכנס: **חל יום הכפורים להיות בשבת.**

שדין לחם הפנים לאכלו באותו שבת שנוטלים אותו מעל השלחן, ועכשיו אין יכולים לאכלו מפני התענית: **החלות מתחלקות לערב.** ואין ממתינים לחלקו למחר מפני שנופסל בלינה לאחר זמנו שנסתלק: **השעיר.** של מוסף שהוא חטאת ונאכל לפניהם: **נאכל לערב. בלילי שבת.** שזמנו ליום ולילה עד חצות. ואף על פי שאין יכולים לבשלו בשבת ולא ביום הפורים: **הבבליים.** כהנים שעלו מבבל. ובגמרא מפרש דלא בבליים היו אלא אלכסנדרים היו. ועל שם ששונאים תלמידי חכמים שבארץ ישראל את הבבליים, קראו לאלכסנדרים שעושים מעשה רעבתנות בבליים: **היו אוכלין אותו חי.** כשחל יום הפורים להיות בערב שבת: **מפני שדעתן יפה.** ואין קצים לאכל הבשר כשהוא חי:

(ח) סדר את הלחם בשבת ואת הבזיכים לאחר שבת והקטיר את הבזיכים בשבת, פסולה, ואין חיבין עליהן משום פגול, נותר וטמא. סדר את הלחם ואת הבזיכין בשבת והקטיר את הבזיכין לאחר שבת, פסול, ואין חיבין עליהן משום פגול ונותר וטמא. סדר את הלחם ואת הבזיכין לאחר שבת והקטיר את הבזיכין בשבת, פסול. כיצד יעשה. יניחנה לשבת הבאה, שאפלו היא על השלחן ימים רבים, אין בכך כלום.

ואת הבזיכים לאחר שבת. ודין היה לסדרן בשבת בשעת עריכת הלחם, **והקטיר את הבזיכים בשבת פסולה.** דמחטר זמן הוא, שלא היה על השלחן אלא ששה ימים. והכא אי אפשר לתקן ולומר יניחנו עד שבת הבאה, דכיון דלחם נסדר כדיו בשבת, קדשו שלחן ושוב אינו יכול לשהותו אלא עד שבת ראשונה, דמפסיל בלינה, **ואין חיבין עליהם משום פגול.** אם הקטירן על מנת לאכל הלחם למחר אינו פגול, שלא קרב המזבח כמצותו: **ולא משום נותר.** שאין נותר חל על הלחם, שהרי אין ראוי לאכילה: **וטמא.** האוכלו בטמאת הגוף אינו בכרת, כדאמרין בהקמץ [דף כה] הנתר לטהורים חיבים עליו משום טמא, וזה לא נתר לטהורים מעולם, דבזיכים הוו מתירים דידיה ולא קרבו כהלכתן: **יניחנו לשבת הבאה.** יעמד שבועים על השלחן. דכיון דלא נסדר בשבת אין שלחן מקדש עד שתגיע שבת, ומאותו שבת יכול להשהותן שבועת ימים: **שאפלו היא על השלחן ימים רבים.** קדם השבת: **אין בכך כלום.** שאין השלחן מקדשו עד השבת, הלכך לא מיפסל בלינה לאחר השבת:

(ט) שתי הלחם נאכלות אין פחות משנים, ולא יתר על שלשה. כיצד. נאפות מערב יום טוב ונאכלות ביום טוב, לשנים. חל יום טוב להיות אחר השבת, נאכלות לשלשה. לחם הפנים נאכל אין פחות מתשעה, ולא יתר על אחד עשר. כיצד. נאפה בערב שבת ונאכל בשבת, לתשעה. חל יום טוב להיות ערב שבת, נאכל לעשרה. שני ימים טובים של ראש השנה, נאכל לאחד עשר. ואינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב. רבן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי שמעון בן הספן, דוחה את יום טוב ואינו דוחה את יום צום.

אין פחות משנים. משני ימים משנאפו: **נאכל לשלשה.** שנאפאום בערב שבת. לפי שאין אפיתן דוחה לא שבת ולא יום טוב: **לתשעה.** בשבת שניה, שהיא תשיעי לאפיתו: **לעשרה.** שנאפו בחמישי בשבת: **שני ימים טובים של ראש השנה.** קדם לשבת. נאפה ברביעי ונאכל בשבת שניה, הרי לאחד עשר. ואם תאמר, הרי שנים עשר נינהו, דהא אותה שבת הוי יום הכפרים ואין הלחם נאכל עד למוצאי שבת. הא לא קשיא, דלענין אכילת קדשים הלילה הולך אחר היום שעבר, הלכך מקרי אחד עשר: **ואינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב.** לפי שאין אופים ומבשלים ביום טוב אלא מה שאוכל באותו היום בלבד: **רבן שמעון בן גמליאל אומר וכו'.** ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל:

השיעור השבועי – פרשת ראה

הדרכים הטהורות בעבודת ה'

'נקודה חסידית' בפרשת ראה מתוך מעין גנים (ב)

"מִלְפָּנוּ מִבְּהֵמוֹת אֶרֶץ"

בפרשתנו חוזרת פרשת המאכלות המותרות והאסורות^א, כשעיקר החידוש הוא מנין ז החיות הטהורות - "איל וצבי ויחמור ואקו ודישן ותאו וזמר". מהפסוק "מִלְפָּנוּ מִבְּהֵמוֹת אֶרֶץ ומעוף השמים יחכמנו"^ב למדו חז"ל כי "אילמלא לא ניתנה תורה [ח"ו] היינו למידין צניעות מחתול, וגזל מנמלה, ועריות מיונה, דרך ארץ מתרנגול"^ג. אכן, על אף שב"ה ניתנה תורה עדיין הפסוק "מִלְפָּנוּ מִבְּהֵמוֹת אֶרֶץ" במקומו עומד, וגם היום ישנן תכונות שעלינו ללמוד מהחיות. תכונות מסוימות לומדים חז"ל מחיות אסורות באכילה, אך בעיקר יש ללמוד מהחיות הטהורות - שבאכילתן יש גם ממד רוחני של הפנמת תכונותיהן (כפי שבארנו גם בענין אכילת שבעת המינים) - ומכל חיה טהורה יש ללמוד דרך מיוחדת בעבודת ה'^ד.

בחסידות^ה מבואר כי האדם ניזון מחיות ומצמחים - שדרגתם נמוכה ממנו - היות שיש בהם ניצוצות מעולם התהו. עולם התיקון הוא עולם האדם, הכולל כ"עולם קטן"^ו את כל תכונות המציאות באופן מאוזן ומתוקן. שאר הנבראים - המתחדים כל אחד בתכונה בודדת - הם שרידי עולם התהו, בו כל תכונה התקיימה בפני עצמה, ללא איזון תכונות נוספות (אי-איזון שגרם להתמוטטות עולם התהו ושבר מדותיו). עצמת אורות התהו גדולה מאד, שהרי כל תכונה מתגלה ומתבלטת במלוא עוזה - ללא ריסון מדות נוספות - והדבר מתבטא בעצמות החיות המרשימות (שאין באדם). באכילת החיות ולימוד תכונותיהן 'יורש' האדם את אורות עולם התהו כדי להשתמש בהם באופן ראוי ומתוקן. יסוד זה נלמד מהפסוק "ורב תבואות בכח שור"^ז - האדם המכוון ומנתב את כח התהו של השור מסוגל להפיק הרבה יותר תבואה ממה שהוא מסוגל להפיק בכחותיו שלו (בעבודה הפנימית תבואה - אותיות "ואהבת" - היינו אהבה רבה ועצומה, עד לדרגת "ורב חסד" שבכתר).

הלימוד מהחיות מתואר בלשון "אולפן" ("מִלְפָּנוּ"), דבר המעיד על קשר הלימוד מהחיות ואימוץ תכונותיהן לאות "אלף". בעוד ש"תורת האדם"^ח פותחת רק באות ב

^א נפדה מתוכה, והחיות המותרות מתוות דרך שלמה בעבודת ה' (החיה בכללותה מותרת), וכדלקמן.

^ב לקו"ת עקב יד, ב.

^ג ראה תנחומא פקודי ג.

^ד משלי יד, ד.

^ה ש"ב ז, יט.

^א דברים יד, ד ואילך.

^ב איוב לה, יא.

^ג עירובין ק, ב.

^ד ההבדל בין החיות האסורות לחיות המותרות הוא בהיקף הלימוד: מחיות אסורות יש ללמוד רק תכונה מסוימת (החיה בכללותה אסורה ורק ניצוץ מסוים

(אות עולם התיקון, בו כל התכונות זוגיות ומתכללות זו בזו, ומתוך כך שורה בו ברכה^ט), מהבהמות ניתן ללמוד את התורה הפותחת באות א (המבטאת את עצמת התהו, כשכל אור מאיר לבדו; אכן אור רב מדי גורם לעולם ארור שסופו שבירה, כדרשת חז"ל שהתורה לא פתחה ב-א בהיותה "לשון ארור"^ק). ה-א, הקודמת ל-ב היא בגדר של "דרך ארץ קדמה לתורה"^כ - "דרך ארץ" הנלמדת מהחיות דווקא, אך עליה להיות מוכללת באופן מאוזן בכלי התורה המבורכים. גם כאן, הדברים קשורים בעיקר לשור - בעל עצמת התהו הגדולה ביותר - הנקרא בתורה גם "אלוף"^כ.

פרצוף הבהמות והחיות

תחת הכותרת "וזאת הבהמה אשר תאכלו" מופיע בתורה 'פרצוף' של עשר בהמות וחיות מותרות באכילה, המכוון במובהק כנגד י הספירות. הקבלת הבהמות והחיות לפרצוף תהווה מפתח ללימוד דרך עבודת ה' מהן,

ג הבהמות מכוונות כנגד הספירות כתר-חכמה-בינה - הבהמות הביתיות שייכות ל-ג הספירות העליונות שבבחינת "אור המאיר לעצמו", אור המסתגר בביתו פנימה (ורמז לשייכות הבהמות למוחין בכללות, "שור שה כשבים ושה עזים" עולה "ראשית חכמה יראת הוי"^ט). השור (הבהמה הגסה) בעל כח התהו הרב - המקור והשרש לכל הלימוד מהחיות, כנ"ל - מכוון כנגד הכתר המכונה "תהו". שה כבשים ושה עזים (הבהמות הדקות) הם כנגד חכמה ובינה (שבהיותן "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין" משותף להן השם שה). כבש הוא תואר לישראל, ששרש נשמותיהם בחכמה. העז מכוונת לבינה ש"מינה דינין מתערין" - מקור הדין העז והתקיף. חז"ל אף ציינו^{טו} שעזים הן בבחינת "ברישא חשוכא", בסוד "בורא חשך" השייך לבינה המקננת בבריאה, וכנאמר^{טז} על תלמוד בבלי (שממח הבינה) "במחשכים הושיבני"^{יז}. ז החיות הטהורות מכוונות כסדרן ל-ז מדות הלב - חיות הבר החיות בחוץ שייכות למדות, שבבחינת "אור המאיר לזולתו" (ולא נאריך בהקבלה),

ג ספירות המח הן אבני יסוד יציבות של כל מבנה הנפש, וצירופיהן השונים מולידים דרכים וכיוונים שונים בעבודת הלב (מדות הלב מוגדרות כ"קצוות"-כיוונים, ולא כמיקומים יציבים). לעניננו, מ-ג הבהמות 'יורשים' נטיות יסוד בנפש - השור (לשון מבט^{יח}) מעניק מבט כולל על המציאות, והנחת יסוד על-שכלית באיזה דרך יש ללכת (הנחה המוליכה את האדם בנתיבו בעקשות ואמונה לא אנושיות, באופן של "בהמות הייתי עמך. ואני תמיד עמך"^{יט}), ואילו מהכבש והעז מקבלים את נטיות הנפש להקל

^ט בראשית רבה א, י.

^י שם, ובתנא דבי אליהו פל"א.

^{יא} אכן, ישנה התכללות, שהרי אדם ובהמה פותחים

ב-א ו-ב (בהיפוך המבואר בפנים).

^{יב} ויקרא רבה ט, ג; תנא דבי אליהו רבה פ"א.

^{יג} "שגר אלפיך ועשתרת צאנך" (דברים ז, יג).

^{יט} תהלים קיא, י.

^{טו} שבת עז, ב.

^{טז} סנהדרין כד, א.

^{יז} איכה ג, ו.

^{יח} ראה רש"י מט, כב (והנסמן שם).

^{יט} שם עג, כב-כג.

(מצד הימין-הכבש) או להחמיר (מצד השמאל-העז). מינון וסדר שונה של תכונות אלו מעניק לאדם דרך בחיים - דרך הנלמדת מאחת החיות הטהורות. החיים על פי התורה בכלל הם מאוזנים ומתוקנים, ובחירת דרך טהורה מסוימת בעבודת ה' מוסיפה נופך יחודי (בחינת א' מיחדת) לאדם ונותנת לו תוספת חיות ועוצמה (היונקת מהתהו) בהתקדמותו.

שבע הדרכים הטהורות בעבודת ה'

ורמז פלאי לכך ש-ז החיות מבטאות דרכי עבודת ה' שונות, שלכל אחת אופי יחודי משלה ועם זאת כולן טהורות ורצויות, "איל וצבי ויחמור ואקו ודישן ותאו וזמר" עולה ז פעמים דרך (היינו שממוצע כל חיה הוא דרך, והיא מבטאת דרך יחודית), בדיוק כמו הפסוק "בכל דרכיך דעהו הוא יישר ארחתיך"^כ! נפרט בקצרה את ז הדרכים,

לובשי לבן: האיל, שכנגד ה"חסד א-ל"^{כא}, מדת אברהם, רומז לעבודת ה' של מקובלי ספרד, לובשי הלבן, העוסקים בגילוי באור החסד הרב של הקבלה.

בעלי נגלה: הצבי, שכנגד הגבורה, מדת יצחק, רומז לדרך ליטא בה מורים לרכים רק נגלה שבתורה - באופן הפלפול ובריבוי "מלחמתה של תורה" - תוך גבורה וצמצום אור פנימיות התורה [כמובן, כל בעל שיעור קומה בדרך זו לא מתנגד חלילה לתורת הקבלה, ורובם אף עוסקים בה בסתר; המתנגדים לפנימיות התורה כבר אינם 'חיות טהורות' - דרך זו היא בבחינת עשו, פסולתו של יצחק (אכן, "רישיה דעשו בעיטפיה דיצחק"^{כב}), ויתכן שלאותו 'מתנגד' יש ראש טוב ללימוד גמרא בעיון ופלפול, כמבואר בחסידות לגבי כשרון עשו בלימוד, העולה לקדושה כשמתגלגל ל"עיטפיה דיצחק").

חב"ד, היחמור, שכנגד התפארת, מדת "יעקב איש תם"^{כג}, רומז לדרך חב"ד (המתבטאת בעיקר ענינה של ישיבת "תומכי תמימים"), המדגישה איזון בין קבלה וחסידות (חסד) לנגלה (גבורה). וכן, עבודת ה' של התפארת היא "לאסתכלא ביקרא דמלכא"^{כד} - התבוננות חבדי"ת עמוקה בתפארת ה'.

תורת ארץ ישראל, האקו, שכנגד הנצח, רומז לדרך "תורת ארץ ישראל", השמה דגש על נצחיות כלל האומה ועל עבודת הנצחון והאחיזה בארץ. הנצח הוא "ענף החסד" ו"תורת ארץ ישראל" יונקת את חיותה מדרך המקובלים.

הנוגעות לעצם האמונה הפנימית, המכתיבה לאדם את דרכו בחיים.
^{כא} תהלים נב, ג.
^{כב} ראה ת"י על בראשית נ, יג.
^{כג} בראשית כה, כז.
^{כד} זהר ח"א קצט, א.

^כ משלי ג, ו. ולהשלמת הרמז: כללות המבנה, "שור שה כבשים ושה עזים. איל וצבי ויחמור ואקו ודישן תאו וזמר", עולה "הוי' א-להי אתה ארוקמן אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אמן" (ישעיה כה, א), ללמד שכל החיות מרוממות את ה' ומורות בעבודתו דרכי פלא (= אלף), עצות מרחוק

בעלי המוסר, הדישון, שכנגד ההוד, רומז לדרך המוסר - העוסק בתיקון מדות פגומות (שבבחינת "והודי נהפך עלי למשחית"^{כה}) בוידוי והודאה בפגמי הנפש. בחובת הלבבות מוסבר שיסוד המוסר ותיקון המדות הוא הכרת תודה. ההוד הוא "ענף הגבורה" ושיטת המוסר היא ענף של דרך התורה הליטאית.

החסידות הכללית: התאו, שכנגד היסוד, רומז לדרך החסידות הכללית - שענינה ההתקשרות ל"צדיק יסוד עולם"^{כז}, והיא עוסקת רבות בשמירת ותיקון הברית.

ברסלב: הזמר, שכנגד המלכות, רומז לדרך חסידות ברסלב. עיקר עבודת ברסלב היא כניסה לעמדה הנפשית של מתפלל העומד חסר כל מול ה' - עמדת הנפש של המלכות, בה נאמר "ואני תפלה"^{כח}, והיא המתבודדת בבקשה על כל פרט מתוך הכרה ש"לית לה מגרמה כלום"^{כח}. גם עבודת ההתחזקות הברסלבית - חיפוש נקודות טובות בסוד "אזמרה לא-להי בעודי"^{כט} - נובעת משפלות המלכות.

ולסיכום:

גבורה	חסד
צבי-בעלי	איל-
נגלה	מקובלים

תפארת

יחמור-
חב"ד

הוד	נצח
דישן-	אקו-הרב
מוסר	קוק

יסוד

תאו-
חסידות
כללית

מלכות

זמר-ברסלב

^{כה} זהר ח"ג קפ, ב.

^{כט} תהלים קמו, ב. ראה לקומ"א תורה רפב.

^{כח} דניאל י, ח.

^{כז} משלי י, כה.

^{כז} תהלים קט, ד.

לוח הילולא דצדיקיא לשבוע פרשת ראה

יום ראשון י"ט מנחם-אב

הרב יעקב ב"ר מכיר כולימחבר ספר 'משנה כסף' ו'ילקוט מעם לועז' (ה'תצ"ב)
הרב ברוך יוסף ב"ר אליהו מאיר פייבלזון מחבר ספר 'ברכת יוסף' וראש ישיבת ראדין
שברשתו של ה'חפץ חיים' (ה'תרצ"ג)
רבי מנחם נחום ב"ר יצחק האדמו"ר מבויאן מחבר הספרים 'תפארת מנחם' ו'דברים
נחומים' (ה'תרצ"ו)
רבי שמעון שלום ב"ר מנחם קאליש האדמו"ר מאמשינוב מחבר הספרים 'משמיע
שלום', אמרות טהורות ו'אמרי רצון' (ה'תשי"ד)
רבי יצחק מאיר ב"ר ישראל שלום יוסף השיל האדמו"ר מאפטא-זיניקוב (ה'תשמ"ה)
הרב לוי ב"ר יהודה לייב ביסטריצקי רבה הראשי של צפת וחבר בי"ד רבני חב"ד מחבר
ספר 'קיצור שו"ע עם פסקי אדה"ז' ועוד ספרים רבים (ה'תשס"ב)

יום שני, כ' מנחם-אב

הרה"ח המקובל רבי לוי יצחק בן רבי ברוך שניאור שניאורסון פעל רבות לחיזוק היהדות
בברית המועצות מחבר ספר לקוטי-לוי-יצחק אביו של הרבי מליובאוויטש (ה'תש"ד)

יום שלישי, כ"א מנחם-אב

רבי אלכסנדר סנדר ב"ר יצחק אייזיק (הראשון) אייכנשטיין מייסד חסידות קאמרנא
מחבר ספר 'זכרון דברים' (ה'תקע"ח)
רבי דוד ב"ר מנחם מענדל הגר מייסד חסידות זבלטוב מחבר ספר 'צמח דוד' (ה'תר"ח)
הרב חיים בן יוסף דב הלוי סולובייצ'יק מבריסק מחבר ספר חידושי הגר"ח (ה'תרע"ח)
הרה"ק רבי אהרן ב"ר יששכר דב רוקח האדמו"ר מבעלז (ה'תשי"ז)
כ"ק אדמו"ר רבי ישראל משה פרידמן מסאדיגורה (ה'תש"פ)

יום רביעי, כ"ב אב

רבי מרדכי בן הלל (מחבר ספר **המרדכי**), מחשובי הפוסקים באשכנז בדור שאחרי בעלי
התוספות. נרצח עם אשתו זלדה (בתו של רבי יחיאל מפריז), חמשת ילדיו ושאר
משפחתו יחד עם קהילת נירנברג בפרעות רינדפלייש
רבי מאיר (הגדול) מפרמישלאן, תלמיד חבר של הבעל שם טוב, ומראשוני תנועת
החסידות, האדמו"ר הראשון בחסידות פרמישלאן (ה'תקל"ג)
המחנך והרופא יאנוש קורצ'אק נרצח עם חניכיו בטרבלינקה (ה'תש"ב)

יום חמישי, כ"ג אב

הרב יעקב ישראל קניבסקי (מכונה הסטייפלר), מחבר פירוש לתלמוד קהילות יעקב
וממנהיגי היהדות החרדית בישראל

הסיפור החסידי // רבי אהרן מבעלזא - כ"א מנחם-אב

תזהרו מהצדיק הזה...

רבי אהרן רקח מבעלז, האדמו"ר הרביעי בשושלת בעלז, נולד באלול תר"מ בבעלז לאביו רבי ישכר-דוב, האדמו"ר השלישי בשושלת ולאמו בתיה-רוחמה, נכדת רבי אהרן מטשערנוביל, על שמו נקרא. גדל ולמד אצל אביו ואצל אבי אביו, רבי יהושע. לפני שמלאו לו 18 שנים התחתן עם מלכה, בת דודו. (לימים נרצחו אשתו וכל ילדיו בשואה). לאחר פטירת אביו, בשנת תרפ"ז, מונה לממלא מקומו באדמו"רות וברבנות העיר. רבי אהרן נודע מצעירותו בקדושתו הגדולה, עד שאחד מצדיקי הדור התבטא עליו "כנראה שיצר הרע שכח ממנו". כמו כן נודע באהבת ישראל הרבה שלו ובכך שלא יכל לשמוע רע על אף יהודי, 'דתי' או 'חלוני' כאחד. העיד על עצמו שנולד עם מידת הרחמנות. במהלך מלחמת העולם השנייה נמלט מפולין מאימת הנאצים, שרדפו אחריו באופן אישי, להונגריה ומשם לא". אחרי מגורים זמניים בירושלים קבע את משכנו בתל אביב. בארץ נישא רבי אהרן עוד שתי פעמים, אך לא נולדו לו ילדים מנישואים. בנה את חסידות בעלזא מחדש בארץ. במוצ"ש כ"א מנ"א תרי"ז הסתלק, ומנו"כ בהר המנוחות.

***

ידוע שאצל הרה"ק מהר"א מבעלז זי"ע, היה ענין זה – למצוא תמיד זכות על כל בר ישראל – באופן נעלה מאוד, שלא היה יכול לדבר או לשמוע שום רע על יהודי. מסופר שפעם אחת בא אחד מראשי הציונים לבעלז ונכנס להרה"ק, ולאחר שיצא חשש הרה"ק פן עכשיו יכנס לביהמ"ד ויפיץ שם את דעותיו הכוזבות, אך לעומת זה לא רצה להוציא מפיו תיבת "רשע" על יהודי, על כן שלח להודיע בבית המדרש שיש כאן צדיק המדבר כמו רשע ואסור לעמוד בד' אמותיו. [זכרונם לברכה]

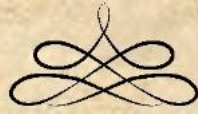
***

רבי אהרן מבעלז היה שילוב נדיר של קנאי חסר פשרות, אוהב ישראל ללא גבול ומנהיג ציבור זהיר ומפוכח. הוא אמנם חשש מהשפעות זרות על חסידיו, אך מצא דרך לשמור על הגבולות בלי להוביל לשנאה ולפסילה אישיות של האדם עמו נפגש. כצדיק אמיתי, הוא ידע להפריד בין האדם לבין הדעה שאחז בה, בין הצדיק שבפנים לדיבורי הרשע שבחוץ. ומעניין - אמנם לא נמסר לנו דבר על מה שהתרחש בחדרו של הצדיק, אך נראה כי הוא עצמו הקשיב לדברי הפעיל הציוני שבא אליו, ולא חשש לשמוע את דעתו. מדוע אם כן אסר זאת על חסידיו? בקבלה נאמר, כי אדם הראשון הציץ בהיכלות הקליפה ונפגע מכך - ולכן הזהיר הרבי את חסידיו שלא להיכנס בשיחה עם אורחו - אך רבי אמיתי מסוגל גם להציץ בלי להיפגע. בדרך מליצה, נזכיר את מאמר הגמרא כי "חוסן - זה סדר נשים": רבי השומר את בריתו בשלמות, מחוסן מפני הכפירה ומסוגל לשוחח באהבת ישראל גם עם כופר שאסור לעמוד בד' אמותיו. בכך שהרבי מתעניין בדברים הטובים שעושה ה"צדיק המדבר כרשע", רוצה לקרב אותו ולהכניס אותו תחת כנפי השכינה, הוא יכול גם להשפיע עליו לבסוף. במקום "להשיב לאפיקורוס" באופן חריף ומתנצח, הוא בוחר להסתכל עליו כצדיק ואהוב ובכך 'משיב לאפיקורס' בתשובה.

בתו של ר' אליעזר בראנד, מחסידי בעלז, סרה בנערותה מהדרך הישרה. היא התחתנה עם עו"ד יהודי ממשפחה מתבוללת, שגם הוא לא שמר תורה ומצוות, ונישואיה נערכו בלעמבערג, ללא ידיעת הוריה. באותה עת נתבע האב למשפט אצל השלטונות, בגין עלילת שווא שהלשין עליו גוי אחד ממתחריו. האב החליט לנסוע לבעלז - לבקש ברכה להצלחה במשפט, וכאשר נודע לבתו על כך, פנתה אליו ובקשה להצטרף לנסיעה לבעלז, כדי לשמוע את חוות דעתו של מרן אודות נישואיה... כאשר הגיע תור החסיד וביתו להיכנס אל הרבי, נפעמה הבת מן המחזה: "לא אשכח זאת לעולם". אמרה לימים. "הצדיק מבעלז ישב בקצה השולחן הארוך, ראשו כפוף למטה, גופו הקדוש צנום ורזה ועטוף במעיל פרווה הגדול פי כמה ממידותיו, ובקצה השולחן אל מול פניו דלקו שני נרות. המחזה היה שמימי והאווירה קדושה". החסיד סיפר למרן בקול נשבר על המשפט הקשה הצפוי לו. מרן סגר את עיניו והרהר מעט, ואחר שאלו האם הוא יודע מי הלשין עליו. נענה החסיד, כי זהו גוי ממתחריו. ייעץ לו מרן להציע לאותו גוי לעשות עמו שותפות במסחר ובכך לבטל את התלונה. "הלא בכך אפסיד מחצית הרווחים!" מחה החסיד, וענה מרן: "חצי ריוח הוא יותר טוב מכלום"... ופסק לו לעשות השותפות. אחר כך סיפר החסיד בצער רב אודות בתו ומעשיה, וציין כי היא נמצאת כאן בחדר ובדעתו להרחיק אותה מביתו. כששמע הצדיק את הדברים הכאובים, הניח את ראשו לכעשר דקות. אחר כך שהרים ראשו ושאל: "האם התחתנה בחופה וקידושין כדת?" ענה האב: "אכן". אמר מרן במפתיע: "אם כן, תקרב את החתן ותכבד אותו כשאר חתניך, ואף תיתן לו נדוניה ככולם..." חזר האב וניסה לומר למרן: "הלא הוא אפילו אינו יכול לדבר באידיש", נענה מרן ופסק: "אפילו הכי!" ואכן ר' אליעזר שב לביתו וקיים את עצות הרבי. ראשית הציע למתחריו שותפות. הגוי הסכים וביטל את התלונה, וברכת ה' שרתה על החסיד: הוא הצליח בכפל כפליים, ומחצית הרווחים הגיעה לסכום עצום. בנוסף לכך, בתו שמעה מפורשות את דברי הקירוב של הרבי, והדבר השפיע על מעשיה והיא התחזקה ביותר. גם החסיד קיים את חלקו והחל לקרב את חתנו, למרות שעדיין גרם לו עוגמת נפש. בשנות נרצחו בעלה ובנה של הבת, והיא ניצלה והגיעה בגפה לאמריקה. שם התחתנה שוב עם עו"ד יהודי שרחוק היה מדרך המצוות, וכעבור שנים הגיעה לבקר בארץ ישראל. כששמעה כי הרבי הקדוש מבעלז ניצל, הלכה לקבל את ברכתו הקדושה. כשסיפרו לכ"ק מרן זי"ע אודותיה, נענה ואמר: "אה, ר' אליעזר בראנד'ס טאכטער", וחיזק אותה מאוד.

מוסיף ומספר הרב אליהו זילברשטיין שליט"א - שליח חב"ד באית'קה: נודע לי על אשה מבוגרת מאוד, ניצולת שואה, התורמת ספרי תורה למוסדות העוסקים בקירוב רחוקים. החלטתי לפנות אליה, ולהפתעתי ענתה לי האשה באידיש רהוטה, במבטא גליציאני... היא סיפרה עד כמה היא מתחרטת על שגרמה לאביה צער ועוגמת נפש בנערותה. לכן החליטה לתרום מכספה ספרי תורה - לזכות אביה, וכדי לקרב יהודים ליהדות, ולכפר על עזיבתה את דרך התורה. פעם ביקרתי אצלה ודיברתי אל ליבה, שאמנם זכתה לתרום סכומים עצומים לקירוב רחוקים, אך מתי תעשה למען יהדותה שלה? שאלה אותי האשה, שכבר היתה אז בת תשעים ושש, במה תוכל להתחזק, וייעצתי לה, שתקפיד על נטילת ידים של שחרית וקריאת שמע מדי יום, והסברתי לה שבקריאת שמע היא מקבלת על עצמה עול מלכות שמים. היא החלה להקפיד על כך, וכעבור שבועיים נפטרה מתוך תשובה ותיקון המעשים".

אחדות התורה

מה מאחד אותנו? הדבק שמחבר אותנו צריך להיות התורה. זהו החבור האמתי. ממלץ מאד - לפני כשנה התחלנו ללמוד כל יום פרק תנ"ך. אם כלם לומדים את פרק התנ"ך הזה, כמה שזה כאלו חיצוני - זה בהחלט מחבר. חוץ מהחפ"ת של הרבי הקודם, הרבי הוסיף גם רמב"ם, וזהו החבור בין החסידים, הלמוד היומי הזה. בשבילנו אנחנו הוספנו כמה דברים לא קשים. לא מסבך: פרק תנ"ך (אנחנו היום בספר איוב, ספר הפסיכולוגיה הכי חשוב בתנ"ך), ופרק משנה (שבוע הבא מסימים חגיגה, סוף סדר מועד, ומתחילים סדר נשים). לדעתי, מאד מאד רצוי שכל מי שיושב כאן ילמד את גם את החפ"ת, וגם את הדברים האלה. זה באמת מחבר, הדברים האלה מחברים אותנו ביחד.

[מתוך שיעור ב"ד אייר תשפ"ג]

